

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1-15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1966 | ΑΡΙΘ. 15-16

Η ΠΑΝΑΓΙΑ

(Τμήμα τοιχογραφίας τοῦ Φώτη Κόντογλου
στό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πατησίων)

ΔΕΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Θεόμορφη Παρθένα και Μητέρα,
σκέπη τοῦ κόσμου και τῆς ἀγνότης ἀφθαστη κορφή,
τὴν ἱερὴν αὐτὴ στιγμή,
στὴν πάνσεπτην εἰκόνα σου γερότος
δλότρεμος τὰ χεῖλη μου τὰγγίζω
και δέησιν ὑψώνω Σου θερμὴ...

★

Ἐσύ, Παρθένα, πάντα ἐστάθηκες
ὑπέρομαχη τοῦ Γένους μας Παλλάδα·
και τῆς ἀθανασίας τὴν τρισάγια πνοή
τὴν μάννα μας ποτίζεις τὴν Ἑλλάδα,
κάθε φορὰ πὸ τὴν σταυρώνουν
μὲ τὰ ἑπτὰ καρφιά τοῦ μαρτυρίου και τοῦ πόνου
οἱ κακοί,

★

Στὶς δύσκολες στιγμὲς ἐτοῦτες πὸ περνοῦμε,
διαφέντευε τὴν γῆ μας, Παναγιά μου,
τὴν καλωσύνη, τὴν ἀγάπη, τὴν εἰρήνη
πὸ τόσο λαχταροῦμε νὰ καρπίζη,
και φῶς τοῦ κόσμου, σὰν και πρὶν, νὰ ξαναγίνη.

★

Εὐλόγα την, Παρθένα μου, νὰ ξαναθίση·
και κάθε πέτρα της ξερὴ
ἀστάχνα νὰ βλαστήση και μωρόπνοα λουλούδια.
Και τῶν ξωμάχων οἱ χαρούμενοι σκοποί,
μὲ τὶς φλογέρες τῶν βοσκῶν
και τῶν θαλασσινῶν νὰ σμίγουν τὰ τραγούδια.

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Η ΕΝ ΧΡΙΣΤῶ ΖΩΗ

«Ἡ θὰ ἀλλάξης τὸ ὄνομά σου ἢ τὴν διαγωγὴν σου!», εἶπε κάποτε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἰς ἓνα στρατιώτην του, ὁ ὁποῖος ὀνομάζετο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ ἐφέρετο ἀνάνδρως καὶ κατήσχυνε τὸ ὄνομά του». Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ πάντα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ χριστιανικὸν ὄνομα. Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἴμεθα κατ' ὄνομα Χριστιανοὶ ἢ νὰ ἀναφερώμεθα ὡς Χριστιανοὶ εἰς τὰς ταυτότητάς μας. Πρέπει νὰ εἴμεθα καὶ ἐμπράκτως Χριστιανοί, ἔχοντες γνήσια χριστιανικὰ βιώματα καὶ πραγματοποιοῦντες τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ; Συντομωτάτη ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δίδεται διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου.

*

Κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, «ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον οἰκονομία ἀνάγκησίς ἐστιν ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως καὶ ἐπάνοδος εἰς οἰκείωσιν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς διὰ τὴν παρακοὴν γενομένης ἀλλοτριώσεως. Διὰ τοῦτο ἡ μετὰ σαρκὸς ἐπιδημία Χριστοῦ, ἡ τῶν εὐαγγελικῶν πολιτευμάτων ὑποτύπωσις, τὰ πάθη, ὁ σταυρὸς, ἡ ταφή, ἡ ἀνάστασις, ὥστε τὸν σφζόμενον ἄνθρωπον διὰ μιμήσεως Χριστοῦ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην υἱοθεσίαν ἀπολαβεῖν» (Μ. Βασιλείου, Περὶ Ἀγίου Πνεύματος 15, Migne Ἐ. Π. 32, 128).

Ἡ περὶ θείας ἐνσαρκώσεως διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ καθιστᾷ φανερόν, ὅτι «ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτων τὴν ἀληθῆ του οὐσίαν συναποκαλύπτει καὶ τί δύναται νὰ γίνῃ ὁ πεσὼν ἄνθρωπος». Ἐν Χριστῷ γίνεται νέα ἀνθρωπογονία, τὸ νέον Εὐαγγέλιον, ἡ «καινὴ διδασχὴ» (Μάρκ. α', 27), ἡ «καινὴ διαθήκη» (Ματθ. κς', 28 κ.λ.π.) μετὰ τῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον «καινῶν ἐντολῶν» (Ἰωάν. ιγ', 34), διὰ τῶν ὁποίων οὗτος ἀναγεννᾶται καὶ ἀποβαίνει «καινός» (Ἐφ. β', 15), ἐκ «παλαιᾶς ζύμης» ἐκκαθαίρομενος εἰς «νέον φύραμα» (Α' Κορ. ε', 7) (Γρ. Παπαμιχαήλ, Ἡ οὐσία καὶ τὸ βάθος τοῦ Χριστιανισμοῦ, Ἀθῆναι 1937, σελ. 7-12). Ταιουτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἀφηρημένη τις θεωρία ἢ θεωρητικὸν σύστημα ἰδεῶν, ἀλλ' εἶναι πρὸ πάντων ζωὴ, κεῖναι ἡ ἀλήθεια οὐχὶ πρὸς γνῶσιν ἀπλῶς, ἀλλὰ κυρίως πρὸς πράξιν καὶ βίωσιν. Εἶναι ἐξαγ-

γελία νέων ἀρχῶν ζωῆς, θρησκεία ἐφηρμοσμένη» (Αὐτόθι, σελ. 12-13). Ἡ χριστιανικὴ πίστις «χωρὶς ἔργων νεκρὰ ἐστίν» (Ἰακ. β', 26). «Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἰσχύει...πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη» (Γαλ. ε', 6), διηγετικῆς κατὰ τῆς ἀμαρτίας ἀγών. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶναι μόνος καὶ ἀβοήθητος. «Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἀμαρτίας». «Ὅταν τις προσέρχεται μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, λαμβάνει ἔλεος καὶ εὐρίσκει «χάριν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν» (Ἐβρ. δ', 15-16).

Ἡ Θεία Χάρις, ἡ ὁποία χορηγεῖται εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, ὀδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐπανακτήσωμεν ὅ,τι διὰ τῆς πτώσεως τῶν Πρωτοπλάστων ἢ διὰ τῶν ἰδικῶν μας ἀμαρτιῶν ἀπωλέσαμεν καὶ εἰς τὸ νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν ὁδόν, ἣτις ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐν ἠθικῇ ἐννοίᾳ (θέωσιν). Διὰ τῆς «μεθέξεως» τῆς μυστικῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, συσταυρούμεθα καὶ συνενταφιαζόμεθα αὐτῷ, «ἕνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 5', 4). Τοιοῦτοτρόπως, ὄντες νεκροὶ τοῖς παραπτώμασι, συζωοποιούμεθα τῷ Χριστῷ καὶ συνεγειρόμεθα καὶ συγκαθήμεθα ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ἐφεσ. β', 5-6). Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ὑποδεχόμεθα «τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον... τὴν ἀπαρχὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, τὴν ζωοποιὸν δύναμιν, τὴν πηγὴν τοῦ ἁγιασμοῦ» (Ἱερατικόν, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, σελ. 122). Διὰ τῆς ζωοποιου ταύτης δυνάμεως ὁ πιστὸς ὀδηγεῖται εἰς τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἰδεῶδες, ὅπερ διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιγραμματικῶν λόγων: «Χριστῷ συνταφῆναι με δεῖ, Χριστῷ συναναστῆναι, συγκληρονομησαί Χριστῷ, υἰὸν γενέσθαι Θεοῦ, Θεὸν αὐτόν» (Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Εἰς Καισάριον ἐπιτάφιος λόγος 7,23 ἐν Migne Ἐ.Π. τόμ. 35, στ. 785).

Ἡ ἀρχαία χριστιανικὴ φιλολογία περιλαμβάνει πλείστας ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πραγματικῶν Χριστιανῶν («καινὴ κτίσις»). Αἱ ἐκφράσεις αὗται ἀποτελοῦν ἀληθῶς μαργαρίτας καὶ ἀδάμαντας ἐν τῇ παγκοσμίῳ λυτρωτικῇ καὶ σωτηριολογικῇ φιλολογίᾳ. Αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν, ὡς ἔχει συγκεντρώσει ταύτας ὁ Χάρνακ ἐν

ειδικῆ πραγματεία αὐτοῦ, εἶναι αἱ ἐξῆς: «1) Ὡς τὰ παιδιά· 2) ἀνακαινίζεται, ἀνανεοῦσθαι, ἀναπλάσσεσθαι, μεταμορφοῦσθαι· 3) ἐκλογή, υἰοθεσία, ἐλευθερία· 4) φίλοι τοῦ Θεοῦ, ἀδελφοὶ Χριστοῦ· 5) κτίζεσθαι, καινὴ κτίσις, παλιγγενεσία, ἀναγεννᾶσθαι, γεννᾶσθαι ἐκ Θεοῦ, υἱοὶ (τέκνα) Θεοῦ· 6) δῶρον τοῦ Πνεύματος, τὸ χρῖσμα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, πνευματικοί, πνευματοφόροι, χριστοφόροι, θεοφόροι, ἐν Χριστῷ εἶναι· 7) γνῶσις, ἀλήθεια, φῶς, φωτίζεσθαι, ζωὴ αἰώνιος, ἀθανασία, ζωοποιεῖσθαι, θεοποιεῖσθαι, χριστοποιεῖσθαι, νύμφαι Χριστοῦ· 8) ὁ καινὸς ἄνθρωπος, ὁ τέλειος ἄνθρωπος κ.λ.π.» (Ad. Harnack, Die Terminologie der Wiedergeburt und verwandter Erlebnisse in der ältesten Kirche, 1918, σελ. 97 ἐξ.). Αἱ ἐκφράσεις αὗται πρέπει νὰ ἔχουν ἰσχὺν καὶ δι' ἡμᾶς σήμερον.

Ἡ καταπληκτικὴ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον καὶ τὴν ἔκπαυλον ἀκτινοβολίαν τοῦ βίου τῶν Χριστιανῶν. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ ἐξῆς παράδειγμα: Μίαν ἡμέραν ἔφθασεν εἰς τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ με ἀξιωματοῦχον τὸν Παχώμιον. Ὅλοι ἦσαν κουρασμένοι, σκοτισμένοι καὶ διψασμένοι. Οἱ κάτοικοι ἔτρεξαν ἀμέσως νὰ τοὺς περιποιηθοῦν με πολλὴν ἀγάπην. Ὁ Παχώμιος, ἔκπληκτος, ἠρώτησε διὰ ποῖον λόγον παρέχουν εἰς αὐτοὺς τοιαύτην ἐξαιρετικὴν περιποίησιν. Ἐκεῖνοι ἀπήντησαν: «Εἴμεθα Χριστιανοὶ καὶ ἡ Θρησκεία μας ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς νὰ πράττωμεν τοιοῦτοτρόπως εἰς ὅλους». Καὶ ὁ Παχώμιος συνεπέρανε: «Μία θρησκεία, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει τοιαύτην ἀγάπην, δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶναι θεία!» Ἐγένετο Χριστιανός, μέγας ἐρημίτης τῆς Θηβαΐδος καὶ ἰδρυτῆς τῶν κοινοβίων.

Καὶ σήμερον οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν καθῆκον νὰ ἐμφυσήσουν εἰς τὴν κοινωνίαν τὸ γνήσιον χριστιανικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διαποτίσῃ πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς πτυχὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου. Τὸ γνῶρισμα τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ εἶναι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἔμπρακτος μαρτυρία τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

*Εορτάσιμα θέματα

Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ

*Η μετά τόκον παρθένος και μετά θάνατον ζῶσα

Ἡ Παναγία εἶναι τὸ πνευματικὸ στολίδι τῆς θρησκείας μας, ἰδίως τῆς Ὀρθοδοξίας. Γι' αὐτὸ κ' οἱ ὕμνωδοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας τὴν ὕμνήσανε μὲ πολλοὺς κ' ἐξαισίους ὕμνους, δίνοντάς της ἕνα πλῆθος ὀνόματα, ὅπως εἶναι «Ρόδον τὸ ἀμάραντον, Χρυσοῦν θυμιατήριον, Σκέπη τοῦ κόσμου, Κεχαριτωμένη, Νύμφη ἀνύμφευτος, Προστάτις τῶν Χριστιανῶν, Βακτηρία Τυφλῶν, Ἐλπίς τῶν Ἀπελπισμένων, Γοργοεπήκοος», κ' ἄλλα πολλάς. Κι' οἱ εἰκονογράφοι πάλι ζωγραφίσανε μυριάδες εἰκόνες τῆς Θεοτόκου, σὲ διάφορους τύπους «Ὁδηγήτρια, Γλυκοφιλοῦσα, Πλατυτέρα, Δεομένη, Γαλακτροτροφούσα». Τὸ εἰκόνισμά της στολίζει τὸ εἰκονοστάσιον κάθε ἐκκλησίας, βαλμένο ἀπὸ τὸ δεξιὸ μέρος τῆς Ὁραίας Πύλης.

Στις 15 τοῦ Αὐγούστου γιορτάζουμε τὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Αὐτὴ τὴν ἡμέρα «μετέστη πρὸς τὴν ζωὴν, Μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς Ζωῆς». Ἡ γιορτὴ τῆς Κοιμήσεως πανηγυρίζεται σὲ κάθε μέρος τῆς Ἑλλάδας μὲ ξεχωριστὴ κατάνυξι. Ἡ Κοίμηση τῆς Θεοτόκου εἶναι τὸ καλοκαιρινὸ Πάσχα γιὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἀμέτρητες ἐκκλησίες καὶ τὰ περισσότερα μοναστήρια γιορτάζουνε στις 15 Αὐγούστου.

Ἡ Κοίμηση τῆς Παναγίας δὲν ἀναφέρεται στις Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπως δὲν ἀναφέρονται καὶ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου καὶ κάποιες ἄλλες γιορτὲς. Αὐτὲς οἱ γιορτὲς κρατοῦνε ἀπὸ τὴν ἀρχαία παράδοση. Εἶναι γραμμένες καὶ σὲ κάποια βιβλία ποὺ δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ «κανονικά», δηλαδὴ ἀπὸ τὰ βιβλία ποὺ ἔχουνε ἐγκριθῆ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Αὐτὰ τὰ βιβλία λέγονται «Ἀπόκρυφα». Ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἐμπνευσμένη, ὄχι μοναχὰ ἡ ὕμνογραφία γι' αὐτὲς τὶς γιορτὲς ποὺ λέμε, ἀλλὰ κ' ἡ ἀγιογραφία, ὅπως π.χ. στὴ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ζωγραφίζεται τὸ λουτρὸ τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴ μαμὴ Σαλώμη, στις σκηνὲς ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, καὶ στὴν Κοίμηση.

Τὸ «ἀπόκρυφο» βιβλίον ποὺ γράφει γιὰ τὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου λέγεται «Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ἁγίας Θεοτόκου», κ' ἀρχίζει μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Τῆς Παναγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, κατὰ τὸ εἰωθὸς, ἐν τῷ ἁγίῳ μνήματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐρχομένης θυμιασαι καὶ κλινοῦσης τὰ ἅγια γόνατα αὐτῆς, ἐδυσώπει τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Χριστόν, τὸν Θεὸν ἡμῶν, πρὸς αὐτὸν ἀναλῦσαι».

Μεταφράζω αὐτὴ τὴν ἀρχή, καὶ βάζω παρακάτω μὲ συντομία ὅλη τὴν ἱστορία ποὺ εἶναι γραμμμένη σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο:

«Ἡ Παναγία ἐνδοξὴ Θεοτόκος καὶ ἀειπαρθένος Μαρία ἐπῆγγε, ὅπως εἶχε συνήθεια νὰ κἀνῃ, στὸ ἅγιο μνημα τοῦ Κυρίου μας, γιὰ νὰ θυμιάσῃ, κ' ἐκεῖ ποὺ ἔκλινε τὰ ἅγια γόνατά της, παρακαλοῦσε τὸν Χριστό, τὸν Θεό μας, ποὺ γεννήθηκε ἀπ' αὐτὴ, νὰ τὴν πάρῃ κοντά του».

Οἱ Ἰουδαῖοι, ποὺ τὴν εἶδαν νὰ συχνοτηγαίνῃ στὸν ἅγιο τάφο, πήγανε στοὺς ἀρχιερεῖς κ' εἶπανε πὼς ἡ Μαρία πηγαίνει στὸ μνημα κάθε μέρα. Κ' οἱ ἀρχιερεῖς φωνάζανε τοὺς φύλακες ποὺ εἶχανε βαλμένους νὰ φυλάγουνε τὸ μνημεῖο, γιὰ νὰ μὴν προσκυνᾷ κανένας, καὶ τοὺς ρωτήσανε, ἂν εἶναι ἀλήθεια αὐτὰ ποὺ εἶπανε ἐκεῖνοι οἱ Ἑβραῖοι. Ἀλλὰ οἱ φύλακες εἶπανε πῶς δὲν εἶδαν τίποτα, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν τοὺς ἄφησε νὰ δοῦνε τὴν Παναγία.

Μία μέρα, Παρασκευὴ, ἐκεῖ ποὺ προσευχότανε ἡ Παναγία στὸ μνημεῖο, ἀνοίξανε οἱ οὐρανοὶ καὶ κατέβηκε ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, καὶ τῆς εἶπε «Χαῖρε, Ἐσὺ ποὺ γέννησες τὸν Χριστὸ τὸν Θεό μας. Ἡ προσευχὴ σου ἀνέβηκε στὸν οὐρανό, κι' ὅπως ζήτησες, θ' ἀφήσῃς τὸν κόσμον καὶ θ' ἀνεβῆς στὰ οὐράνια, στὴν ἀληθινή κι' αἰώνια ζωὴ, μαζί μὲ τὸν Υἱό Σου».

Σὰν ἄκουσε ἡ Παναγία αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἀρχαγγέλου, γύρισε πίσω στὴ Βηθλέεμ, ἔχοντας μαζί της τὶς τρεῖς παρθένες ποὺ τὴν ὑπηρετοῦσαν. Κι' ἀφοῦ ξεκουράστηκε λίγο, εἶπε στὶς παρθένες «Φέρτε μου θυμιατῆρι, γιατί θὰ κἀνω τὴν προσευχὴ μου». Καὶ τῆς τὸ πήγανε. Κ' ἡ Παναγία προσευχήθηκε κι' εἶπε «Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ποὺ μὲ ἀξίωσες νὰ γεννηθῆς ἀπὸ μένα, ἄκουσε τὴ φωνή μου καὶ στείλε μου τὸν ἀπόστολο Ἰωάννη, γιὰ νὰ τὸν δῶ καὶ νὰ ἀρχίσω νὰ χαίρουμαι. Στείλε μου καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους μαζί κ' ἐκείνους ποὺ ἔχουνε φύγει ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον κ' ἦρθανε σὲ Σένα, σὲ ὅποια χώρα κι' ἂν βρίσκονται, γιὰ νὰ ἄρθουνε, μὲ τὸ ἅγιο πρόσταγμα σου, καί, βλέποντάς τους, νὰ εὐλογήσω τὸ πολυῦμνητο ὄνομά Σου».

Κ' ἀμέσως, τὴν ἴδια στιγμὴ, ἔφταξε ὁ Ἰωάννης ἀπάνω σὲ σύννεφο, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἔφεσο, καὶ χαιρέτησε τὴν Παναγία. Κι' οἱ τρεῖς παρθένες πήγανε καὶ τὸν προσκυνήσανε. Κ' ἡ Παναγία τοῦ εἶπε νὰ θυμιάσῃ καὶ νὰ κἀνῃ προσευχὴ. Κ' ὕστερα, ἐπῆρε τὸ θυμιατῆρι ἡ Παναγία, κι' εἶπε «Δόξα σὲ Σένα, Θεέ καὶ Κύριέ μου, ποὺ θὰ ἔλθῃς νὰ μὲ πάρῃς μαζί μὲ τοὺς Ἀγγέλους, ὅπως μοῦ ὑποσχέθηκες».

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα, καὶ φθάσανε κ' οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι ἀπάνω σὲ σύννεφα καὶ προσκυνήσανε τὴν Παναγία. Κ' ἐκείνη, σήκωσε τὰ χέρια της στὸν οὐρανό, κ' εἶπε «Κύριε, προσκυνῶ καὶ ὑμῶν καὶ δοξάζω τὸ πολυῦμνητο ὄνομά Σου, γιατί ἐπέβλεψες στὴν

ταπεινώση τῆς δούλης Σου, καὶ ἔκανες μεγαλεῖα, Ἐσὺ, ὁ δυνατός. Καὶ νά, θά μὲ μακαρίζουνε ὅλες οἱ γενεές». Κ' ὕστερα εἶπε στοὺς ἀποστόλους «Βάλετε θυμίαμα καὶ προσευχηθῆτε». Κ' ἐκεῖ πού προσευχόντανε, ἀκούσθηκε μιὰ βροντὴ ἀπὸ τὸν οὐρανό, κ' ἦλθε μιὰ φοβερὰ βουὴ σὰν νὰ κυλοῦσαν πολεμικὰ ἄρματα, καί, νά, πλήθος Ἄγγελοι καὶ Δυνάμεις φανερωθῆκανε, κι' ἀκούσθηκε μιὰ φωνή. Καὶ μὲ τὴ φωνή, φανήκανε ἄξαφνα ὁ ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι ἀπάνω ἀπὸ τὸ σπίτι, κι' ὅλοι οἱ ἅγιοι περικυκλώσανε τὴν Παναγία. Καὶ κείνη τὴν ὥρα μαζευθῆκανε πλήθος ἄνθρωποι, καὶ πολλοὶ ἄρρωστοὶ γιατρευθῆκανε.

Καὶ πάλι, ὕστερ' ἀπὸ λίγο, λέγει στοὺς ἀποστόλους ἡ Παναγία «Βάλετε θυμίαμα, γιὰτὶ ἔρχεται ὁ Χριστός!». Καὶ φάνηκε ὁ Χριστός καθισμένος σὲ θρόνο Χερουβικό, καὶ μαζί του ἀναρίθμητοι Ἄγγελοι. Κι' εἶπε ὁ Κύριος «Μητέρα μου, μὴ λυπᾶσαι, ἀλλὰ νὰ εὐφραίνεται ἡ καρδιά σου. Ἀπὸ τῶρα, τὸ τίμιο σῶμα σου θὰ μετατεθῆ στὸν Παράδεισο, κι' ἡ ἅγια ψυχὴ σου θὰ ἔλθῃ κοντά μου, στοὺς θησαυροὺς τοῦ Πατρός μου, ἐκεῖ πού βασιλεῦει ἡ εὐφροσύνη τῶν Ἄγγέλων κι' ἀκόμα μακαριώτερα». Κι' ἡ Παναγία εἶπε «Εὐλόγησέ με μὲ τὴ δεξιὰ σου, Κύριε». Κι' ὁ Χριστὸς ἀπλωσε τὸ δεξιὸ χέρι του καὶ τὴν εὐλόγησε, κι' ἡ Παναγία τὸ καταφιλοῦσε κι' ἔλεγε «Προσκυνῶ τὴ δεξιὰ τούτη πού δημιούργησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, καὶ παρακαλῶ, Χριστέ καὶ Θεέ μου, νὰ δεχθῆς τὴ δούλη Σου, Ἐσὺ πού καταδέχτηκες νὰ γεννηθῆς ἀπὸ μένα τὴν ταπεινὴ, γιὰ νὰ σώσης τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Καὶ σὲ κάθε ἄνθρωπο πού θὰ ἐπικαλῆται τ' ὄνομά μου, δίνε τὴ βοήθειά σου».

Καὶ τότε, ἀρχίσανε νὰ ψέλνουνε οἱ Ἀπόστολοι τὰ νεκρώσιμα, μὲ πρῶτο τὸν ἀπόστολο Πέτρο. Καὶ τότε, ἔλαμψε περισσότερο ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας, πού ἦτανε ξαπλωμένη στὸ κλινάρι της. Κι' ὁ Χριστὸς δέχτηκε στὰ ἄχραντα χέρια του τὴν ἅγια κι' ἄμωμη ψυχὴ τῆς Μητέρας του, κι' ὅλος ὁ τόπος γέμισε ἀπὸ ἀνέκραστη εὐωδία.

Οἱ δὲ ἀπόστολοι σηκώσανε τὸ κλινάρι, ψέλνοντας, καὶ τὸ πήγανε στὴ Γεθσημανῆ, νὰ τὸ ἐνταφιάσουνε στὸ καινούριο μνημεῖο πού τὸ εἶχε ἐτοιμασμένο ἡ Παναγία. Κι' ἀπὸ τὸ μνήμα ἔβγαине εὐωδία ἀνεκδιήγητη. Κι' ἀφοῦ ἐνταφιάσανε τὸ ἄχραντο σῶμα, ἐπὶ τρεῖς μέρες ἀκουγόντανε οἱ ὕμνοι πού λέγανε οἱ ἄγγελοι, χωρὶς νὰ τοὺς βλέπη κανένας.

Ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή, οἱ ὕμνωδοὶ κι' οἱ ἀγιογράφοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπήρανε ἔμπνευση ἀπ' αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας.

Μὲ ἐξάισιον οἶστρο καὶ μὲ πανηγυρικὸ ἐνθουσιασμό, ὁ ἁγιασμένος ὕμνωδὸς σύνθεσε τὰ θαυμάσια στιχηρὰ πού ψέλνονται στὸν ἑσπερινὸ τῆς Κοιμήσεως, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ φανέρωμο

τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ στήν Παναγία, τήν ὥρα πού προσευχότανε στή Γεθσημανῆ. Κι' ἀληθινά, ὁ χαιρετισμός αὐτός τοῦ ἀρχαγγέλου πρὸς τήν Παναγία, λίγο πρὶν ἀπὸ τήν κοίμησή της, εἶναι μεγάλη πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ ἕναν ἐκκλησιαστικό ποιητή. Γιατί ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ πού χαιρέτησε τὴ Θεοτόκο στὸ νεκρικό κλινάρι της, εἶναι ὁ ἴδιος πού εἶπε σ' αὐτὴ τὸ «χαῖρε», τὸν καιρὸ πού ἦτανε κόρη δεκατεσσάρων ἐτῶν. Ὁ ἴδιος ἀρχάγγελος τῆς ἔφερε τὴ χαροποιὰ εἶδηση πὼς θὰ γεννήσῃ τὸν Χριστό, κι' ὁ ἴδιος πάλι τῆς εἶπε νὰ ἐτοιμασθῇ γιὰ τὴν ἄλλη ζωὴ. Τὴν πρώτη φορά, εἶπε τὸ «Χαῖρε» σὲ μιὰ μικρὴ κόρη μὲ πρόσωπο σὰν τριαντάφυλλο. Τὴν δευτέρη φορά, εἶπε τὸ «Χαῖρε» σὲ μιὰ γραῖα, ἀλλὰ μιὰ γραῖα ἀγέραστη, πού ἀπάνω στὸ χρυσοκέρινο πρόσωπό της ἔλαμπε τὸ φῶς τῆς παρθενίας καὶ τῆς ἀγιότητας. Ἐκεῖνο τὸ σῶμα εἶχε γίνει ἀφθαρτο ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμο, κι' εὐωδίαζε τὸ Ρόδον τὸ Ἀμάραντον.

Λοιπόν, ὁ θεόπνευστος ὑμνωδός, σὲ κάθε τροπάρια ἀπὸ τὰ στιχηρὰ πού εἶπαμε, βάζει στὸ τέλος τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, δίνοντας στὸ ποίημά του ἕναν θριαμβευτικὸ τόνο, ἀντὶ νὰ κἀνῃ ἕνα νεκρώσιμο:

«ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος! Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς ἐν μνημεῖω τίθεται, καὶ κλίμαξ πρὸς οὐρανὸν ὁ τάφος γίνεται. Εὐφραίνου Γεθσημανῆ, τῆς Θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενος. Βοήσωμεν οἱ πιστοί, τὸν Γαβριήλ κεκτημένοι ταξίαρχον: Κεχαριτωμένη, χαῖρε, μετὰ Σοῦ, ὁ Κύριος, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ, διὰ Σοῦ, τὸ μέγα ἔλεος».

Ὁ θρῆνος γίνεται ὕμνος πλημμυρισμένος ἀπὸ ἀγιασμένη χαρὰ, τὸ ζῶδι γίνεται πηγήγυρη. Οἱ πιστοί, πού ψέλνουνε μαζὶ μὲ τὸν ὑμνωδὸ, στήν ἀρχὴ ἀποροῦν πὼς « ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς μπαίνει στὸ μνημεῖο, καὶ πὼς ὁ τάφος γίνεται κλίμακα πού ἀνεβαίνει στὸν οὐρανὸν! Ἀλλὰ, ἀμέσως ἐνθουσιάζονται, γιατί νοιώθουνε πὼς κηδεύουνε τὴν ἀθάνατη Παναγία, καὶ φωνάζουνε μὲ ἐνθουσιασμό: Εὐφραίνου Γεθσημανῆ, πού ἔχεις τὸ ἀγιασμένο τέμενος τῆς Θεοτόκου. Ἄς κράξουμε, ἡμεῖς οἱ πιστοί, ἔχοντας πρωτοψάλτη (ἀρχηγὸ) τὸν Γαβριήλ τὸν Ἀρχάγγελο, λέγοντας τὰ λόγια πού εἶπε κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό: «Κεχαριτωμένη, χαῖρε μετὰ Σοῦ ὁ Κύριος, ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ, διὰ Σοῦ, τὸ μέγα ἔλεος».

ὦ! Τί πλουτὸν ἀρίφνητο καὶ μυστικό, τί κάλλος ἀνεκδιήγητο ἔχει ἡ Ὁρθοδοξία μας, πού εἶναι σὰν τὴν Παναγία «Ρόδον τὸ Ἀμάραντον»! Τί θαυμαστὸ πρᾶγμα εἶναι αὐτὴ ἡ μεταστροφή τοῦ πόνου σὲ χαρὰ, τῆς θλίψης σὲ ἀγαλλίαση! Τούτη εἶναι ἡ λεγόμενη «χαρμολύπη» ἢ αὐτὸ χαροποιὸν πένθος». Κι' ἡ μουσικὴ πού εἶναι τονισμένοι αὐτοὶ οἱ ὕμνοι, καὶ πού ἔχει τὸν ἴδιο πνευματικὸ οἶστρο πού ἔχει κι' ἡ ποίηση, δυναμώνει τὰ λόγια, τοὺς δίνει τὴν ὑπέρτατη ἐκφραση. Ποῦ ἄλλοῦ, ἄραγε, παρεκτός ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, θὰ βρῆ ὁ πιστὸς τέτοια οὐράνια ἀπηχήματα, πού θὰ ἀκούσῃ

τέτοιες ἀρχαγγελικὲς σάλπιγγες; Κροῖμα, νὰ ὑπάρχουνε ἄνθρωποι μεταξύ μας, πού νὰ μὴν εἶναι σὲ θέση νὰ αἰσθανθοῦνε τέτοιους ὕμνους, γεμάτους ἀπὸ ἀθανασία, καὶ πού ἀνεβάζουνε τὴν ψυχὴ σ' ἐκείνον τὸν μακάριο κόσμον ὁποῦ καταυγάζεται ἀπὸ τὴν αἰώνια φωτοχυσία! Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι τὸ φυσικὸ τόνισμα τοῦ κειμένου, κι' εἶναι ἓνα αὐτὸ τὸ τόνισμα μὲ τὴν ποίηση. Ἄν εἶναι ἡ μουσικὴ αὐτὴ μέτρια, τότε εἶναι τὸ ἴδιο μέτρια κι' ἡ ποίηση πού ἔχουνε τὰ λόγια. Ὅποιος χωρίζει τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἄς ξέρεῖ πὼς χωρίζει δυὸ πράγματα ὀλότελα ἀξεχώριστα, τὸ σῶμα ἀπὸ τὸ αἷμα του.

Ἄς βάλουμε τέλος μὲ τὸν Εἰρμὸ τῆς Θ' Ὁδῆς, πού εἶναι θαῦμα θαυμάτων, ποίημα τοῦ βλογημένου Κοσμά τοῦ μελωδοῦ:

«Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὄροι ἐν Σοί, Παρθένε ἄχραντε. Παρθενεύει γὰρ τόκος, καὶ ζωὴν προμνηστεύεται θάνατος. Ἢ μετὰ τόκον Παρθένος, καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα, σώζεις ἀεὶ, Θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν Σου».

ἌΝικηθῆκανε οἱ νόμοι τῆς φύσεως, σὲ Σένα, Παρθένε ἄχραντε. Γιατί, παρθενεύει ἡ γέννηση κι' ὁ θάνατος ἀρραβωνιάζεται μὲ τὴ ζωὴ. (Γιατί, γέννησες κι' ἀπόμεινες Παρθένος, καὶ πέθανες κι' ἀπόμεινες ζωντανή). Ἐσύ, πού εἶσαι Παρθένος ὕστερ' ἀπὸ τὴν γέννα καὶ ζωντανὴ μετὰ τὸν θάνατο, σώζε, παντοτινά, Θεοτόκε, τὴν κληρονομία Σου».

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ (†)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ ἕκτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», «Ἀδολεσχία Φιλόθεος» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (Μέρος Β') ὅστις καὶ ἀποστέλλεται εἰς ὅλας τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεῖα Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα. (Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

Ἐκλεκτές σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

ΘΕΡΜΑ ΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

(Ἀπὸ τὴν ὁμιλία του στὴ Α' πρὸς Τιμόθεον).

Ἀκούσατέ με οἱ πατέρες· ἀνατρέφετε τὰ παιδιὰ σας, μὲ πολλὴν ἐπαγρύπνηση καὶ μὲ συμβουλές καὶ μὲ παιδεία Χριστιανική. Εἶναι ἄγρια κι' ἀτίθασσα τὰ νειᾶτα· κι' ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πολλοὺς ἐπιμελητές, δασκάλους, παιδαγωγούς, ἐπιστάτες καὶ φροντιστές· καὶ πρέπει βέβαια νὰναι κανεὶς πολὺ εὐχαριστημένος, ἂν κατορθώσῃ νὰ τὰ συγκρατήσῃ, ἔπειτα ἀπὸ τόσα καὶ τόσα. Σὰν ἓνα ἄλογο πού δὲν δέχεται χαλινάρι, καὶ σὰν κάποιον θηρίο ἀνήμερο, ἔτσι μοιάζουν τὰ νειᾶτα.

Ἄν λοιπόν, μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, κι' ἀπὸ τὴν πρώτην ἡλικίαν θεμελιώσωμε καλὰ γι' αὐτὰ ὄρια, θὰ χρειασθοῦμε βέβαια καὶ κατόπιν πολλοὺς κόπους, ἀλλὰ ἡ συνήθεια θὰναι πλέον νόμος γι' αὐτά. Ἄς μὴν ἀφήνωμε λοιπόν τὰ παιδιὰ μας νὰ κάνουν τίποτα ἀπὸ τὰ εὐχάριστα, μὰ βλαβερά· οὔτε νὰ τοὺς χαρίζωμαστε, ἐπεὶδὴ εἶναι παιδιὰ· κι' ἄς φροντίζωμε, μ' ὅλη μας τὴ δύναμη, νὰ τὰ διατηροῦμε πάντα σὲ σωφροσύνη· γιατί ἡ ἔλλειψή της εἶναι τὸ χειρότερον ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ γιὰ τὴν νεαρὴν ἡλικίαν. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν χρειάζεται ν' ἀγωνιστοῦμε πολὺ, καὶ μεγάλη προσοχή. Ἄς τὰ παντρεύωμε νωρὶς, ὥστε νὰναι ἀμόλευτα κι' ἀνέγγιχτα τὰ σώματά τους γιὰ νὰ ὑποδεχθοῦνε τὴν νύφη. Αὐτὲς οἱ ἀγάπες εἶναι θερμότερες· κι' αὐτοὶ οἱ δεσμοὶ οἱ στερεώτεροι. Ἐνας πού εἶναι φρόνιμος πρὸ τοῦ γάμου, θὰναι πολὺ περισσότερο σὰν παντρευθῆ. Γι' αὐτὸ καὶ τοὺς βάζομε στεφάνια ἐπάνω στὰ κεφάλια τους, σὰν σύμβολο νίκης, γιατί ἀφοῦ στάθηκαν ἀνίκητοι, τάποφάσισαν, ἔτσι, νὰ παντρευθοῦνε καὶ γιατί δὲν ἐνίκηθήκανε ἀπὸ τὴν ἡδονή. Ἄν ὅμως νικημένος ὁ νέος ἀπὸ τὴν ἀπόλαυση παραδοθῆ στὶς ἄσωτίες, γιὰ ποῖο λόγον λοιπόν νὰ φορῆ—νικημένος—στεφάνι στὸ κεφάλι του;

Αὐτὰ ἄς συμβουλευώμε τὰ παιδιὰ μας· μ' αὐτὰ ἄς τὰ νουθετοῦμε, κι' ἄς τὰ φοβίζωμε, κι' ἄς τ' ἀπειλοῦμε, κάνοντας σήμερον μὲν αὐτό, αὔριο δὲ τ' ἄλλο. Μεγάλῃ ὑποχρέωση καὶ παρακαταθήκη εἶναι γιὰ μᾶς τὰ παιδιὰ. Ἄς τὰ φροντίζωμε λοιπόν, κι' ἄς κάνωμε τὰ πάντα, μήπως ὁ Σατανᾶς μᾶς πάρῃ κι' ἐμᾶς τοὺς

ἴδιους. Σήμερα ὁμως κάνομε ὅλως διόλου τ' ἀντίθετα. Γιατί, γιὰ νὰ διατηρήσωμε μὲν τὰ κτήματά μας σὲ καλὴ κατάσταση, κάνομε τὰ πάντα. Ὅπως καὶ γιὰ νὰ τὰ ἐμπιστευθοῦμε σ' ἓνα τίμιον ἄνθρωπο· καὶ ζητοῦμε νὰ εὐρωμε τὸν πιὸ καλοπροαίρετον ἀγωγιάτη καὶ ζευγᾶ κι' ἐπιστάτη καὶ λογιστή. Ἐκεῖνο δέ, πού εἶναι καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα, τὸ νᾶβρωμε δηλαδὴ κάποιον πού νὰ μπορούμε νὰ τοῦ ἐμπιστευθοῦμε τὸ παιδί μας, γιὰ νὰ τ' ὀδηγήσῃ στὸν καλὸ δρόμο, ἀδιαφοροῦμε· ἂν καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πολυτιμώτερο ἀπὸ τὰ ὅσα ἔχομε, κι' ὅλα τ' ἄλλα γι' αὐτὸ γίνονται.

Κι' ὁμως γιὰ τὰ κτήματά μας φροντίζομε, γιὰ τὸ χατήρι τους, γιὰ τὰ ἴδια τὰ παιδιὰ μας ὁμως, δὲν κάνομε τὸ ἴδιο. Βλέπεις τὸν παραλογισμό; Ἄσκησε τοῦ παιδιοῦ σου τὴν ψυχὴ, καὶ θάρθουνε κατόπιν κι' ἐκεῖνα, γιατί ὅταν δὲν βγῆ καλὴ ἐκεῖνη, δὲν τ' ὀφελοῦνε καθόλου τὰ χρήματα. Ὅταν ὁμως αὐτὴ καλοστερεωθῆ, δὲν ἔχει τίποτα νὰ πάθῃ ἀπὸ τὴν φτώχεια.

Θέλεις νὰ ἀφήσῃς τὸ παιδί σου πλούσιο; Μάθε το, νὰ εἶναι τίμιος καὶ καλὸς ἄνθρωπος. Κι' ἔτσι καὶ κτήματα θὰ κατορθώσῃ ν' ἀποκτήσῃ μὰ κι' ἂν δὲν τ' ἀπακτήσῃ δὲν θάναί σὲ μειονεκτικώτερη θέσῃ ἀπ' αὐτοὺς πού τᾶχουν. Ἄν ὁμως βγῆ κακός, κι' ἂν τ' ἀφήσῃς ὅλο τὸ βίο τοῦ κόσμου, δὲν θὰ τ' ἀφήσῃς φύλακα καὶ προστάτη, κι' ἔτσι θὰ τὸ κάμῃς τρισεχειρότερο κι' ἀπ' αὐτοὺς πού ἔχουνε καταντήσῃ στὴν ἔσχατη φτώχεια. Γιατί γιὰ τὰ παιδιὰ πού δὲν ἀνατραφήκανε καλὰ, εἶναι προτιμώτερη ἢ φτώχεια ἀπὸ τὸν πλοῦτο. Γιατί ἐκεῖνη μὲν τὰ συγκρατεῖ καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλουν στὴν ἀρετὴ· αὐτὸς δέ, κι' ἂν τὸ θέλουν ἀκόμη, δὲν τ' ἀφήνει νᾶναι σ' ὅλα τους φρόνιμα καὶ συνετά, ἀλλὰ τὰ ὀδηγεῖ στὸ κακὸ καὶ τὰ καταστρέφει καὶ τὰ ρίχνει σὲ χίλιες δυὸ συμφορές.

Οἱ μητέρες στὶς κόρες σας νᾶχετε τὸν νοῦ σας περισσότερο ἀπὸ καθετὶ ἄλλο. Σᾶς εἶναι εὐκόλη ἢ παρακολούθησι αὐτῆ· νὰ τὶς παρακολουθῆτε καὶ νὰ φροντίζετε νὰ μένουν στὸ σπίτι, καὶ πρὸ πάντων νὰ τὶς μορφώνετε νᾶναι εὐλαβικὲς, σεμνὲς, ἀφτιασίδωτες καὶ νᾶναι ἀνώτερες ἀπὸ χρήματα. Ἐτσι νὰ τὶς παντρεύετε. Ἄν ἔτσι τὶς διαπλάττετε, δὲν θὰ σώσετε αὐτὲς μονάχα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνδρα πού θὰ τὴν πάρῃ γυναικᾶ του· κι' ὄχι μονάχα τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιὰ τους· κι' ὄχι μονάχα αὐτά, ἀλλὰ καὶ τὰ γγόνια τους. Γιατί, ὅταν ἡ ρίζα εἶναι καλὴ, τὰ κλαδιὰ βλαστομανοῦνε καλύτερα· καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ θ' ἀνταμειφθῆτε.

Νέα μέσα ποιμαντικής

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

(Ίστορία—Δεοντολογία)

Εἶναι πιά κοινή ἡ συνείδηση, ὅτι τὸ Ραδιόφωνο ἀποτελεῖ ἓνα ἰσχυρὸ καὶ ἀποτελεσματικὸ μέσον ἐπιδράσεως στὸ λαό. Μετὰ τὴ τυπογραφία, εἶναι ὁ πιὸ ἀποφασιστικὸς τρόπος Ἐπικοινωνίας. Προσπαθεῖ νὰ μετέχη μὲ τὶς ἐκπομπές του στὴ ζωὴ τοῦ Ἔθνους, νὰ παρακολουθῇ καὶ νὰ ἐπηρεάζη συνέχεια τοὺς παλμούς τῆς κοινωνίας καὶ νὰ ζωντανεύῃ τὰ ἔθνικα καὶ θρησκευτικὰ γεγονότα στὶς ψυχές τῶν μαζῶν, καθὼς οἱ ἐκπομπές μεταφέρονται μὲ τὰ ἔρτσιανὰ κύματα, σὲ ὅλες τὶς γωνίες τῆς γῆς.

Εἰδικώτερα, τὸ Ραδιόφωνο, στὴν ἐποχὴ μας, καλύπτει οὐσιαστικὸς τομεῖς τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου, μὲ τὴν καταπληκτικὴν, πράγματι διάδοσίν του, ὅπως εἶναι ἡ Ἐνημέρωση, ἡ Μόρφωση, ἡ Ψυχαγωγία, ἡ Καλλιέργεια καὶ μπορεῖ, πολὺ ἄριστα, ὅπως εἰπώθηκε, νὰ ἐρεθίσῃ, νὰ συγκινήσῃ, νὰ ἐνισχύσῃ, νὰ βοηθήσῃ καὶ νὰ ἐνθουσιάσῃ ἀκόμα, σὲ ζητήματα πίστεως.

Ἡ πνευματικὴ ἀποστολὴ τῆς Ραδιοφωνίας καθὼς καὶ ἡ κοινωνικὴ, εἶναι μιὰ πραγματικότητα συνυφασμένη μὲ τὸ σύγχρονο πολιτισμὸ.

Ἄλλὰ στὴν Ἑλλάδα μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα προβλήματα σήμερα,

Ἄς, κάνωμε λοιπὸν τὸ καθετί, λογιάζοντας πὼς δὲν ὠφελοῦμε μιὰ ψυχὴ μόνο, παρὰ μὲ τὴ μιὰ πολλές. Γιατὶ μιὰ κόρη πρέπει νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι της γιὰ νὰ γίνῃ νύφη, ὅπως βγαίνει ὁ ἀθλητὴς ἀπὸ τὴν παλαιστρα, τέλεια δηλαδὴ νοικοκυρὰ καὶ ξέροντας τὰ πάντα, γιατί εἶναι τὸ προζύμι πού θὰ ζυμωθῇ μ' αὐτὸ ὄλο τὸ ἀλεύρι, καὶ θὰ πάρῃ—πρέπει νὰ πάρῃ—τὴ δική της ὁμορφιά. Καὶ τὰ παιδιὰ πάλιν ἄς τὰ διαπλάττωμε νὰ γίνωνται τόσοσ ἀξιοσέβαστα, ὥστε νὰ διακρίνονται στὴν κοινωνία ἀπὸ τὴ σωφροσύνη τους κ' ἀπὸ τὴν κοσμιότητά τους περισσότερο· κ' ἔτσι κ' ἀπὸ τὸν Θεὸ κ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θάχουνε πολὺν ἔπαινο. Ἄς μαθαίνουν νάχουν ἐγκράτεια στὸ φαγητό τους, νὰ μὴν ἀγαποῦνε τὴν πολυτέλεια, νάναι κάπως οἰκονόμα, νάναι φιλόστοργα, καὶ νὰ ξέρουν νὰ ὑπακούουν. Κι' ἔτσι θὰ μπορέσουν νὰ γίνουν πολὺ εὐεργετικά στοὺς γονεῖς τους.

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ὑπάρχει μόνιμα καὶ ἓνα πρόβλημα Ραδιοφώνου, μολονότι ἔρχισέ ἤδη νὰ λειτουργῇ καὶ ἡ τηλεόραση. Καὶ πλάι σ' αὐτό, ἓνα ἄλλο, ποῦ ἔρχεται νὰ προστεθῇ: Ἡ σκέψη τῆς Ὁρθόδοξης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἰδρῶσῃ δικό της Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ.

★

Πολλά, εἶναι ἀλήθεια, τὰ ὅσα γράφτηκαν καὶ ἀκούστηκαν πάνω σ' αὐτὸ τὸ σπουδαῖο ζήτημα, ποῦ δείχνει μιὰ ἡρωϊκὴ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ προσαρμώσῃ τοὺς τρόπους διδασκαλίας καὶ Εὐαγγελισμοῦ στοὺς νέους μετασχηματισμοὺς τῆς ζωῆς.

Τὸ ὅλο ζήτημα, ὥστόσο, παρουσιάζει ἐπίμονες δυσκολίες, ποῦ πρέπει νὰ ἀντιμετωπιστοῦν μὲ σαφήνεια σκοπῶν καὶ μεθόδων καὶ κατάλληλο ὄπλισμό, θεωρητικὸ καὶ τεχνικὸ.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ παρουσιαστοῦν ὅλες οἱ ὀψεις τοῦ προβλήματος, τὰ κρίσιμα σημεῖά του, τὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων, μέσα στὴ σύγχρονη πραγματικότητά, οἱ ἀνάγκες, ποῦ μποροῦν νὰ καλυφθοῦν καὶ νὰ διαγραφοῦν, τὰ μελλοντικὰ στάδια προόδου καὶ ἡ ἱστορία τῆς προσπάθειας αὐτῆς στὸ τόπο μας.

Γιατὶ μιὰ μικρὴ ἱστορία μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἀνατρέξουμε στὸ παρελθόν, νὰ φτάσουμε στὸ σήμερον καὶ μὲ σύνεση νὰ διαγράψουμε τὸ κρίσιμο μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ραδιοφώνου.

Ἄν καὶ μεμωνομένα, ἀνοργάνωτα καὶ κατὰ διαστήματα, ἐν τούτοις, πολλὰς φορὰς ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ Ραδιόφωνο. Ὅπως τὸν τύπο, ἔτσι καὶ τὸ ραδιόφωνο τὸ ἀντιμετώπισε ἡ Ἐκκλησία μας, σὰν «Δ ε ὑ τ ε ρ ο ἄ μ β ω ν α» γιὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ἀληθινοῦ λόγου, στὸ λαό. Κατανόησε, εὐτυχῶς, ὅτι ὅταν οἱ ἄλλοι καὶ μάλιστα, πολέμιοι, ἐργάζονται μὲ τὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια, εἶναι δεῖγμα «ἔσχατης μωρίας», ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ μένη στίς σφενδόνας τῶν παλαιῶν καιρῶν.

Πάρα πολλοὶ εἶναι οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ποῦ ἀπὸ τοὺς Ραδιοσταθμοὺς τῆς ἐπαρχίας τους μετέδωσαν καὶ μεταδίνουν ἀκόμα, διάφορα κείμενα καὶ ἐκπομπές, μὲ καθαρὰ θρησκευτικὸ περιεχόμενον.

Ἄλλὰ καὶ ἰδιωτικὲς προσπάθειαι ἔχουν γίνει ἀρκετὲς καὶ ἀξιόλογες. Ὑπάρχουν ἀρκετὰ στοιχεῖα καὶ πείρα, ποῦ πρέπει νὰ καταγραφοῦν κάποτε. Εἶναι μιὰ ἀνεκτίμητη ἱστορία, τῆς προσπάθειας ποῦ κάνουν ἀθόρυβα, ὅλοι ἐκεῖνοι, ποῦ ἐργάζονται στὸ ἀμπέλι τοῦ Θεοῦ.

Οἱ προσπάθειαι αὐτὲς ἔγιναν ἀπὸ θεολόγους, λογοτέχνες καὶ δημοσιογράφους, ποῦ μὲ τὴν πνευματικὴν τους ἀνησυχία καθώρισαν τὴν ἔλλειψη καὶ ἀδιάφοροι, γιὰ τὴν δοκιμασία, τὴν δυσπιστία καὶ τὶς δυσκολίες, ἔρριξαν τὰ πρῶτα σπέρματα Ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ Ραδιόφωνο.

Ἐξ ἄλλου καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ραδιοφωνικοὶ Σταθμοὶ καὶ ἰδιαιτέρα οἱ Σταθμοὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Χώρας δὲν ἔμειναν ἀδιάφοροι.

Ἡ πρώτη προσπάθεια στάθηκε βασικὰ ἢ μετάδοση τῆς θείας Λειτουργίας τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῒ καὶ οἱ πανηγυρικές μεγάλες θρησκευτικὲς γιορτές. Ἡ διάθεσις ὅμως καὶ γιὰ κάτι πιὸ οὐσιαστικὸ ἦταν ἀξιεπίαινη καὶ κάποτε ἀριστη.

Τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ραδιοφωνίας λιγώτερο καὶ τὸ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο Στρατοῦ περισσότερο, βοήθησαν σὲ σοβαρὲς προσπάθειες, πού εἶχαν μάλιστα εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ μειονέκτημά τους ἦταν μόνο, ὅτι δὲν εἶχαν συνέπεια χρονικὴ. Κι' ἀκόμα, ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἕνας προγραμματισμὸς καὶ ἕνας συντονισμὸς. Σ' αὐτὸ βέβαια εὐθύνεται ἡ Ἐκκλησία, πού δὲν μπόρεσε νὰ δώσῃ κατευθύνσεις, νὰ βοηθήσῃ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ τὰ ὠραῖα αὐτὰ ἄλλα καὶ νὰ χρησιμοποιοῦσῃ τίς μεμονωμένες ἔστω αὐτὲς ἀναλαμπές, γιὰ κάτι τὸ ἐνιαῖο καὶ πιὸ σοβαρό. Δὲν εἶχε, ἴσως, τὴ δυνατότητα νὰ ἐμφανίσῃ δικὰ τῆς προγράμματα. Νὰ ἐνισχύσῃ τίς προσπάθειες μὲ δικὰ τῆς στελέχη καὶ νὰ ἀνιχνεύσῃ τοὺς δρόμους, γιὰ κάτι ὀλοκληρωμένο καὶ πειθαρχημένο, κάτω ἀπὸ τὴ φωτεινὴ ἔστια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἐν τούτοις, ἂν ὄχι πολὺ σπουδαῖο, εἶναι ὅμως ἐνθαρρυντικὸ αὐτὸ πού πραγματοποιεῖται μιὰ ἐξαιτία τώρα στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἀπὸ ἀπόψεως συνέπειας τοῦλάχιστον καὶ καθαρὰ ραδιοφωνικῆς δεοντολογίας, ἡ προσπάθεια αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀξιόλογη ἐμπειρία, πού κ ρ α τ ἄ ε ι δ ι α ρ κ ῶ ς τ ὸ θ ἔ μ α ἀ ν ο ι κ τ ὸ σ ἔ μ ι ἄ ἔ π ο ι κ ο δ ο μ η τ ι κ ῆ ἔ π α φ ῆ! Εἶναι μιὰ μικρὴ ἄγρυπνη ἐπαλξὴ τῆς Ἐκκλησίας, πού πιὸ πολὺ δείχνει τὴν ἔλλειψη, παρὰ τὴν προσφορά. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔχει ἀξία καὶ ἀποτελεῖ ἕνα γλυκὸ ἥλιο ἐλπίδας, γιὰ κάτι καλύτερο.

Συγκεκριμένα στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία λειτουργοῦν σήμερα, ἄρτιοι ραδιοθάλαμοι, πού ἠχογραφοῦνται προγράμματα θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ περιεχομένου. Αὐτά, μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «Ὁ δρόμος τῆς ζωῆς», μεταδίδονται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ραδιοφωνικοὺς Σταθμοὺς Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος.

Αὐτὲς οἱ ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές, 45 περίπου κατὰ μῆνα, μετὰ δίδουν, γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ραδιοφωνικὴ μας ἱστορίᾳ, κάπως πιὸ ἐπίσημα, εἰδήσεις ἐκκλησιαστικῆς, χριστιανικῆς ποίησης, μουσικῆς, χριστιανικοῦ θεάτρο, ἱστορίας, συνεντεύξεις καὶ ἐκκλησιαστικὰ ρεπορτάζ, προσαρμοσμένα ὅλα στὶς σύγχρονες αἰσθητικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς ἀπαιτήσεις καὶ μὲ ὅλη τὴ πρέπουσα θρησκευτικὴ συνέπεια τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Βέβαια, δὲν εἶναι ὁ βαρὺς καὶ κρίσιμος λόγος τῆς Ραδιοφωνικῆς Ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς πιστοὺς ὄλων τῶν ἀπαιτήσεων. Δὲν ἀνταποκρίνεται στὸ σύγχρονο, ρωμαλέο πνευματικὸ αἶτημα.

Ὡστόσο, δίχως οἴηση, μπορούμε νά υποστηρίξουμε, ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτή βρίσκεται στήν ἀνίχνευση τῶν σωστῶν δρόμων.

Ξεκινώντας μέ τὸ ρῆγος τοῦ τρόμου καὶ τῆς ἀνησυχίας γιὰ τὴν ἄβατη αὐτὴ περιοχὴ, ἔφτασε σήμερα στὸ σημεῖο νά μπορῆ νά ἀξιολογῆ τὸ παρελθὸν μιᾶς ἐξαιτίας καὶ νά ἀποτολμᾷ προοπτικές μέ ἥρεμο θάρρος καὶ μέ ἀπόλυτη βεβαιότητα, γιὰ τὴν ἐπιτυχία.

Ἀπὸ τὸ 1960, πού λειτουργεῖ ἡ ἰδιαιτέρη αὐτὴ «Ραδιοφωνικὴ Ὑπηρεσία» μέχρι καὶ τὸ τέλος τοῦ 1965, ἔχουν μεταδοθῆ 2050 περίπου ἐκπομπές, πού ἐκάλυψαν 545 περίπου ὥρες ραδιοφωνικές. Ἀκόμα, στὸ διάστημα αὐτό, ἔχουν μεταδοθῆ περίπου 95 θεατρικὰ ἔργα καὶ σκέτες, δίχως νά περιλαμβάνονται σ' αὐτὰ οἱ συχνές ἀναμεταδώσεις.

Τὸ πιὸ σημαντικό ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἶναι, ὅτι ἔχει δημιουργηθῆ πιά ἓνα ἔργο ὑποδομῆς, ἀπὸ τεχνικὴ ἀπόψη καὶ μιὰ ἀξιόλογη πείρα σὲ θρησκευτικὲς ἐκπομπές, ὑψηλοῦ ποιητικοῦ ἐπιπέδου!...

Στὸ σημεῖο αὐτό, εἶναι ἱστορικὴ ἀπαίτηση νά δοθῆ ὁ δίκαιος ἔπαινος στοὺς Γενικοὺς Διευθυντὰς τῆς Ἀπ. Διακονίας, πού, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ Πανεπιστημίου κ. Ἀνδρέα Φυτράκη, πού ὑπῆρξε ὁ δημιουργὸς καὶ ὁ ἄγρυπνος ἐνισχυτὴς τῆς προσπάθειας αὐτῆς, ἀγκάλιασαν μέ στοργὴ καὶ διεΐδαν τὴν ποιμαντικὴ ἀξία τοῦ Ραδιοφώνου. Καὶ αὐτοὶ εἶναι ὁ Σεβ. Κορινθίας (τ. Ἀχαΐας) κ. Παντελεήμων, ὁ Σεβ. Σπάρτης κ. Κυπριανὸς καὶ ὁ Πανος. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδᾶκος.

Τὸ πνεῦμα ὅμως τῆς ἐποχῆς μας εἶναι δραματικὰ ὑποδουλωμένο στὶς πιὸ ἀντιφατικὲς ροπές! Καὶ ἐνῶ καλπάζει σὲ μιὰ παράλογη ὑλικὴ ὑπεροπλία, βασικὰ ἔχει ἐγκαταλείψει, μέ ἀφροσύνη τὴν ψυχὴ τῆς ἔρμαιο τῶν ἀνέμων καὶ τῶν καιρῶν. Μιὰ ἐγωϊστικὴ ξηρασία ἔχει ἀμβλύνει τὴν εὐαισθησία του καὶ ἔχει καταστήσει τὸν ἄνθρωπο ὑπόδικο μιᾶς ἀβίωτης ζωῆς!

Ἔτσι, στὸν κόσμον αὐτό, πού μετασχηματίζεται διαρκῶς καὶ οἰστροηλατεῖται ἀπὸ τὴν ἀνία, τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀδιαφορία, ἡ Ραδιοφωνικὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο δύσκολο ἐγχείρημα καὶ ἀνεῖναι, πρέπει νά πάρῃ πιά, μιὰ πιὸ σταθερὴ φροντίδα. Παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει ἀνθρώπινη ψυχὴ καὶ σὲ ὅλες τὶς ὥρες τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας εἶναι ἀνάγκη ν' ἀκούγεται ὁ ἀληθινὸς λόγος τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ σπίτι, στὸ χωριό, στὸ χωράφι, στὸ ἐργοστάσιο, στὸ δρόμο, στὸ καράβι, στὸ ἀεροπλάνο, στὸ αὐτοκίνητο καὶ στὸ σιδηρόδρομο, πρέπει ν' ἀκούγεται ὁ ζεστός εὐαγγελικὸς λόγος. Κι' αὐτό γιὰ νά γίνῃ δὲν φτάνει ὁ Κυριακάτικος Ἱεροκήρυκας τῶν δέκα

πέντε λεπτῶν!... Ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται μόνο στὸ ἐλάχιστο ποσοστὸ τῶν συνειδητῶν χριστιανῶν. Ὑπάρχει ἓνα τεράστιο ποσοστὸ, ποὺ δὲν εὐαγγελίζεται. Ποὺ ἂν καὶ εἶναι «κουρασμένοι στρατοκόποι» μένουν «πρὸς» τοῦ Νάρθηκα τοῦ ναοῦ καὶ δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τίς «ἀπ' ἄμβωνος» κατηγορίες καὶ τίς καλές ἢ κακές χορωδίες.

Εἶναι καιρός, ἴσως, ὁ λόγος τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς παρηγορίας, νὰ βγῆ ἔξω, στοὺς ἀνοιχτοὺς αἰθέρες ἢ νὰ τρουπώσῃ στὶς κλειστὰς πόρτες, γιὰ νὰ συναντήσῃ τὴ μόνωση, τὴ κούραση, τὴν ἀπελπισία, τὴν ἐρημιά, τὴν ἀδιαφορία καὶ νὰ φέρῃ τὸ μήνυμα τοῦ χριστιανικοῦ θάρρους, τῆς εὐαγγελικῆς ἀνδρείας. Ἄν οἱ ἀνθρώπινες ψυχές πρέπει νὰ ἐκβιάσουν τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, πῶς ἢ Ἐκκλησία δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐκβιάσῃ τίς ψυχές, νὰ εἰσχωρήσῃ μέσα τους καὶ νὰ φέρῃ τὴ χάρα;

Ἡ ὑπερνίκηση τῆς σύγχρονης ἀνθρώπινης μοναξιάς μόνο μὲ αὐτὸ τὸ τρόπο μπορεῖ νὰ γίνῃ! Μὲ τὴ συνεχῆ Ἐπικοινωνία. Μὲ τίς συχνές καὶ ἐπίμονες ἀπαντήσεις στὰ συνεχῆ καὶ ἐπίμονα ἐρωτήματα τῆς πληγωμένης ψυχῆς. Καὶ σ' αὐτὴ, τὴν ἄγρυπνη καὶ συνεχῶς ὀπλισμένη Ἐπικοινωνία, τὸ ραδιόφωνο ἔχει θέσση μοναδικὴ καὶ ἀναντίλεκτη. Μόνο μ' αὐτὸ τὸ τρόπο πετυχαίνεται μιὰ μαζικὴ καὶ ἀπρόσκοπτη καθημερινὴ κουβέντα, ποὺ ἀπαλύνει τίς διαφορὲς καὶ δημιουργεῖ βαθύτερο, ἐποικοδομητικὸ διάλογο.

Ἰδιαίτερα, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ κίνδυνοι πνευματικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ τὴν ἀπειλοῦν καθημερινά, ἤρθε ἡ ὥρα νὰ ληφθοῦν ρωμαλέες ἀποφάσεις. Στους ἀκατάσχετους αὐτοὺς σατανικοὺς καιροὺς, ἢ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ χρησιμοποίησῃ κάθε σύγχρονο ποιμαντικὸ μέσο, γιὰ τὴν καλὴ πληροφορία, ποὺ θέλει νὰ μεταδώσῃ.

Ἐξάλλου, ἡ σύνδεσή μας μὲ τὴν Κοινὴ Ἀγορὰ (παλιὰ ἱστορία!) δὲν θὰ ἔχῃ μόνον οἰκονομικοπολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς συνέπειες καὶ μεταβολές. Οἱ θρησκευτικοὶ κίνδυνοι θὰ εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικοί! Τὰ δόγματα, αἱ αἱρέσεις, αἱ ὁμολογίες, ποὺ οἱ Εὐρωπαῖοι θὰ φέρουν μαζί τους στὴ χώρα μας καὶ ἡ συστηματικὴ διαφώτιση ποὺ θὰ ἀσκοῦν πάνω στὶς καινούργιες ιδέες γιὰ τὴν πίστη, θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπιστοῦν μὲ περίσκεψη. Καὶ ἡ περίσκεψη αὐτὴ ὑπαγορεύει στοὺς ὑπεύθυνους νὰ μεριμνήσουν γιὰ τὴν ἴδρυση ἐνὸς Ραδιοσταθμοῦ, μικρᾶς ἐμβέλειας ἔστω, ποὺ θὰ ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτο βασικὸ βῆμα τῆς Ὁρθοδοξίας γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν ψυχῶν.

Ὅλοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ἔφτασε ὁ καιρός, νὰ χρησιμοποιεῖται τὸ μέσον αὐτὸ ἢ Ἐκκλησία μας πρὸ ἀποφασιστικά. Γιατὶ λοιπὸν λείπει τὸ θάρρος; Ἀκόμα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὁλοκάθαρα ἐρχεται νὰ συνηγορήσῃ σθεναρὰ καὶ νὰ τονίσῃ: «Κάθε ἡμέραν,

Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως

“ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗΝ...”

Χριστέ μου, τί εἶναι αὐτό, πού μοῦ ἔδωκες! Θησαυρός ἀτίμητος. Τὸν ἀπόθεσες καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκες στὰ δικά μου πῆλινα χέρια.

Ἡ θεία Χάρις σου πρὶν ἀπὸ λίγο μὲ εἶχε ἐγγίσει. Ἡ Λειτουργία τῆς χειροτονίας μου δὲν εἶχε ἀκόμα τελειώσει. Μόλις τὰ τίμια δῶρα εἶχαν καθαγιασθῆ. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατά. Βρισκόμουν ἀμπροστά στὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ τὸν Κύριο τῶν κυριούντων. Τὴν ὥρα ἀκριβῶς ἐκεῖνη εἶδα τὸν ἐπίσκοπο νὰ ὑψῶνῃ ἀπαλὰ κι' εὐλαβικὰ τὸ τίμιο Σῶμα σου καί, μετὰ, νὰ στρέφεται σὲ μένα καὶ νὰ μὲ προστάσῃ: «Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην καὶ φύλαξον αὐτὴν μέχρι τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας, ὅτε παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτήν».

“Ἀπλωσα τὶς παλάμες.

Δὲν ἔνοιωθα τὴν ὥρα ἐκεῖνη τί ἔκανα. “Ἀπλωσα τὶς παλάμες καὶ δέχτηκα τὸν θησαυρό.

Τώρα τό σκέπτομαι: Τί πῆρα! Τί δέχτηκαν τὰ χέρια μου! Μιά ἱερή, μιὰ ἁγία παρακαταθήκη. Τὴν πιὸ ἱερή, τὴν πιὸ ἁγία.

Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἀπ' τὴν παλιὰ ἐποχὴ τὴ συνήθεια νὰ ἐμπιστεύωνται στὰ χέρια τῶν συνανθρώπων τους τὰ ὑλικά πλούτη, κυρίως ὅταν ἐπιχειροῦσαν ταξείδια μακρινά, γιὰ νὰ τὰ φυλάξουν καὶ νὰ τ' ἀποδώσουν πάλι ἀκέραια στὸν ἰδιοκτήτη τους, ὅταν γυρίσῃ.

Ἀπ' ὅ,τι ξέρω, ἡ ἐνέργεια αὐτὴ εἶχε μιὰ ἱερότητα. Τὴν προστά-

---

ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρα, ὁ πιστὸς ἢ ὁ δίψυχος, ἀντὶ νὰ πέρνῃ τὰ μπουζούκια καὶ τὰ νοσηρὰ ἐλαφρὰ τραγούδια τῶν διαφόρων Ραδιοσταθμῶν, δύναται ν' ἀκούῃ ὑπέροχες προσευχὰς τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς θαυμαστοὺς βίους τῶν ἁγίων τῆς ἡμέρας ἐν συνόψει καὶ ῥῥῆδες πνευματικὰς ἀπὸ τὴν ὑμνολογίαν των. Οὕτω νὰ ἀγιάζεται καὶ τὸ σπῖτι καὶ κάθε χῶρος πού ἀκούγεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ αἴνοι καὶ αἱ δοξολογίαι του καὶ οἱ πιστοὶ νὰ ἀναχωροῦν διὰ τὰς ἐργασίας των εἰρηνικῶν καὶ μὲ πνευματικὰς ἐμπνεύσεις».

“Ὅλα αὐτὰ θὰ γίνωνται μὲ τὸ «μαζικὸν» αὐτὸ ὄργανο ἐπικοινωνίας, τὸ Ραδιόφωνο, πού σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀποφασιστικὰ ἀποκτῆματα τῆς ἐλευθερίας, θὰ ὑψώσῃ καθημερινὰ τὴ φωνὴν του, γιὰ νὰ μᾶς θυμίξῃ τὴν πίστη μας στὸ Θεό, τὴν ἀγάπην μας στοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ χρέος μας πρὸς τὴν πνευματικὴν Ἐπικοινωνία, τὴν ἀδελφότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, πάνω στὴ Γῆ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

τευαν οί νόμοι. Οί γραπτοί και οί άγραφοί. Τήν κατάχρησι τής παρακαταθήκης τή θεωρούσαν πράξι άτιμη. Κι' ό καταχραστής άντιμετώπιζε σκληρή τήν περιφρόνησι.

Τούτη δώ ή παρακαταθήκη, πού ήρθε στα δικά μου τά χέρια, πόσο διαφέρει! Δέν είναι χαρτιά. Δέν είναι κίτρινο μέταλλο. Είναι σῶμα και αίμα δικό σου. Τό σῶμα και τό αίμα του Αυτρωτού μου. Κι' άν ψάξω στή γῆ, κι' άν ψάξω στ' άστέρια, δέν θα βρω πιό πολύτιμο θησαυρό άπ' τό δικό σου ζωηφόρο σῶμα.

Αυτό τό θησαυρό μου τόν έμπιστεύθηκες στήν ιερή ώρα τής χειροτονίας μου σαν παρακαταθήκη. Σῦ ό Ίδιος. Ή φωνή του έπισκόπου με εκάλεσε. Μα ήταν ήχώ τής δικής σου φωνής. Και ή κλήσι δική σου. Σῦ υπήρχες αό προσφέρων και ό προσφερόμενος). Πού μου «ένεχειρίσες» τήν παρακαταθήκη και προσφέρθηκες σε μένα σαν παρακαταθήκη.

«Α γάρ έγκεχειρίσται ό ιερεύς, Θεού μόνου έστι δωρεΐσθαι και όπου περ άν ή ανθρωπίνη φθάση φιλοσοφία, ελάττων τής χάριτος εκείνης φανεΐται»¹.

«Αν ή ύλική παρακαταθήκη, πού ανθρωπος έμπιστευόταν σε ανθρωπο, όμοίο του, ήταν κάτι τό ιερό, τούτη δώ πώς πρέπει να χαρακτηριστη; Δέν βρίσκω πώς να τονίσω τήν ιερότητά της και τό μεγαλειό της. Είναι άπ' τις εκδηλώσεις, πού ξεδιπλώνουν στα μάτια μας τή δική σου άπειρη συγκατάβασι και τό ύψος τής τιμής, στο όποιο εϋδοκεις ν' ανεβάζεις τά πλάσματά σου.

***

Τήν παρακαταθήκη τήν ιερή τή δέχτηκα στις ανοιγμένες παλάμες μου.

Τώρα, πού τό σκέπτομαι ήρεμα βρίσκω μιá όμοιότητα ανάμεσα σ' αυτή τή δική μου, τήν ενέργεια και στήν ενέργεια του εϋσχήμου βουλευτου, του Ίωσήφ, και του άρχοντος Νικοδήμου. «Απλώσαν κι' εκείνοι τά χέρια, για να κρατήσουν τό τίμιο σῶμα σου, όταν τό αποσπάσαν άπ' τό σταυρό για να τό φέρουν, να τό αποθέσουν στο λαξευτό μνημείο. Τό κράτησαν με ευλάβεια. Με λατρεία. Μόνο, πού τό κράτησαν για λίγο.

Στά δικά μου τά χέρια τό αποθέτεις, για να τό κρατήσω όσο ζω. Μέχρι τή στιγμή, πού θα παρουσιαστώ μπροστά σου. Για να λογοδοτήσω. Ν' αναφέρω άπλά και καθαρά πώς κράτησα τό θησαυρό. Πώς τόν φύλαξα. Πώς εργάστηκα τό μεγάλο μου διακόνημα.

Ό Ίωσήφ και ό Νικόδημος! Ίερές μορφές. Με έμπνέουν. Καθώς προχωρούν σιωπηλοί, κρατώντας, τυλιγμένο στο καθαρό σεντόνι, τό άτίμητο σῶμα, μου φαίνεται πώς μιλούν, πώς μου αποκαλύπτουν τή διάθεσι και τά αισθήματα, πού πρέπει να δεσπόζουν στο

1. Ίωάν. Χρυσοστ. LXXXVI Όμιλ. εις Ίωάννην.

βάθος τῆς καρδιάς μου, καθὼς βαστάω στὰ δάχτυλα τὸ τίμιο σῶμα σου.

Ἡ σκέψι μου καὶ ἡ καρδιά μου καὶ ὁ πόθος μου καὶ ἡ λαχτάρα μου στὴν ἱερή μου παρακαταθήκη. Πῶς μπορῶ νὰ τὴν ἀποσύρω ἀπ' αὐτὴν καὶ νὰ κυττάξω καὶ νὰ λαχταρήσω ὅ,τιδῆποτε ἄλλο; Πῶς μπορῶ νὰ ἐπιτρέψω στὴν καρδιά μου νὰ γοητευθῆ ἀπ' τὰ ψεύτικα στολίδια καὶ τὰ χρυσάφια τούτου τοῦ κόσμου; Κρατῶ τὸν μοναδικὸ θησαυρό. Τὸν Κύριό μου. Ὅλα τ' ἄλλα προστά του εἶναι σκύβαλα². Χωρὶς καμμιά λάμψι καὶ καμμιά ἀξία.

***

«Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην καὶ φύλαξον αὐτήν...».

Μοῦ δόθηκε ὄχι ἀπλῶς γιὰ νὰ τὴν κρατήσω.¹ Ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τὴν φυλάξω.

Ἔχεις ἀνάγκη, Κύριε, ἀπ' τὸ δικό μου φύλαγμα; Ἡ ἄπειρη δύναμη εἶναι στὰ χέρια σου. Καὶ οἱ στρατιῆς τῶν ἀγγέλων (σοὶ λειτουργοῦσιν). Μὲ μιὰ, τὴν πιὸ ἐλαφρή, κίνησι, μπορεῖς νὰ συντρίψῃς κάτω ἀπ' τὸ βραχίονά σου τὸν ἰσχυρὸ «πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον».

Ἀκούω τὴ φωνή σου. Ἡ ἐντολή, ποῦ μοῦ δίνεις, δὲν κρύβει ἀδυναμία. Ταπείνωσι κρύβει, θεία συγκατάβασι. Ἔχει στενὴ σχέση μετ' ἐμὲ τὴ συνέπειαι τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως.

Δέχτηκες νὰ γίνῃς ἄνθρωπος. Νὰ κρατηθῆς στὰ χέρια ἀνθρώπων καὶ νὰ προσφερθῆς στοὺς ἀνθρώπους. Ἀπόλυτα φυσικὸ ὅτι περιέκρυψες καὶ τὴ δύναμί σου. Δὲν τὴν φανερόνεις κι' ὅταν μεῖς οἱ ἄνθρωποι, νικημένοι ἀπ' τὴ καταστροφικὴν τάσει, ποῦ κρύβουμε μέσα μας, σὲ βεβηλώνουμε.

Γι' αὐτὸ κι' ἔδωκες ἐντολή σὲ μένα, δίνεις ἐντολή στὸν κάθε λειτουργό σου, νὰ σταθῆ ἀκοίμητος φρουρὸς καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ βεβηλωθῆ μ' ὅποιοδῆποτε τρόπο τὸ ἄχραντο σῶμα σου.

Στὸ ἅγιο εὐαγγέλιό διαβάζω τὸ λόγο σου: «μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς»³.

Αὐτὸς ὁ λόγος σου ἀποσαφηνίζει τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς σου. Ζητᾶς ἀπὸ μένα νὰ φυλάξω τὸν ἅγιο μαργαρίτη μετ' ἐπιμετῆ φροντίδα καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέψω νὰ βεβηλωθῆ σὲ χέρια καὶ σὲ χεῖλη καὶ καρδιά, ποῦ τὰ ἔχει μολύνει ἡ «λοιμικὴ» ἁμαρτία.

Νὰ μὴν τὸν παραχωρήσω σ' ἀνθρώπους ποῦ δὲν πιστεῦν.

Σ' ἀνθρώπους, ποῦ ἐνῶ ἁμαρτάνουν θανάσιμα, δὲν λένε ἀπ' τὴν καρδιά τους τὸ σωτήριο λόγο «μετανοῶ».

Σ' ἀνθρώπους, ποῦ πούλησαν τὴν ὀρθὴν πίστι κι' ἀγκάλιασαν τὴν

2. Φιλίπ. γ', 8. 3. Ματθ. ζ', 6.

αἴρεσι. Τὴν πλάνη—δηλαδή—καὶ τὴ διαστρεβλωμένη θεωρία στὰ θέματα τὰ πιὸ λεπτὰ τῆς πίστεως.

Κι' ἀκόμα σὲ κείνους, ποὺ ἐνῶ λένε πὼς εἶναι Χριστιανοὶ προδίδουν, μὲ τὴν καθημερινή πρακτικότητά, μιὰ τραγικὴ ἀσυνέπεια. Σ' ὅλους αὐτοὺς νὰ ἀρνηθῶ. Μὲ παρρησία, μὲ θάρρος. Νὰ κρατήσω τὸ μαργαρίτη σφιχτά. Νὰ τὸν φυλάξω ἀκέραιο.

***

«Καὶ φύλαξον αὐτήν...».

Ἄπ' τὰ ἱερὰ μαρτυρολόγια ἔχω πληροφορηθῆ τὴν περιπέτεια τοῦ μικροῦ στοῦ σῶμα, ἀλλὰ δυνατοῦ στὴ θέληση καὶ τὴν καρδιά μάρτυρος Ταρσιζίου. Πῆρε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ ἐπισκόπου τὰ τίμια δῶρα γιὰ νὰ τὰ φέρῃ στὴ φυλακὴ, νὰ κοινωνήσουν οἱ μελλοθάνατοι, ποὺ πρόσφεραν τὸν ἑαυτόν τους θυσία στὸ βωμὸ τῆς δικῆς σου ἀγάπης. Στὸ δρόμο τὰ παιδιὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ζήτησαν νὰ ἀποσπάσουν ἀπ' τὰ χέρια του τὸ πολύτιμο φορτίο. Μὰ ἐκεῖνος ἀρνήθηκε. Ρίχτηκαν κατεπάνω του. Τὸν πλήγωσαν μὲ γροθιές, μὲ λακτίσματα, μὲ πέτρες. Ὁ μικρὸς μάρτυς πόνεσε. Ἐπεσε κάτω λιπόθυμος. Δὲν ἀνοίξε ὅμως οὔτε λεπτὸ τὴ σφιχτὰ κλειδωμένη ἀγκάλη του. Ἡ πνοή του, κάτω ἀπ' τὰ σκληρὰ χτυπήματα, ἐγκατέλιπε τὸ σῶμα, ὅταν ἓνας ρωμαλέος Χριστιανὸς σκόρπιζε μὲ δυὸ δυνατὲς κινήσεις τὸ ἀγριεμένο πλῆθος κι' ἔπαιρνε στὰ γερά του μπράτσα τὸ νεαρὸ ἀθλητῆ. Ἡ ὄψις του ἦταν λουσμένη στὸ αἷμα. Τὸ ἀγνό του μέτωπο, στεφανωμένο μὲ τὸ φωτεινὸ στεφάνι τοῦ μαρτυρίου. Μὰ στὸ στήθος ἐξακολουθοῦσε νὰ φυλάγῃ, ἀνεγγιχτο ἀπ' τὰ βέβηλα βλέμματα καὶ τὰ δάχτυλα τῶν ἀπίστων τὸν πολυτίμο πλοῦτο.

Θυσιάστηκε, γιὰ νὰ μὴν κἀνῃ τὴν παραμικρὴ παραχώρησι.

Νοιώθω κάτι μέσα μου νὰ μοῦ λέῃ, πὼς ἡ θέλησί σου κι ἡ ἐντολή σου εἶναι νὰ γίνω Ταρσιζίος. Νὰ προτιμήσω νὰ θυσιασθῶ, νὰ πέσω κάτω ἀπ' τὰ ὅποιαδήποτε λακτίσματα, παρὰ ν' ἀνοίξω τὴν ἀγκάλη καὶ νὰ ἐπιτρέψω νὰ βεβηλωθῇ ἢ νὰ ληστευτῇ ἡ ἱερὴ παρακαταθήκη.

Χριστέ μου, σφίγγω τὴν ἀγκάλη γιὰ νὰ φυλάξω τὸ θησαυρό. Δός μου γενναία καρδιά, σὰν κι' αὐτὴ ποῦχες δώσει στὸ μικρὸ σου μάρτυρα, γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀνοίξω ποτέ.

***

«Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην καὶ φύλαξον αὐτήν...».

Θέλω νὰ εἶμαι εἰλικρινὴς καὶ διαφανὴς ἀπέναντί σου.

Τί ὠφελεῖ νὰ κρύβω τὴν πραγματικότητά ἀπὸ σένα, ποὺ τὰ ξέρεις ὅλα;

Καὶ γὼ ὁ ἴδιος κινδυνεύω νὰ βεβηλώσω τὴν ἱερὴ παρακαταθήκην. Ἀντὶ γιὰ φύλακας νὰ γίνω προδότης.

Ὡ, Κύριε!

“Όταν αὐτὰ τὰ χέρια, πού κρατοῦν τὸ ἀτίμητο σῶμα σου, μολυνθοῦν, ὅταν τὰ χεῖλη καὶ ἡ καρδιά, πού δέχονται τὸ θεῖο μαργαρίτη, γίνουν ἐστίες πικρῶν λόγων καὶ ἀμαρτημάτων, τότε γίνομαι βέβηλος. Βεβηλώνω τὸ θρόνο στὸν ὅποιο ἀναπαύεσαι, τὰ χέρια μου, τὰ χεῖλη μου, τὴν καρδιά μου. Καί, μὲ τὸν τρόπο αὐτό, βεβηλώνω ἐσένα τὸν ἴδιο.

Στὴ γῆ μας, στὶς ἐκκλησίες μας, ἅμα κανένας ἀπλώση μὲ σκοπὸ ἀμαρτωλὸ τὸ χέρι στὴν ἀγία Τράπεζα, ἢ κἀνὴ σὲ ἱερὸ τόπο ἢ στὰ ἱερὰ σκεύη κάτι τὸ ἀνάρμοστο, τὸ θεωροῦμε βεβήλωσι. Καὶ τὸ στιγματίζουμε μὲ τὸν πιὸ ἔντονο τρόπο.

Ἡ διαμαρτυρία μας κι’ ὁ στιγματισμὸς μας δικαιολογεῖται ἀπόλυτα. Ἡ βεβήλωσι τῆς Ἀγίας Τραπέζης ἢ τῶν ἱερῶν σκευῶν ἢ τοῦ ναοῦ ἀντανακλᾷ στὸ ἴδιο τὸ πρόσωπό σου. Φανερώνει ἀδιαφορία καὶ περιφρόνηση σὲ σένα τὸν ἴδιο.

Παρόμοια, καὶ ἡ βεβήλωσι τῶν ἱερατικῶν χειρῶν μου καὶ τῆς ἱερατικῆς καρδιάς μου, ἀντανακλᾷ σὲ σένα τὸν βασιλεῦσά μου καὶ τὸν Λυτρωτῆ μου, πού ἀξιώθηκα νὰ βαστάξω.

Γι’ αὐτὸ ἀδεῖ φυλάσσεσθαι τὰ ἐγκλήματα ὡς πῦρ»⁴.

“Ὅμως, κι’ ἂν δὲν βιάσω, Χριστέ μου, τὰ χέρια μου στὰ ἐγκλήματα τῆς ἀδικίας ἢ ἄλλων ἀμαρτημάτων, ὑπάρχει κάτι, πού δὲν διαφέρει καθόλου ἀπὸ ἐγκλημα κι’ ἀποτελεῖ βεβήλωσι, καὶ μάλιστα φοβερῆ, τοῦ τιμίου θησαυροῦ.

Κι’ αὐτὴ τὴ βεβήλωσι, ἔρχονται στιγμές, πού δὲν τὴν σκεπτόμαστε κι’ ἐγὼ κι’ οἱ συλλειτουργοί μου.

Τὴν ξέρεις. Εἶναι τὸ νὰ κρατᾶω στὰ χέρια μου τὸ ἅγιο σῶμα σου ὄχι μὲ φόβο καὶ τρόμο, ἀλλὰ μὲ σκοπιμότητα. Νὰ προτεῖνω τὸ θησαυρὸ καὶ νὰ τὸν περιφέρω γιὰ χρηματισμὸ.

Τότε δὲν εἶμαι λειτουργὸς σου. Εἶμαι ἐπαγγελματίας, πού ἐμπορεῦμαι τὰ ἅγια.

Εἶμαι βέβηλος.

Ρῦσαι με, Κύριε, ἀπὸ ἓνα τέτοιο κατάντημα.

***

«Λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην...».

Μὲ πρόσταξε ὁ ἐπίσκοπος ἐξ ὀνόματός σου.

Δὲν τὸ κρύβω. Ὁ θησαυρὸς μοῦ φαίνεται βαρὺς. Οἱ λησταί, πού μὲ ζώνουν, πολλοί. Οἱ πειρασμοί, πού μὲ πολεμοῦν, ἰσχυροί.

Νοιώθω τοὺς ὤμους μου νὰ λυγίζουν. Τὴ θέλησί μου ν’ ἀδυνατίζω.

Θὰ κατορθώσω, μέχρι, πού νὰ φύγῃ ἀπ’ τὰ χεῖλη μου ἡ τελευταία πνοή, νὰ βαστάξω τὴν παρακαταθήκην σὲ ἀγνά χέρια καὶ νὰ τὴ διατηρήσω ἀκέραια;

Μὲ ἐνισχύει μιὰ ἐπιστολὴ ἐνὸς ἀγίου σου. Τοῦ φωστῆρος τῆς

4. Ἱγνάτιος Τραλλιανοῖς II, 10.

Καισαρείας Βασιλείου. Τὴν ἔστειλε σὸ φίλο του τὸν Ἀμφιλόχιο, ὅταν ἔμαθε πὼς χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος. «Βάρος ὑπερβαῖνον τὴν δύναμιν, γράφει, μὴ ὀδύρου. Εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ἦς ὁ μέλλον φέρειν τὸ βάσταγμα τοῦτο, οὐδ' οὕτως ἂν ἦν βαρὺ, ἀλλὰ φορητὸν παντελῶς. Εἰ δὲ Κύριος ὁ συνδιαφέρων ἐπίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνά σου, καὶ αὐτὸς ποιήσει»⁵.

Γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἐλπίδα αὐτὴ σὲ ἰκετεύω θερμά.

Κύριε, βάλε τὸ δικό σου παντοδύναμο χέρι κάτω ἀπ' τὶς δικές μου ἀδύνατες παλάμες κι' ὑποβάσταξέ τες καὶ φύλαγέ τες, καθὼς κρατοῦν τὸν ἀτίμητο θησαυρό, τὴν παρακαταθήκη τοῦ ἁγίου σου σώματος, ποὺ ἡ ἀγάπη σου μοῦ ἐμπιστεύθηκε.

Ἀρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΓΚΑΝΖΙΡΟΤΑΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Ἀρ/πῆς Ἀθηνῶν

5. Μ. Βασιλ. ἐπιστ. CLXI, Ἀμφιλοχίῳ χειροτονηθέντι ἐπισκόπῳ.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβεστάτοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν ΤΑΚΕ τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Ἄλλοτε — τώρα.

Ἐδῶ θὰ παραθέσουμε μαρτυρίαν ἑνὸς κρατουμένου (εἰς πρόσκαιρα δεσμὰ καταδικασμένου), ποῦ ὁμολογεῖ τὴν τωρινὴν κατάστασιν, «ὅλα τώρα νέα», ὡς καὶ τὸν τρόπον ποῦ ὠδηγήθη στὸ φῶς καὶ ἐσώθη μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴ μυστηριακὴ χάρι. Καὶ συνέπεσε νὰ ἐντυπωσιασθῆ, μελετῶντας τὸ Εὐαγγέλιον, ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου περὶ «στενῆς πύλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ», καὶ τοὺς ὁποίους προτάσσει στὴ διατύπωσιν τῆς μαρτυρίας τῆς μετανόιας των. Καθὼς ἐζήτησεν τὸ δράμα τῆς ζωῆς, τῆς «εὐρύχωρης ζωῆς τῆς ἀπωλείας», τώρα, ἐνῶ ὑποφέρει τὸ ἄλλο δράμα τῆς ἐγκαθειρξέως του, οὗτος μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ζωῆς του καὶ τὴν ψυχικὴν λύτρωσιν, αἰσθάνεται λυμένος καὶ ἀπὸ τὰ σωματικὰ δεσμὰ καὶ τὸ φόβον τοῦ θανάτου. Μετὰ τὸ νόημα ποῦ δίδει στὴ περιπέτειά του κατὰ τὴν χριστιανικὴ ἀντίληψιν, δὲν τὸν ἀπασχολεῖ ὁ κλειστὸς χώρος τῆς φυλακῆς, ἀλλὰ τὸν ἐνδιαφέρει ἡ «στενὴ πύλη καὶ τεθλιμμένη ὁδὸς ἢ ἐπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν», ὑπὸ τὴν ἐννοιαν τοῦ χριστιανικοῦ βιώματος μετὰ τὴν πλήρη, ἀφιέρωσίν του στὸ Σωτήρα του καὶ τὴν τελικὴ νικηφόρον ἐκβασίν τῆς ζωῆς.

Καὶ ἔχομεν τὸ παράδοξον καὶ εὐχάριστον φαινόμενον νὰ ὑπάρχουν φυλακισμένοι μετὰ τὰ σωματικὰ δεσμὰ ποῦ ἔγιναν ὁμοῦ ψυχικῶς ἐλεύθεροι, καὶ οἱ ὅποιοι ἐνῶ μετὰ χριστιανικὴ ὑπομονὴ ὑποφέρουν τὴ στέρησιν τῆς ἐλευθερίας, ἔχουν τὴν ψυχικὴν ἱκανοποίησιν ὅτι ἔλλαξαν τρόπον ζωῆς ἐσωτερικὰ καὶ ἀπέκτησαν νόημα καὶ βίωμα χριστιανικόν, ὀδεύοντες τώρα τὴ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς θυσίας ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. Καὶ ἐρευνᾶται: Μήπως δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ πρὸς τοὺς τοιοῦτους χαρακτῆρας ὁ στοργικὸς λόγος τοῦ Χριστοῦ «ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με». Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τύπους, ποῦ δὲν μετενόησαν ἀκόμα, ἀλλὰ ποῦ καὶ αὐτοὶ πάσχουν ἀπὸ ἀγάπης, μήπως δὲν ἀφοροῦν καὶ αὐτοὺς οἱ λόγοι αὐτοῦ Κυρίου μας, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀγάπη πάντα νικᾷ τὸ κακόν, μία δὲ ἐκδήλωσις καὶ πρὸς αὐτοὺς χριστιανικῆς ἀγάπης θὰ τοὺς ἐπηρεάσῃ καὶ θὰ τοὺς μεταβάλλῃ, ἂν κατέχωνται ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀντικοινωνικότητος, τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως; Πρέπει ἐννοεῖται νὰ συντρέξουν καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσης κύριοι παράγοντες, ὁ διαφωτιστικὸς μετὰ τὸ πλεῖστον φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ πλαισίωσις τοῦ κρατουμένου ἀπὸ τοὺς συγκαταμένους του, ζῶντα καὶ ὑγιᾶ μέλη τοῦ χριστιανικοῦ ὁμίλου, ποῦ

έχουν δημιουργηθῆ έντός τῶν φυλακῶν καί ασκοῦν τεραστίαν ἐπίδρασιν, καθῶς τοῦτο διεπιστώσαμεν, μέ τήν μεγάλη σημασίαν καί προώθησιν πού ἐδώσαμεν στόν ἰσχυρό αὐτό ἀναμορφωτικό παράγοντα τῶν συμπαραστατῶν τοῦ πόνου τοῦ νεοεπιστραφέντος ἀδελφοῦ, ὅστις ἔχει ἀνάγκην ἐνισχύσεως, στηρίξεως καί παραμυθίας.

Ἄλλ' ἡ «στενή πύλη», γιά τήν ὁποίαν ἔγινε λόγος ἐδῶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς μαρτυρίας τοῦ κρατουμένου, εἶναι ἐκεῖνη ἀπό τήν ὁποίαν καλεῖ ὅλους μας, ἀνεξαιρέτως, ὁ Κύριος νά εἰσέλθωμεν καί μάλιστα μέ ἀγῶνα· «ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διά τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καί οὐκ ἰσχύσουσιν (Λουκ. ιγ' 24)». Ἐνας σχολιαστής τῶν λόγων αὐτῶν γράφει μεταξὺ ἄλλων «...ὁ μόνος πόνος τοῦ Κυρίου ἦτο νά μὴ χάσῃ κανεῖς ἀπό τοὺς μαθητάς του, ἀπό ἐκεῖνους πού ἀγαποῦσε, τήν μακαριότητα πού ἦταν προσιτή σ' αὐτούς. Γι' αὐτό ἔλεγε στόν καθένα νά προσέξῃ νά μπῆ ἀπό τῆ στενή πόρτα, τόσο στενή πού δέν ὑπάρχει χῶρος νά κρατᾶμε τῆ φιλαυτία μας, τήν ἀπληστία τοῦ κέρδους, τῆ δίψα γιά τίς ἐπευφημίες καί ἀνταμοιβές τοῦ κόσμου. Μποροῦμε νά σωθοῦμε ἀπό τήν ἐνοχλή τῆς ἀμαρτίας μέ ἕνα ἀπλό βλέμμα στό Σωτήρα, πού ἔζησε καί πέθανε καί ζῆ γιά πάντα, ἀλλά δέν μποροῦμε νά σωθοῦμε στή βαθύτατη σημασία τῆς λέξεως, ν' ἀπελευθερωθοῦμε τέλεια ἀπό τήν ἀγάπη καί δύναμη τῆς ἀμαρτίας, παρά μόνον ἂν εἴμεθα πρόθυμοι νά μποῦμε ἀπό μιὰ πόρτα φτιαγμένη μετέτοιο τρόπο καί στενή, ὥστε νά φαίνεται ἀδύνατο ὅτι θά μπορέσωμε νά μποῦμε. Εἶσαι πρόθυμος γι' αὐτό; πρόθυμος ν' ἀφίσῃς πίσω τοὺς θησαυροὺς πού μάζευσες καί κέρδισες μέ δυσκολία; τίς ἀποσκευές σου καί τὰ ἐμπόδια; τὰ κοσμήματά σου; τὸ πιστοποιητικό τῆς ἀξίας σου καί τὰ συστατικά σου; τήν ἰδέα ὅτι εἶσαι σπουδαῖος, τὰ βάρη πού βάσταζες τόσον καιρό...» Ἄν εἶσαι πρόθυμος νά τὸ κάνῃς καί διατεθειμένος ν' ἀγωνισθῆς, ἔστω καί ἂν πρόκειται νά ὑποφέρῃς...» (E. B. Meger).

Βεβαίως μία τοιαύτη ἀντίληψη τῆς ζωῆς καί μία ἀγωνιστική προσπάθεια πρὸς ἀποδέσμευσιν ἀπὸ τὰ ὑλικά καί ἐγκόσμια προϋποθέτει καλλιεργημένην ψυχὴν μέ ἀναγέννησιν καρδίας, ἡ ὁποία ἐρᾶται τὸ θεῖον, τοῦ ὁποίου τὴν συνάντησιν διακαῶς ποθεῖ καί γιά τὴν πραγμάτωσιν τῆς ὁποίας τὰ πάντα θυσιάζει, τὰ πάντα ὑπομένει καί κανένα δέν μπορεῖ νά παρεμβληθῆ ἐμπόδιον, τὸ ὅποιον καί ὑπερνικᾷ μέ τῆ χάρι τοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. η' 37), καθῶς διδάσκει ὁ θ. Χρυσόστομος διὰ τὸν θεῖον πόθον καί ἔρωτα, ὅστις «ὅταν ὑπάρχη πάντων ἐστὶν ὑψηλότερος, καί οὔτε πῦρ, οὔ σίδηρος, οὔ πένια, οὐκ ἀρρωστία, οὔ θάνατος, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων φαίνεται δεινὸν τῷ τοιοῦτον κεκτημένον ἔρωτα· ἀλλὰ πάντων καταγελάσαι, πρὸς τὸν οὐρανὸν πτήσεται (θα πετάξῃ), καί τῶν ἐκεῖ διατριβόντων οὐδὲν ἔλαττον διακείσεται, οὐδὲν ἕτερον ὀρώων, οὐκ

οὐρανόν, οὐ γῆν, οὐ θάλατταν, ἀλλὰ πρὸς ἓν κάλλος τεταμέ-
νος τὸ τῆς δόξης ἐκείνης· καὶ οὔτε τὰ λυπηρὰ αὐτὸν τοῦ πα-
ρόντος ταπεινῶσαι δυνήσεται βίου, οὔτε ἐπᾶραι καὶ φυσῆσαι τὰ
χρηστὰ καὶ ἡδονὴν ἔχοντα· ἐρασθῶμεν τοίνυν τοῦτον τὸν ἔρωτα..
τούτων μεῖζον, τὸ τὸν Χριστὸν ἐρωμένον ἔχειν ὁμοῦ καὶ ἐραστήν·
εἰ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπων τοῦτο συμβαῖνον πάσης ἡδονῆς ἐστὶν ἀνώ-
τερον, ὅταν ἐπὶ Θεοῦ τὰ ἀμφοτέρα ἐκβαίνη, ποῖα διάνοια παραστή-
σαι δυνήσεται τὴν μακαριότητα ταύτης τῆς ψυχῆς; οὐκ ἐστὶν οὐδε-
μία ἄλλη, ἀλλ' ἡ πεῖρα μόνη» (Λόγ. θ.' πρὸς Ρωμ.). Καὶ ὁ Μ. Βα-
σίλειος «Μακάριοι, λέγει, οἱ τοῦ ἀληθινοῦ κάλλους φιλοθεάμονες·
οἶονεὶ γὰρ προσδεθέντες αὐτῷ διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τὸν ἐπουράνιον
καὶ μακαριστὸν ἐρῶντες ἔρωτα, ἐπιλανθάνονται (λησμονοῦν) μὲν
οἰκείων καὶ φίλων, ἐπιλανθάνονται δὲ οἴκου καὶ περιουσίας ἀπάσης·
ἐκλαθόμενοι δὲ καὶ τῆς σωματικῆς εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἀνάγκης
μόνῳ τῷ θεῷ καὶ καθαρῷ προστετήκασιν ἔρωτι» (Ἐρμ. μδ' ψαλ.)

Ἀπὸ τὸν θεῖον αὐτὸν ἔρωτα καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι κατεχό-
μενοι ἔλεγον: «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ...»
(Ρωμ. γ' 35). Εἶναι λόγοι βγαλμένοι ἀπὸ καρδίας πυρπολουμένας
ἀπὸ θεῖον ἔρωτα, καὶ οἱ ὅποιοι ἂν βρῆκαν μιμητὰς τὸ ἀνέφος τῶν
μαρτύρων» καὶ ἀγίων πού ἔζησαν πρὸ ἡμῶν, ἐγράφησαν στὰ Εὐαγ-
γέλια καὶ στὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ νὰ διδαχθοῦμε καὶ
μεῖς, πού καλούμεθα νὰ βαδίσουμε τῆ στενῇ καὶ τεθλιμμένη ὁδῷ,
μὲ τίς σύγχρονες δοκιμασίες τῆς γνησιότητος τῆς πίστεώς μας,
κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιροὺς, πού τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν
τοποθετοῦν πρὸ κρισιμωτάτων περιστάσεων καὶ ἐν ὄψει τῆς «με-
γάλης θλίψεως».

«Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύ-
χωρος ἡ ὁδὸς ἡ ὑπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοὶ εἰσὶ οἱ εἰσερ-
χόμενοι δι' αὐτῆς, ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
γουσα εἰς τὴν Ζωὴν καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν» (Ματθ.
ζ': 13-14). «Ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ πού βάδισα εἰς τὸν κόσμον, ὅλα
μου τὰ χρόνια καὶ δοκίμασα ὅλα ἐκεῖνα πού προσφέρονται εἰς τὸν
δρόμον τῆς Ζωῆς. Δὲν ἔμεινε τίποτε πού νὰ τὸ περάσω ἀδιάφορος,
τὸ πρόσεξα, τὸ ἐגעύθηκα καὶ ἔτσι τὸ ἐγνώρισα πολὺ. Τὰ γνώρισα
ὅλα, μὰ ὅλα! Τὸ κάθε ποτῆρι πού ἐκένωνα μὲ ἔκανε νὰ λησμονῶ
τελείως ποῖος εἶμαι, ἀπὸ ποῦ προῆλθα καὶ πού πρέπει νὰ φθάσω! Ἰ-
Μόνον τὸν ἄνθρωπον τοῦ κόσμου, μετὰ τοῦ ὁποίου συνοδοιπόρησα,
τὸν γνώρισα καλά! Ἐνθυμοῦμαι τοὺς στεναγμούς μας, τοὺς πόνους,
τὰς θλίψεις, τὴν κακίαν, τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος, τὴν δίψαν, τὴν
πεῖναν πού δοκιμάζαμε πάντα. Ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἔφθασα στοὺς
πρώτους, καὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους στοὺς τελευταίους, παντοῦ εἶδα
νὰ βασιλεύῃ ἡ κατῆφεια καὶ ὁ πόνος! Εἶδα τόσα πολλὰ καὶ τόσο

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,”

Εικόνα τοῦ ἀνελεήμονα.

Ἡ εἰκόνα τοῦ ἀνελεήμονα εἶναι ἡ ἀσχημότερη ἠθική εἰκόνα ποῦ μπορεῖ νὰ γίνη· γιατί ἡ ἀσπλαγχνία, ἡ σκληροκαρδοσύνη καί ἡ ἀφιλανθρωπία, θαρρεῖ κανεῖς πῶς ἐβούτηξαν τὰ πτύελά τους μέσα στὰ πιό κατάμαυρα καί κατραμένια χρώματα, γιά νὰ τήν ζωγραφίσουμε μαστορικά. Καί ἡ ὄψη τους σοῦ φέρνει φρίκη· κανεῖς δέν θέλει νὰ τήν κυτάξῃ· ὅλοι ἀποστρέφουνε μέ σιχασιά τὰ μάτια τους ἀπ’ αὐτήν· γιατί σιχαμερή κι’ ἀποτρόπαιη, ὅπως εἶναι γεννᾶ σ’ ὅλους, ποῦ θά τῆς ρίξουνε ἔστω καί μιά ματιά, τήν ἀποστροφή.

Ὁ ἀνελεήμονας πάσχει ἀπό ἀναισθησία ψυχῆς, οἱ συμφορῆς καί τὰ παθήματα αὐτῶν ποῦ ὑποφέρουν δέν τοῦ ξυπνοῦνε κανένα συναίσθημα συμπόνιας· ἡ καρδιά του δέν συγκινεῖται ἀπό τὸν πόνο τοῦ ἄλλου καί μέ τὰ μάτια του κυτάζει ἀδιάφορα τὸν ἄνθρωπο ποῦ ὑποφέρει. Τ’ αὐτιά του τᾶχει βουλώσει, γιά νὰ μὴν ἀκούῃ τ’ ἀναστενάγματα αὐτῶν ποῦ χά-

---

τραχικά, ποῦ τὰ δοκίμασα ὅλα, μὰ τώρα αἰσχύνουμαι καί ποῦ τὰ ἀναμνησκόμαι ἀπλῶς. Παντοῦ μέθη, ἡδονή, αἶμα, αἰσχος, καί ἀνηθικότης!!! Σὲ μιά στιγμή, ἓνα ἀόρατο χέρι μέ ἀρπάζει ἀπὸ τὸν λαβύρινθον ἐκεῖνον καί μέ φέρνει μέσα ἐδῶ. Ζαλισμένος, ἀποκαμωμένος, δηλητηριασμένος, κατατραυματισμένος, σὰν ῥάκος σὲ μιά γωνιά τοῦ κελλιοῦ μένω ἀπολιθωμένος!!! Ἀκούω κάτι... Τὸ προσέχω... Πιστεύω... καί ἀφήνω τὸν ἑαυτόν μου εἰς ΕΚΕΙΝΟΝ ποῦ κατέβη στὴν Γῆν γιά κάτι σὰν καί μένα, νὰ λυτρώσῃ, ἐλευθερώσῃ καί σώσῃ!!! “Ὅλα τώρα νέα!!! (Β’ Κορ. ε: 17). Ἐγνώρισα ἀπὸ ποῦ ἤλθα, ποιὸς εἶμαι καί ποῦ θά φθάσω. Γνωρίζω καί βλέπω, ὅλους ὅσους ἐξακολουθοῦν νὰ βαδίζουν στὸν δρόμον τὸν δικόν μου καί λυποῦμαι πάρα πολύ. Τῆ ἐντολῆ τοῦ ἐλευθερωτοῦ, τοῦ χορηγοῦ τῆς Ζωῆς, τῆς Εἰρήνης, τοῦ Πλούτου καί τῆς Ἀγάπης ὑψώνω τὴν φωνὴν πρὸς ὅλους ἐσᾶς κἀνοντάς σας θερμοτάτην ἔκκλησιν, νὰ σταματήσετε λιγάκι καί νὰ σκεφθῆτε ποιά εἶναι ἡ ἀποστολή σας ὡς ἄνθρωποι, ποῦ βιάζεστε καί ποῦ θά φθάσετε. Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος ἄς ρίψῃ τὸν λίθον ἐναντίον τοῦ ἄλλου (Ἰωάν. η’ 7). Εἶναι κανεῖς; Ὅχι! Λοιπὸν; Ὅλοι στὸ πνευματικὸ τραπέζι ποῦ μᾶς προσφέρει ἡ Μητέρα Ἐκκλησία, ὅλοι στὸν πνευματικὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον ποῦ μᾶς προσφέρει τὸ Θεῖον Οὐράνιον βιβλίον, ἡ Ἁγία Γραφή, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν πάντες τὴν περισπούδαστον εὐτυχίαν!!!

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΩΔΩΡΟΥ

νονται· ἡ ἀγάπη τοῦ εἶναι ὅλως διόλου ἄγνωστο συναίσθημα, καὶ τὸ μῖσος, πού ἐκδηλώνεται σὰν ἀδιαφορία, γεμίζει τὴν καρδιά του. Ἡ ἀπανθρωπιά τοῦ κρατεῖ συμμαζευμένο τὸ χέρι του, γιὰ νὰ μὴν τ' ἀπλώσῃ σ' ἐλεημοσύνη, καὶ τὰ χεῖλη του κλειστά, γιὰ νὰ μὴν εἰπῆ κάποιο παρήγορο λόγο. Τὸ πρόσωπό του τ' ἀποστρέφει ἀπὸ τὸν φτωχό, καὶ τὰ μάτια του ἀπὸ κάθε ἀναγκημένο· κι' ἂν παρουσιασθῆ μπροστά του κάποιος δυστυχιμένος, τὸν σπρώχνει, καὶ βρίζει αὐτοὺς πού τοῦ ζητᾶνε βοήθεια.

Τὸν πλοῦτο τὸν νομίζει σὰν κτῆμα ἀποκλειστικὰ δικό του, καὶ τὸν ξοδεύει μονάχα γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς ἐπιθυμίες του. Χορταίνει, τρώγοντας καὶ πίνοντας· καὶ τὰ κατάλοιπα ἀπὸ τὰ τραπέζια του δὲν τὰ δίνει στοὺς πεινασμένους. Μεθᾶ, κι' ἐτοιμάζει διαρκῶς φαγοπότια· μὰ δὲν δίνει οὔτε ἓνα ποτηράκι κρύο νερὸ στὸν διψασμένο. Προσκαλεῖ τοὺς ἀρχοντονοικοκύρηδες· κι' ἀποδιώχνει κάθε ξένο καὶ κάθε παρεπίδημο. Φορεῖ φορέματα πλούσια, καὶ πορφύρες καὶ βύσσους, δὲν δίνει ὅμως οὔτε ἓνα παληόρουχο στὸν ἀδελφό του, γιὰ νὰ σκεπασθῆ. Ρωτᾶ καὶ μαθαίνει γιὰ τὴν ὑγεία τῶν φίλων του πού καλοπερνοῦνε καὶ πού εἶναι γεροί, καὶ δὲν γνοιόζεται καθόλου γιὰ τ' ἀδέλφια του, πού εἶναι κρεβατωμένα κι' ἄρρωστα. Κάνει ἐκδρομὲς μακρινές, γιὰ νὰ διασκεδάσῃ καὶ γιὰ νὰ εὐχαριστηθῆ μαζί μ' αὐτοὺς πού ἔχουνε ὅλη τὴν ἀνεση ν' ἀπολαβαίνουν τ' ἀγαθὰ τους, μὰ οὔτε περνᾶ κἄν ἀπὸ τὸν νοῦ του, νὰ πᾶ ἢ νὰ ἐπισκεφθῆ κάποιο πονεμένον ἄνθρωπο, πού σαπίζει μέσα στὴ φυλακὴ.

Εἶναι σκληρόκαρδος κι' ἔχει καρδιά πού δὲν πελεκιέται, περιφρονεῖ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, καὶ βαδίζει τὸ δρόμο τῆς ἀνομίας καὶ τῆς ἀσέβειας. Καὶ ἀχάριστος κι' ἀγνώμωνας στὸ Θεὸ πού τὸν ἐπλούτισε καὶ τὸν ἔχει γεμίσει μ' ἀγαθὰ, δὲν τοῦ ἀνταποδίνει τίποτα, ἀλλὰ σκορπᾶ τὰ καλά του γιὰ νὰ περιποιῆται τὰ πάθη του καὶ τὶς ἐπιθυμίες του. Ζῆ γιὰ νὰ θησαυρίζῃ γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν ὀργή, στὴν ἡμέρα τῆς ὀργῆς καὶ πού θὰ φανερωθῆ ὁ Κύριος, καὶ ὅλο προσθέτει ἀνομίες στὶς ἀνομίες, κι' ἁμαρτίες ἐπάνω στὶς ἄλλες ἁμαρτίες. Ὁ ἀνελεήμονας ἔχει ἀποτραβηχθῆ ἀπὸ τὸν Θεό, κι' ὁ Θεὸς ἔχει φύγει μακριὰ του, καὶ τὸν ἔχει ἀποστραφῆ. Καὶ τὴν ἀνταπόδοση τῆς σκληροκαρδίας του θὰ τὴν πάρῃ τὴν ἡμέρα τῆς ἀνταπόδοσης.

Ὁ ἀνελεήμονας εἶναι ὁ πιὸ δυστυχιμένος ἄνθρωπος, γιὰτι ποτέ του δὲν ἔνοιωσε μέσα στὴν καρδιά του τὴν χαρὰ πού δίνει ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ εὐεργεσία. Δὲν τὸ ξέρει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, πὼς δὲν γίνεται δηλαδὴ μεγαλύτερη χαρὰ, ἀπὸ ἐκείνη πού

νοιώθεις κάνοντας μιὰν ἐλεημοσύνη. Δὲν αἰσθάνεται πὼς μονάχα στὴν ἀγάπη τοῦ πλησίον μας βρίσκεται ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Δὲν μπορεῖ νὰ καταλάβῃ, πὼς ἡ γαλήνη τῆς καρδιάς του στηρίζεται καὶ εἶναι θρονιασμένη ἐπάνω στὴν καρδιά τοῦ πλησίον του. Δὲν καταλαβαίνει, ὅτι βοηθώντας καὶ πλουτίζοντας ἄλλους, βοηθεῖ καὶ πλουτίζει τὸν ἑαυτό του, μὲ πλοῦτο αἰώνιο, ἀδαπάνητον, ἀληθινό, πλοῦτο, ποῦ μ' αὐτὸν μονάχα ἀγοράζουμε τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Δὲν ξέρει, πὼς ὁ Θεὸς εἶναι πλούσιος σ' ἔλεος, κι' ἀνταμοίβει πλουσιοπάροχα τοὺς ἐλεήμονες· δὲν καταλαβαίνει ἀκόμη, πὼς αὐτὸς ποῦ ἔλεει, φαινομενικὰ μόνον σκορπίζει, στὴν πραγματικότητα ὅμως ἀποταμιεύει. Λησμονᾷ, πὼς πρέπει νὰ δώσῃ λόγο στὸ φιλόνητρο Θεό, γιὰ τὴν διαχείριση τοῦ πλούτου ποῦ τοῦ δώκε· λησμονεῖ ἀκόμη τὴν φοβερὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως, καὶ τὴν φωτιά ποῦ τὸν περιμένει. Ζεχνᾷ καὶ τὸ ποτάμι ἀπὸ φωτιά, ποῦ θὰ τὸν ρίξῃ μέσα στὶς φλόγες του ἡ ἀπόφαση τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ βασανίζεται στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Δυστυχισμένος καὶ συμφοριασμένος ἄνθρωπος !

Ἡ βασκανία καὶ ὁ βάσκανος ἄνθρωπος.

Ἡ βασκανία εἶναι μιὰ ἀδικαιολόγητη ζήλεια κι' ἔχθρα, γιὰ κάποιον ποῦ ἀπόλαυσε ἕνα ἀγαθό· καὶ ποῦ οὔτε σβύνει οὔτε καὶ περνᾷ. Ἡ βασκανία εἶναι φοβερὸ πάθος, ποῦ μᾶς παρασέρνει ὡς τὸ σημεῖο, ποῦ ν' ἀδιαφοροῦμε καὶ γιὰ τὸ δικό μας καλό. Ἡ βασκανία παραμερίζει κι' ἐξουδετερώνει κάθε καλό.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέει γιὰ τὴν βασκανία τὰ ἑξῆς: «Ἐτερον πάθος ἐμπολιτευόμενον τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων καὶ αἰεὶ προσπεφυκὸς ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν καὶ μᾶλλον δαπανῶν τὴν καρδίαν ἢ ὁ ἰὸς τὸν σίδηρον, ἡ βασκανία ἐστίν, ἐν ἣ πολλὰ μὲν ἐστὶ κακά, ἐν δὲ χρήσιμον, ὅτι κακὸν ἐστίν αὐτῷ τῷ κεκτημένῳ. Ὁ γὰρ βάσκανος αὐτὸν μὴ τὸν βασκαινόμενον ὀλίγα βλάπτει, ἑαυτὸν δὲ δαπανᾷ τῇ λύπῃ καὶ τῷ στεναγμῷ ἐπὶ τῇ εὐημερίᾳ τοῦ πλησίον· καὶ τὴν μὲν χαρὰν τοῦ γείτονος οὐκ ἠλάττωσεν, ἑαυτὸν δὲ κατεδαπάνησε τῇ βασκανίᾳ». Ἄλλο πάθος, ποῦ συντροφεύει τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βρίσκεται πάντα ριζωμένο μέσα στὶς ψυχές μας, καὶ ποῦ ἀφανίζει τὴν καρδιά περισσότερο παρὰ ἡ σκουριά τὸ σίδηρο, εἶναι ἡ βασκανία· ποῦ πολλὰ μὲν εἶναι τὰ κακά της, ἔχει ὅμως καὶ μιὰ χρησιμότητα, ὅτι εἶναι δηλαδὴ κακὸ γι' αὐτὸν ποῦ τὴν ἔχει. Γιατὶ ὁ βάσκανος ἄνθρωπος λίγο μπορεῖ νὰ βλάβῃ αὐτὸν ποῦ βασκαίνει. Ὁ ἴδιος ὅμως ἀφανίζεται ἀπὸ τὴν στενοχώρια κι' ἀπὸ τ'

ἀναστενάγματα, ἐπειδὴ βλέπει εὐτυχισμένο τὸν γείτονά του· καὶ αὐτὸν μὲν καὶ τῇ χαρᾷ του καὶ τὴν εὐτυχία του δὲν κατορθώνει νὰ τὴν ἐλαττώσῃ, καταστρέφει ὅμως τὸν ἑαυτό του μὲ τὴν βασκανία του.

Τὸ νὰ βασκαίνει κανεὶς, εἶναι χειρότερο κι' ἀπὸ τὸ νὰ ἐχθρεύεται κάποιον. Γιατὶ αὐτὸς ποὺ ἐχθρεύεται, ὅταν λείψῃ ἢ ἀφορμὴ τῆς ἐχθρας, σταματᾷ καὶ τὶς διαμάχες καὶ τὸν πόλεμο ποὺ κάνει· ὁ βάσκανος ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἄλλην αἰτία, παρὰ τὴν μανία του καὶ τὴν σατανικὴν του διάθεσιν, πάντα βασκαίνει. Μὲ τί λοιπὸν νὰ παρομοιάσῃ κανεὶς μιὰ τέτοια ψυχὴ ; μὲ ποιά ὄχεντρα ; μὲ ποιά σκολίδα ; μὲ ποιοὺ σκουλήκι ; μὲ ποιά κατσαρίδα ; Δὲν ὑπάρχει τίποτε ποὺ νᾶναι χειρότερο, καὶ πιὸ κριματισμένο καὶ φοβερώτερο ἀπὸ μιὰ τέτοια ψυχὴ. Αὐτὸ τὸ πάθος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀναστάτωσε· καὶ τὶς αἰρέσεις ἐγέννησε· κι' αὐτὸ ὠπλίσε τ' ἀδελφικὰ χέρια. Ὁ βάσκανος ἔχει μάτια πονηρὰ ποὺ βασκαίνουν τὰ καλὰ. Καὶ σὰν φθονερός ποὺ εἶναι, ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ δικό του καλόν, κι' ἕνα μονάχα βλέπει κι' ἕνα σκέπτεται, πῶς θὰ βλάβῃ αὐτὸν ποὺ βασκαίνει. Τὸν βάσκανον ἄνθρωπο, καὶ Σατανᾶ ἂν τὸν εἰπῆς καὶ θηρίο κι' ἂν τὸν ὀνομάσῃς, δὲν θὰ κάμῃς λάθος. Οἱ βάσκανοι εἶναι χειρότεροι κι' ἀπὸ τὰ θηρία· γιατί ἐκεῖνα μᾶς ἐπιτίθενται ἢ γιατί πεινοῦνε ἢ γιατί τὰ ἐρεθίζουμε· αὐτοὶ ὅμως, κι' ἂν τοὺς εὐεργετήσῃς, σοῦ συμπεριφέρονται συχνὰ ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἔβλαψες καὶ τοὺς ἔκαμες κακόν. Ὁ βάσκανος σ' ἕνα μονάχα ἔχει τὸν νοῦν του, νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἔστω κι' ἂν πρόκειται νᾶχῃ αὐτὸ συνέπειες κακὰς γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἔστω κι' ἂν πρόκειται νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατόν του. Τοῦ βάσκανου ἀνθρώπου τὰ μάτια σβύνουν καὶ λυώνουν ἀπὸ τὴν λύπην, ζῆλον μὲ τὸν θάνατον συντροφιάν του, καὶ νομίζει ὅλους σὰν ἐχθρούς του, ἔστω κι' ἂν δὲν τὸν πείραξαν ποτὲ τοὺς.

(Συνεχίζεται)

Ἐπίδοσιν ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Ἡ ἐποχὴ τοῦ Δεκαπενταυγούστου

Η ΚΥΡΙΑΡΧΟΥΣΑ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΠΙΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΟΥΝΤΩΝ. ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Πρὸς τὴν Γεθσημανὴ τὸ χωρίον

Τὴν Ψυχὴν μας τὴν αἰσθανόμεθα τὶς ἡμέρες αὐτὲς νὰ πλημμυρίζῃ ἀπὸ ἓνα λεπτὸ ἄρωμα. Ἐνα θεϊκὸ βάλσαμο χύνεται γύρω μας καὶ ζοῦμε κάτω ἀπὸ μίαν ἀτμόσφαιρα τρυφερότητος, εὐλαβείας καὶ ψυχικῆς ἀνατάσεως. Ἀγκαλιάζουμε τὴν θεία μορφή τῆς Θεομήτορος καὶ τὴν ζοῦμε μὲ διαρκὴ συγκίνησι. Οἱ καμπάνες ποῦ χτυπᾶνε τὸ δεῖλι καλῶντας τοὺς πιστοὺς στοὺς ἑσπερινοὺς τοῦ Δεκαπενταυγούστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἰσῆλθομεν, δημιουργοῦν τὴν θρησκευτικὴν ἀτμόσφαιρα, μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν κυριαρχεῖ ἡ παρθενικὴ μορφή τῆς Παναγίας. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα αὐτὴ κινοῦνται κύματα κόσμου ποῦ ὀδεοῦν γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὴν μεγάλη Μητέρα καὶ γονατισμένοι νὰ μετᾶσχουν στοὺς παρακλητικοὺς κάνοντας, ποῦ ψάλλονται μπροστὰ στὴ σεπτὴ εἰκόνα τῆς στὰ μικρὰ ἀπομεμακρυσμένα ἰδίως ἐξωκκλήσια μὲ τὰ τρεμάμενα φῶτα τῶν ἀσημένιων καντηλιῶν των.

Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων
τῶν θλιβομένων ἢ χαρὰ
χριστιανῶν ἢ προστάτις,
Παρθένε Μήτηρ Κυρίου.

Μιὰ ποίησις ἀρωματισμένη ἀπὸ τὸ μῦρο ποῦ ἀναδίδει ἡ θεία μορφή τῆς κόρης τῆς Ναζαρέτ.

Τὰ χρόνια καὶ οἱ αἰῶνες ποῦ ἐπέρασαν δὲν κατώρθωσαν παρ' ὅλες τὶς ἀντίξοες συνθήκες των νὰ κλονίσουν τὴν χριστιανικὴν ψυχὴ καὶ νὰ τὴν κρατήσουν ἀδιάφορη πρὸς τὴν Πανάχραντη. Οἱ πονεμένοι—οἱ ταλαιπωρημένοι, οἱ ἔχοντες ἀνάγκη μιᾶς προστασίας καὶ παρηγορίας, οἱ ἄρρωστοι—αὐτοὶ ἰδίως—ζοῦν ἀδιλείπτως μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ θεία βοήθεια τῆς Ἀειπαρθένου Μητέρας τοῦ Θεοῦ θὰ φέρῃ τὴν ἀνοιξὶ στὴν ψυχὴ τους καὶ θὰ ἀνοιξῇ πρὸς αὐτοὺς ἓνα δρόμο καινούργιας ζωῆς γεμάτης χαρᾶς.

Πουθενὰ ἴσως ἡ παρῆγορος αὐτὴ μορφή τῆς Παναγίας, δὲν κυριαρχεῖ περισσότερο, τὶς ἡμέρες αὐτὲς ἰδίως τοῦ Δεκαπενταυγούστου, ὅσο μεταξὺ τῶν ἄρρώστων. Παραμονὴ

μας μακρὰ εἰς τὸ νοσοκομεῖον μᾶς ἔπεισε περὶ τοῦ μεγάλου ψυχικοῦ κόσμου ποὺ δημιουργεῖ ἡ μορφή τῆς Θεοτόκου μέσα εἰς τοὺς πονεμένους καὶ κατάκοιτους. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη ἡ θρησκεία στοὺς θαλάμους τῶν κρεββατιῶν τοῦ σωματικοῦ καὶ τοῦ ψυχικοῦ παράλληλα πόνου καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὴν θρησκεία ὡς σύνολο ἡ τεκοῦσα τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου. Ἡ πίστις πρὸς τὴν Παναγίαν δονεῖ τὶς καρδιές. Καὶ ἡ ἐλπίδα διὰ τὴν θαυματουργικὴν δύναμιν τῆς θεομητορικῆς χάριτος γίνεται πεποίθησις. Τὸ θαῦμα ὡς ἰδεατὴ ἐκδήλωσις καὶ ὡς θετικὴ πραγματικότης γίνεται ἀκλόνητη πίστι. Καὶ τὰ φρίσσοντα ἀπὸ τὸ ρίγος τοῦ πυρετοῦ χεῖλη τῶν πασχόντων ψυθιρίζουν εὐλαβικά καὶ παρακλητικά: «Παναγιά μου κάμε τὸ θαῦμά σου. Βοήθησέ με».

Πρὸς τὴν θαυματουργὴ Μεγαλόχαρη τῆς ὀρθόδοξης Λούρδης, τῆς Τήνου, καὶ πρὸς κάθε ἄλλην μορφήν τῆς Παναγίας ποὺ τιμάται ἀπὸ διάφορα ὀνόματα στὰ λευκὰ ἰδίως Κυκλαδικὰ νησάκια στρέφεται ἡ σκέψις τῶν πονεμένων καὶ τῶν νοσοῦντων. Ὅλοι ἐπικαλοῦνται τὸ θαῦμα τῆς Θεοτόκου καὶ προσφέρουν ὅλοι χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ ἀναθήματα εἰς τὴν πάνσεπτή της εἰκόνα. Καὶ δὲν διαψεύδονται εἰς τὰς ἐλπίδας των οἱ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τῆς Παναχράντου. Ἡ θρησκεία ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἡ πίστις παρακολουθεῖ πάντοτε τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τῆς συμπαραστάσεώς της κί' ἐπάνω ἀπὸ τὸ προσκέφαλο τοῦ πόνου παραστέκει ἡ Μεγάλη Μητέρα. Μεγάλος παράγων καὶ συντελεστής ὁ Λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου ὁ διαθέτων τὸ ἱερατικόν του λειτουργήμα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀσθενῶν. Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους γιατροὺς τοῦ νοσοκομείου ἀσφαλῶς εἶναι ὁ ἱερεὺς τοῦ ἰδρύματος, ἐφ' ὅσον μάλιστα μαζὶ μὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν κατανόησιν πρὸς τὸ λειτουργήμα του συνδυάζει καὶ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν χάριν τοῦ θείου λόγου. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ «ράσου» εἶναι ἀναμφισβητήτως μεγάλη καὶ ἱερὴ εἰς τὰ ἰδρύματα ὅπου συγκεντρώνεται ὁ πόνος. Ἡ ἀντίληψις εἶναι προσωπικὴ, ἀσφαλῶς δὲ καὶ ὀρθή. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ κληρικοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ τὰ παραμυθητικὰ λόγια του τὰ ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν χάριν τῆς θρησκείας ἀποτελοῦν τὴν μεγαλύτερη ψυχικὴ τόνωσι. Διότι ὁ πόνος τοῦ νοσοῦντος ἂν ἔχη ἀνάγκη τῆς ἐπιστημονικῆς βοήθειας καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐνέσεως ἔχει περισσότερη ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς ἐνισχύσεως. Ἡ παρουσία καὶ ἡ καθ' οἰονδήποτε τρόπον συμπαράστασις τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου ἔστω καὶ σὲ ὠρισμένες περιορισμένες ὥρες ἔχει ἀποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κλονισμένου καὶ καταρρακωμένου ἠθικοῦ τοῦ νοσοῦντος. Γιγαντώνει τὴν πίστιν πρὸς τὴν θρησκείαν, γίνεται αἰσθητὴ ἡ

παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ μορφὴ τῆς Παναγίας ὡς μεγάλης ἰατροῦ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων γίνεται ἡ πλέον ἀχώριστος σύντροφος καὶ συμπαραστάτρια.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου
εἰς σὲ ἀνατίθημι.

Οἱ παρακλητικοὶ ὕμνοι ποὺ γεμίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τοῦ Δεκαπενταγούστου μᾶς φέρνει ὅλους πονεμένους ἀπὸ νόσους καὶ ὑγιεῖς κοντὰ στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου ζωῆς τῆς Θεομήτορος. Ἡ Γεθσημανὴ τὸ χωρίον εἰς τὴν παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἑλαιῶν περιοχὴν, ὅπου προηγήθη ἡ ἀγωνιώδης ἐκείνη προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Σταυρώσεως καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς συλλήψεως, γίνεται ἡ Μέκκα τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς. Οἱ τελευταῖες ἡμέρες τῆς Ἀειπαρθένου ἐπὶ τῆς γῆς δημιουργοῦν ἓνα βαθὺ συγκλονιστικὸν δραματισμὸν καὶ μία ἀνέκφραστη ἱερὴ συγκίνησι. Καὶ τὴν συγκίνησιν αὐτὴν τὴν ἀγκαλιάζει ἡ ἐποχὴ τοῦ Δεκαπενταγούστου ἀρωματίζοντας τὸ κάθε τί. Εὐτυχεῖς προσκηνυτὲς τῶν ἁγίων Τόπων κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐποχὴν τῆς συναντήσεως τῶν ἀρχηγῶν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πάπα, δὲν παρελείψαμε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶμε καὶ τὴν Γεθσημανὴ ὅπου παρέδωκε τὸ πνεῦμα πρὸς τὸν Υἱὸν τῆς ἡ Παρθένος μητέρα Του. Πλήθος προσκυνητῶν ἀνεξαρτήτως δογμάτων ὀδεύει συνεχῶς καὶ συγκεντρώνεται πρὸς τὸν ἅγιον αὐτὸν τόπον, τὸν ἀναδίδοντα ἀκόμη τὸ ἄρωμα μιᾶς ἁγίας ψυχῆς, ποὺ ἐγκατέλειπε τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ ὅλες τὶς τιμὰς τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὴν μητέρα. Περικαλῆς ναὸς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ τόπου. Βαθειὰ ἡ συγκίνησις ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς μας αὐτῆς ποὺ ἐδημιούργησε ἔστω καὶ φευγαλέα τὸν δραματισμὸ τῆς Κοιμωμένης Θεοτόκου Παρθένου καὶ τῆς συναθροίσεως τῶν ἀποστόλων ποὺ ἔσπευσαν εἰς Γεθσημανὴ ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς κατόπιν προκλήσεως τῆς Παναγίας, διὰ νὰ κηδεύσουν τὸ ἅγιον σῶμά της.

Οἱ καμπάνες ποὺ χτυποῦν τὸν ἑσπερινὸ τὶς ἡμέρες αὐτὲς τοῦ Δεκαπενταγούστου, διὰ νὰ συγκεντρώσουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν φαλλόμενον μπροστὰ στὸ ἐκκλησιαστικὸν τῆς Θεομήτορος παρακλητικὸν κανόνα σκορπίζουν ἓνα θλιβερὸ ἀλλὰ καὶ ὑποβλητικὸ ἦχο. Εἶναι μιὰ πρόσκλησις πρὸς ψυχικὴν ἀνάτασι, πρὸς προσευχὴ καὶ πρὸς δέησι αὐτῆς τῆς Παναγίας, ποὺ ἡ συνη-

“ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ,,

Μέρος πέμπτον

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ἑπὶ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Γιὰ νὰ προσευχηθῆς πρέπει νᾶσαι ἀπερίσπαστος ἀπὸ βι-
ωτικὰς μέριμνας. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ περιστατικά, ποὺ
γι' αὐτὰ ἀναβάλλεται καμμιά φορά ἡ προσευχή.

Ὁ Μωϋσῆς παράγγειλε στὸ λαὸ νὰ μελετοῦνε πάν-
τα τὶς θεῖες ἐντολὰς καὶ νᾶναι πάντα ἐμπρὸς στὰ μάτια
τους τὰ λόγια τους· καὶ γι' αὐτὸ νὰ τὶς χαράζουνε ἐπάνω
ἀπὸ τὶς πόρτες τῶν σπιτιῶν τους· «Καὶ γράψατε αὐτὰς
ἐπὶ τὰς φλιάς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν»
(Δευτ. ια', 20). Κι' ὄχι μονάχα νὰ τὶς μελετοῦν οἱ ἴδιοι,
ἀλλὰ καὶ νὰ τὶς διδάσκουν, ἀδιάκοπα καὶ νύκτα καὶ
ἡμέρα, στὰ παιδιά τους, σὲ κάθε περίσταση κι' ὅπου
καὶ νὰ βρεθοῦνε : «Καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν
λαλεῖν ἐν αὐτοῖς, καθημένου σου ἐν οἴκῳ, καὶ πορευο-
μένου σου ἐν ὁδῷ, καὶ καθεύδοντός σου, καὶ διανισταμένου
σου» (Αὐτ. 19).

Ὁ ἴδιος πάλιν παρήγγειλε καὶ στὸν ἴδιο τὸ Βασιλεῖα
ποὺ κάθεται στὸ θρόνον του, νὰ φροντίσῃ νὰ γράψῃ κι'
αὐτὸς τὸ βιβλίον τοῦ Νόμου, καὶ νὰ τὸ διαβάσῃ σ' ὅλη
τοῦ τὴν ζωὴ. Ὅχι δηλαδὴ νὰ τὸ διαβάσῃ μιὰ φορά καὶ
ὕστερα νὰ τὸ παραιτήσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐπαναλαβαίνῃ τὸ
διάβασμά του ὅσο πνέει καὶ ζῆ. «Καὶ ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τῆς
ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ γράψῃ αὐτῷ τὸ Δευτερονόμιον τοῦτο
εἰς βιβλίον, παρὰ τῶν Ἱερέων καὶ Λευϊτῶν· καὶ ἔσται

γοριά της πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Υἱοῦ της ὑπὲρ τῆς εὐσπλαγχνίας
καὶ σωτηρίας μας γίνεται μιὰ ριζωμένη βαθειὰ πίστις.

Σὲ μεσίτριαν ἔχω πρὸς τὸν φιλόθρωπον Θεόν.

Μεγάλῃ μεσίτρια ἡ Παναγία ὑπὲρ τῶν ταπεινῶν καὶ ἁ-
μαρτωλῶν ἡμῶν.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

μετ' αὐτοῦ· καὶ ἀναγνώσεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ» (Αὐτ. 18,19).

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ τὶς παραγγελίες αὐτές, ὁ Μωϋσῆς ἔγραψε, μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Νόμου καὶ τὸ ἐμπιστεύθηκε στοὺς Λευῖτες καὶ στοὺς Ἱερεῖς· καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ τὸ φυλάττουν· καὶ ὅταν ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ ὀλόκληρα χρόνια, θὰ ἐγκατασταθοῦνε στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, τότε, στὴν ἑορτῆ τῆς σκηνοπηγίας, νὰ κάμουνε σὺνάξι καὶ νὰ τὸ διαβάσουνε σ' ὅλο τὸ λαό· «Μετὰ ἑπτὰ ἔτη, ἐν καιρῷ ἐνιαυτοῦ ἀφέσεως, ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας, ἐν τῷ συμπορεύεσθαι πάντα Ἰσραὴλ ὀφθῆναι ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἂν ἐκλέξηται Κύριος, ἀναγνώσεσθε τὸν νόμον τοῦτον ἐναντίον παντὸς Ἰσραὴλ εἰς τὰ ὄτα αὐτῶν» (Δευτ. λα', 10,11).

Συσχετίζοντας, κατὰ κάποιον τρόπο, τὶς πρῶτες ἀπὸ τὶς παραγγελίες αὐτές μὲ τὶς τελευταῖες, ἐνόμισα στὴν ἀρχή, πὼς ἀντὶ γιὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Νόμου, κι' ἀντὶ γιὰ τὴν μελέτη τῶν προσταγμάτων των, ἐνοοῦσε τὴν ξεχωριστὴ καὶ κατὰ μέρος μελέτη καὶ ἀνάγνωσι, πού κάθε Ἰσραηλίτης προσωπικὰ ἔχει τὴν ὑποχρέωσι νὰ τὴν κάνη, εἴτε μικρὸς εἶναι εἴτε μέγας· καὶ σ' ἄλλη ἡμέρα νὰ γίνεταί καὶ ἡ πάνδημη ἀνάγνωσι τοῦ Νόμου ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς· ὅπως διατάχθηκε, τὴν ἡμέρα δηλαδὴ τῆς σκηνοπηγίας, μπροστὰ σ' ὅλον ἀνεξαιρέτως τὸν λαό.

Κατόπιν ὅμως, ἀπὸ τὴν συνακολουθία τῶν Γραφικῶν λόγων, ἐκατάλαβα, πὼς ὁ Προφήτης, στὰ ἑπτὰ πρῶτα χρόνια ἀπὸ τὴν εἴσοδό του στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ἀπάλλαττε τὸν λαὸν ἀπὸ τὴν τέτοια μελέτη κι' ἀνάγνωσι τοῦ ἱεροῦ νομικοῦ βιβλίου, ἐπειδὴ ἐλογάριαζε, πὼς οἱ ἀκροατές, ὡς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, θάτανε ἀπαιδαγώγητοι κι' ἀκατάρτιστοι ὡς πρὸς τὶς ἐντολές τοῦ Νόμου. Ἐπειδὴ λέει· «Ἐκκλησιάσας τὸν λαόν, τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἔκγονα καὶ τὸν προσήλυτον τὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, ἵνα ἀκούσωσι, καὶ ἵνα μάθωσι φοβεῖσθαι

Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντα τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου· καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, οἳ οὐκ οἶδασιν, ἀκούσονται καὶ μαθήσονται φοβεῖσθαι Κύριον....» (Δευτ. λα', 12,13).

Μὲ στηρίζει στὴ δεύτερην αὐτὴν ἐρμηνεία καὶ ἡ ἐξήγηση τοῦ ἱεροῦ Θεοδώρητου, πού λέει, ὅτι πραγματικά «ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ ἔτη τοὺς πρόσταξεν ὁ νομοθέτης νὰ διαβάσουν τὸ βιβλίον αὐτό». Καὶ ἀναφέρει γιὰ τὴν ἐρμηνεία του αὐτὴ λόγους ἱκανοποιητικούς καὶ εὐλόγους. «Ὅτι δηλαδὴ στὰ πρῶτα ἑπτὰ χρόνια οἱ Ἑβραῖοι θάτανε ἀπησχολημένοι μὲ πολέμους κατὰ διαφόρων λαῶν, γιὰ νὰ στερεώσουν τὴν ἐξουσίαν τους. Ὅτι θὰ ἐπολιορκῶσαν πόλεις καὶ φρούρια, γιὰ νὰ τὰ κυριεύσουν· ὅτι ἔπρεπε νὰ γνωρίσουν τὴ χώρα καὶ τίς πολιτεῖες πού κατέκτησαν, καὶ νὰ τίς διαχωρίσουν κατὰ δήμους καὶ κατὰ φυλάς· ὅτι ἔπρεπε νὰ διαλέξουν διάφορες κατάλληλες τοποθεσίες, γιὰ νὰ τίς κατοικήσουν· ὅτι ἔπρεπε νὰ κτίσουν τείχη καὶ πύργους κι' ἄλλα παρόμοια γιὰ τὴν ἀσφάλειά τους· νὰ κτίσουν ἐπίσης σπίτια, γιὰ νὰ μείνουν καὶ νὰ καλλιεργήσουν ἀκόμα γῆ πού νὰ ἐπαρκῆ γιὰ τὴν διατροφή τους...

Ποῦ λοιπὸν ναῦρισκαν τὸν καιρὸ καὶ τὴν ἡσυχία νὰ διαβάζουν τὰ ἱερά αὐτὰ ἀναγνώσματα καὶ νὰ καταγίνωνται στὴν προσεκτικὴ μελέτη τους; «Ὅκ ἦγον σχολὴν, πολεμοῦντες καὶ τὰς πόλεις πολιορκοῦντες· καὶ μὲν τοι καὶ μετὰ τὴν νίκην κατὰ φυλάς τὴν γῆν μεριζόμενοι καὶ κατὰ πατριάς καὶ καθ' ἓνα, εἶτα οἰκοδομοῦντες καὶ γεωργοῦντες καὶ τ' ἄλλα ποιοῦντες, ὅσα πράττειν ἀνάγκη τοὺς ξένης γῆς τὴν δεσποτείαν παρεληφότας. Τούτου χάριν, τῷ ἐβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν τούτων ἀπαλλαγὴν γενέσθαι προσέταξε τὴν ἀνάγνωσιν», λέει ὁ ἱερὸς Πατέρας.

Ἀπ' αὐτὸ λοιπὸν διδασκόμαστε τὰ ἐξῆς :

Π ρ ὠ τ ο ν, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰναι ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τίς ματαιότητες τοῦ κόσμου, ἀπὸ τίς

περίσσιες φροντίδες, και από τους περισπασμούς και από τις ανάγκες τῆς καθημερινῆς ζωῆς, για να καταγίνεται και να μελετᾷ, με προσοχή και με πραγματικὴν ὠφέλεια, τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ· «Σχολάσετε και γνῶτε, ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός» (Ψαλ. νε', 10). Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νᾶναι ἐλεύθερη κι ἄπερίσπαστη και προετοιμασμένη σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τῆς ἱερῆς μελέτης· καθὼς ἐπίσης κι ὅταν ἐτοιμάζεται να προσευχηθῆ και να δοξολογήσῃ τὸν Κύριο. Γι' αὐτὸ κι ὁ προφητᾶνακτας ἔλεγεν, «Ἐτοιμῆ ἡ καρδιά μου, ὁ Θεός, ἐτοιμῆ ἡ καρδιά μου· ἄσμαι και ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου» (Ψαλ. νστ', 7). Και κατόπιν ἐπρόσθετε, σὰν νᾶχεν ἡ ψυχὴ ὄργανο· «Ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον και κιθάρα» (Αὐτ. νστ', 8). Και κατόπιν τᾶπαιρνε στὰ χέρια του κι ἔψαλλε...

Δεύτερον, μαθαίνομε πῶς εἶναι συγχωρημένο στὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμία ν' ἀναβάλλῃ καμιά φορά, για καταλληλότερη περίσταση, τὶς ψυχοσωτήριες αὐτὲς μελέτες· ὅταν μᾶς βιάζουνε κατεπείγουσες ἀνάγκες κι ἔργασίες. Ἄς εἶναι λοιπὸν ἡσυχες και γαλήνιες οἱ ψυχὲς τῶν Κοινοβιωτῶν και τῶν ἄλλων μοναχῶν, ὅταν στὰ διάφορα Μοναστήρια, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ τους συμμοναστὲς καταγίνονται σὲ ψαλμαδίες και σὲ προσευχὲς και σὲ ἱερὲς μελέτες, στὶς ἅγιες συνάξεις τους, αὐτοὶ εἶναι ἀπησχολημένοι με διάφορες δουλειὲς τοῦ Μοναστηριοῦ, πὺ ἐπροστάχθησαν να τὶς κάμουν ἀπὸ τὸν ἡγούμενὸ τους, ἢ ἀπὸ τὴν ἱερὴν ἀδελφότητά τους.

Ἄν θελήσουν ὅλοι να βρίσκωνται κι αὐτοὶ στὸ ναὸ τὴν ὥρα τῶν ἱερῶν συνάξεων, ποιὸς θὰ κἀνῃ τὶς ἀπαραίτητες αὐτὲς και ἐξυπηρετικὲς τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ὑπηρεσίες; Τὴν προσευχὴ και τὴν ἀνάγνωση, στὴν περίστασιν αὐτὴν τὴν ἀντικατασταίνει ἡ ἀγάπη και ἡ φροντίδα για τοὺς ἀδελφοὺς των, για τὸ χατήρι τῶν ὁποίων και κοπιᾶζουν. Και τὴν ἐξαίρεσιν αὐτὴν τὴν ἐδικαίωσαν και αὐτοὶ οἱ θεῖοι ἀπόστολοι, πὺ σταθήκανε τὸ θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅταν διωρίσανε

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

49. Πρέπει να μεταλαμβάνουμε άνθρω-
πους μογγούς και καθυστερημένους δια-
νοητικῶς; (Ἑρώτησις Αἰδ.σ. Κ. Μήτσιου).

Βεβαίως, ἐφ' ὅσον και αὐτοὶ ἔχουν βαπτισθῆ και εἶναι μέλη τοῦ
μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ χάρις τῶν
μυστηρίων ἐπενεργεῖ και σ' αὐτούς, ἴσως και πῶς ἀποτελεσματικῶς
ἀπ' ὅτι σ' ἐμᾶς, πὼς εἴμαστε φορτωμένοι μὲ κακίες και πάθη.
Ἀκόμη και στοὺς δαιμονιζομένους, ἐπιτρέπεται ἡ μετάδοσι τῆς
θείας κοινωνίας κατὰ τὴν Γ' κανονικῆ ἀπόκρισι τοῦ Τιμοθέου
Ἀλεξανδρείας και τὴν Δ' τοῦ Νικολάου Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ
τὴν προϋπόθεσι ὅμως ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ βλασημοῦν και δὲν θὰ
«ἐξαγορεύουν» τὸ μυστήριον, δηλαδῆ, κατὰ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ὁσίου
Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, «δὲν φανερώνουν τυχόν, ὅτι αὐτὸ
εἶναι ψωμί και κρασί κοινόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἀληθῶς εἶναι
σῶμα και αἷμα Χριστοῦ».

50. Δύναται νὰ τελέσῃ ὁ ἱερεὺς τὴν θείαν
λειτουργίαν ἄνευ ἱεροψάλτου; (Ἑρώτησις Αἰδ.σ.
Ε.Κ.).

Κατὰ τὴν τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας εἶναι ἀπαραίτητη ἡ
παρουσία τοῦ λαοῦ. Μόνος του ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τελέσῃ
τὴν λειτουργίαν. Αὐτὸ μόνον εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ εἰπῆ κανείς. Μιὰ
ματιὰ στὸ κείμενον τῆς θείας λειτουργίας εἶναι ἱκανὴ νὰ δεῖξῃ πῶς
σὲ κάθε σημεῖό της προϋποτίθεται ἡ παρουσία τοῦ λαοῦ. Αὐτὸς
θὰ ἀπαντήσῃ τὸ «Ἀμήν» στις ἐκφωνήσεις τοῦ ἱερέως και τὸ «Κύριε,
ἐλέησον» στὰ εἰρηνικά, στις συναπτές και στις ἐκτενεῖς, τὸ «Πα-
ράσχου, Κύριε» στις αἰτήσεις, τὸ «Και μετὰ τοῦ πνεύματος σου»
στις εὐλογίες, και αὐτὸς θὰ ψάλλῃ τοὺς διαφόρους ὕμνους πὼς πα-
ρεμβάλλονται στὰ διάφορα σημεῖά της, ὅπως τὸ «Ἄξιόν ἐστιν», τὸ

φροντιστὲς κι' ἐπιστάτες γιὰ τὰ οἰκονομικά και εἶπανε·
«Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυ-
ρουμένους ἐπτά..., οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας
ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ και τῇ διακονίᾳ τοῦ λό-
γου προσκαρτερήσομεν (Πράξ. στ', 3,4).

Ἀπόδοσι ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

«εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν», τὸ «εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογη-
 μένον» κλπ. Ἐξ ἄλλου μὲ τὸ «δεηθῶμεν» καὶ τὸ «αἰτησώμεθα»
 καλεῖ ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς τὸν λαὸν νὰ δεηθῇ καὶ βάζει στὸ στόμα
 του τὰ αἰτήματα τῆς προσευχῆς. Οἱ εὐλογίες ἐπίσης ἀπευθύ-
 νονται πρὸς τὸν λαὸν καὶ ὄχι πρὸς τὰ ἀντικείμενα ποὺ βρίσκονται
 στὸν ναό. Καὶ οἱ εὐχὲς διαρκῶς ὀμιλοῦν γιὰ τὸν «παρεστῶτα λαόν».
 Εἶναι δηλαδὴ ἡ θεία λειτουργία διάλογος μεταξὺ ἱερέως καὶ λαοῦ, θυ-
 σία ποὺ προσφέρεται ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν χριστιανικὴ κοινότητα ἢ
 ἀπὸ μέρος αὐτῆς, στὴν ὁποία ἱερεὺς καὶ λαὸς ἔχουν δικούς των καὶ
 αὐστηρὰ καθωρισμένους ρόλους στὸν διάλογο αὐτόν, ποὺ χωρὶς
 τὴν παρουσία τοῦ ἑνὸς παύει νὰ εἶναι διάλογος καὶ χωρὶς τὴν συμ-
 μετοχὴ τοῦ ἑνὸς γίνονται ἀκατανόητα ὅσα λέγει ὁ ἄλλος.

Πόσο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ φαίνεται καὶ
 ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐχὴ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς, ποὺ διακόπτεται γιὰ νὰ εἰπῇ
 ὁ λαὸς ὅτι τοῦ ἀνήκει, ποὺ χωρὶς αὐτὸ χάνεται ἡ συνέχεια τῆς
 ὅλης εὐχῆς. Ἐπὶ παραδείγματι: «Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ἄδοντα...
 καὶ λέγοντα» καὶ λέγει ὁ λαὸς τὴν συνέχεια «Ἄγιος, Ἄγιος...»
 καὶ πάλι ὁ ἱερεὺς συνεχίζει: «μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων
 δυνάμεων...». Ἡ «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν (προσφέ-
 ροντες) ἔχουν τὰ χειρόγραφα) κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα» καὶ ὁ
 λαός: «Σὲ ὑμνοῦμεν...» καὶ συνεχίζει ὁ ἱερεὺς («ἔτι προσφερόμεν
 σοι...»). Λέγοντας («λαὸ») ἐνοοῦμε σήμερα τὸν ψάλτη, ποὺ ἢ ἐπειδὴ
 τὰ μέλη τῆς ψαλμοψαλμίας ἔγιναν σὺν τῷ χρόνῳ δύσκολα, ἢ ἀπὸ ἔλ-
 λειψι γραμματικοῦ, λειτουργικοῦ ἢ μουσικοῦ καταρτισμοῦ ἔπαυ-
 σε νὰ συμμετέχη στὴ θεία λειτουργία ἐνεργῶς καὶ νὰ ψάλλῃ ὅτι
 τοῦ ἀνήκει, ἀφήνοντας στοὺς ψάλτες νὰ μονοπωλήσουν τὰ δικαιώ-
 ματά του.

Μὲ τὴν ἔννοια αὐτὴ χωρὶς ψάλλη—δηλαδὴ χωρὶς ἓνα πρόσωπο
 ποὺ νὰ παρίσταται καὶ νὰ ἐκπροσωπῇ κατὰ τὴν ψαλμοψαλμὴν τὸν λαόν—
 δὲν ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ
 στοιχειώδης εὐπρέπεια κατὰ τὴν ὥρα τῆς θείας λατρίας ἐπιβάλλει
 κάποιος ὑπεύθυνα καὶ ἐπάξια, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ψάλλῃ τοὺς
 ἀνήκοντες στὸν λαὸ ὕμνους. Στὴν Δύσι, ὅπου κάθε μέρα λειτουρ-
 γοῦν ὅλοι οἱ ἱερεῖς, χωρὶς καμμιά φορὰ τὴν παρουσία τοῦ λαοῦ,
 δὲν ἔλειψαν τέτοιου εἴδους ἔκτροπα, νὰ λειτουργῇ δηλαδὴ μόνος ὁ
 ἱερεὺς χωρὶς κανένα παριστάμενο, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐπεβλήθη ἓνας
 τουλάχιστον νὰ παρευρίσκηται καὶ νὰ διακονῇ καὶ νὰ ἀντιφωνῇ
 στὸν ἱερέα. Καὶ στὴν Ἀνατολὴ μαρτυροῦνται τέτοιου εἴδους λει-
 τουργίες, ποὺ ἔγιναν ἀπὸ ἀσκητὰς ἰδίως, χωρὶς τὴν παρουσία τοῦ
 λαοῦ ἢ ἑνὸς τουλάχιστον πιστοῦ, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι σπάνια ἐξαιρέσι,
 ποὺ ἔγινε σὲ περίπτωσι ἐκτάκτου ἀνάγκης. Καὶ πάλι οἱ συγγραφεῖς
 τῶν βίων τῶν ἁγίων αὐτῶν νοιώθοντας τὸ ἄτοπο τοῦ πράγματος

σημειώνουν πώς οί ἄγγελοι συλλειτουργοῦσαν καί ἀντιφωνοῦσαν στὰ λεγόμενα ἀπὸ τὸν ἱερουργοῦντα. Αὐτὰ στὴν θεωρία.

Στὴν προᾶξι εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἱερεῖς μας βρίσκονται πολλές φορές στὴν ἀνάγκη νὰ κάνουν μόνοι τῶν καὶ χρέη ἱεροψάλτου. Ὑπάρχουν μικρὲς ἐνορίες σὲ ἀπομεμακρυσμένα χωριά, στὰ ὁποῖα ὁ ναὸς καὶ τὸ χωριὸ δὲν διαθέτουν ἄνθρωπο, πού νὰ μπορῇ ἔστω καὶ ὅπως-ὅπως νὰ «ξελειτουργήσῃ», ὅπως συνηθίζεται νὰ λέγεται— τὸν ἱερέα. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν τὴν περίπτωσι καὶ σὲ ἰδιωτικὲς λειτουργίες, ἰδίως σὲ μικρὰ χωριά καὶ ἐξωκκλήσια, σπάνια ὑπάρχει δυνατότης νὰ συμμετάσχη στὴ θεία λειτουργία καὶ ἱεροψάλτης. Ὁ ἱερεὺς καὶ πάλι ἀναγκάζεται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἴδιο πρόβλημα. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις πρέπει πρῶτα νὰ ξεύρῃ ὁ ἱερεὺς ὅτι ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ παραλείψῃ ὅσα ἀνήκουν στὸν λαό, ἐφ' ὅσον αὐτὰ ἀποτελοῦν, καθὼς εἶδαμε πρὸ πάνω, ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ὅλης θείας λειτουργίας. Ἀλλὰ καὶ οὔτε πάλι ταιριάζει στὸν ἰδιαιτέρο ρόλο του ὡς ἱερέως νὰ λέγῃ καὶ τίς ἀπαντήσεις τοῦ λαοῦ. Ἰδίως σὲ μερικὰ σημεῖα ὁ τρόπος αὐτὸς μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὸ παράλογο. Ἐπὶ παραδείγματι νὰ εὔχεται τὴν εἰρήνη στὸν λαό καὶ νὰ ἀντεῦχεται ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτό του τὸ «Καὶ μετὰ τοῦ πνευματὸς σου». Σὲ ἄλλα σημεῖα, ὅπως στὰ ἀντίφωνα, στὰ τροπάρια τῆς εἰσόδου, στὸν τρισάγιο καὶ στὸν ἐπινίκιο ὕμνο, στὸ «Εἶδομεν τὸ Φῶς» κλπ. εἶναι μικρότερη ἢ ἀντίθεση αὐτῆ, ἀλλὰ πάλι θὰ δυσκολευθῇ ὁ ἱερεὺς γιὰτὶ δὲν θὰ ξεύρῃ πότε νὰ εἰπῇ τίς εὐχὲς καὶ θὰ γίνεται χασμωδία κατὰ τὴν ὥρα τῆς θείας λειτουργίας.

Στὴν περίπτωσι τῶν μικρῶν χωριῶν θὰ πρέπει ὁ ἱερεὺς μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς κατοίκους νὰ πλησιάζουν τὸ ἀναλόγιο καὶ νὰ βοηθοῦν στὴν λειτουργία. Δὲν χρειάζονται πολλές γραμματικὲς γνώσεις, οὔτε ἐξαιρετικὰ μελωδικὲς φωνές. Ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἀσκησι μποροῦν εὐκολα νὰ τὰ ἀναπληρώσουν. Σ' αὐτὸ μποροῦν νὰ βοηθήσουν καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ τὰ παιδιά τῶν σχολείων. Ἄν τὸ πάρη στὰ ζεστά ὁ ἱερεὺς μπορεῖ νὰ καταρτίσῃ σιγά-σιγά καλοὺς ψάλτες ἀπὸ εὐλαβεῖς ἀνθρώπους καὶ καλοπροαίρετα παιδιά πού σίγουρα θὰ ὑπάρχουν καὶ στὸ μικρότερο χωριό. Ἡ προσπάθειά του αὐτῆ γιὰ μιὰ ἀντάξια γιὰ τὸν δοξολογούμενο Θεὸ λειτουργία καὶ ἀπ' Ἐκεῖνον θὰ εὐλογηθῇ καὶ στὸ ποίμνιό του θὰ βρῇ ἀνταπόκρισι. Ὑπάρχουν παραδείγματα καλῶν ἱερέων πού ἀπὸ τὸ τίποτε ἐδημιούργησαν στὰ χωριά τῶν ὠραίους χοροὺς καὶ καλοὺς ἱεροψάλτες καὶ ἐνεθάρρυναν τὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὴ θεία λειτουργία, ὅπως ὑπάρχουν παραδείγματα καὶ ἄλλων δυστρόπων ἢ ἀδιαφόρων, πού καὶ τοὺς ὑπάρχοντας ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὸ ἀναλόγιο καὶ τὸν λαό καὶ τὰ παιδιά ἀπεξένωσαν ἀπὸ τὴν θεία λατρεία.

Στις ιδιωτικές πάλι λειτουργίες, στις όποιες συνήθως παρίστανται εύσεβεις γυναῖκες, μπορούν και αυτές να ένθαρρυνθοῦν να λέγουν τίς άπλούστερες έστω άπαντήσεις και τούς πιό γνωστούς ύμνους—όπως τό «'Αμήν», τό «Κύριε, έλέησον», τό «Παράσχου Κύριε», «Σοί, Κύριε», τά αντίφωνα, τό «Άγιος ό Θεός» μερικὰ γνωστά τροπάρια κλπ, τό «Πιστεύω» και τό «Πάτερ ήμῶν»— διαβαστά ή στίς πιό άπλές και εύκολες μελωδίες. Αυτό θα έχη τό διπλό καλό άποτέλεσμα, ότι και αυτές πιό ζωντανά θα μετέχουν στην λατρεία και έτσι και καλλίτερα θα την γνωρίσουν και θα την αγαπήσουν και θα συνηθίσουν ένεργά να προσεύχονται κατ' αυτή, και τόν ιερέα θα ξεκουράζουν και σύμφωνα με τό πνευμά της και τό γράμμα της θα τελήται ή θεία λειτουργία.

Ό ιερεύς πάλι μπορεί να ψάλλη ένα δύσκολο τροπάριο ή ένα Χερουβικό ή «'Αξιον έστιν», άν δέν μπορη να τό ειπή άπλά τό εκκλησίασμα. 'Ας μη ξεχνᾶ δέ ό ιερεύς ότι οί άπλές μελωδίες είναι και πιό σύμφωνες με την παράδοσι τής 'Εκκλησίας. Στο "Άγιον Όρος επί παραδείγματι, όπου άυστηρά τηροῦνται οί άρχαῖες παραδόσεις, τά «'Αμήν», «Κύριε, έλέησον», «Παράσχου, Κύριε», «Και μετά τοῦ πνεύματός σου», «'Εχομεν πρὸς τόν Κύριον», «'Αξιον και δίκαιον», «'Άγιος, άγιος», «Σέ ύμνοῦμεν» κλπ. λέγονται όχι από τόν χορό, αλλά από ένα άπλό μοναχό, τόν «διαβαστή», σέ πολύ άπλή μελωδία, σχεδόν στον τόνο τής όμιλίας ή τής άναγνώσεως.

Σάν συμπεράσμα λοιπόν από όλα όσα μᾶς έδωσε άφορμή ή έρώτησι αυτή να ειποῦμε, μπορούμε να βγάλωμε ότι επιτρέπεται ή τέλεσι τής θείας λειτουργίας χωρίς την συμμετοχή ιεροψάλτου, έφ' όσον οί άνάγκες τό επιβάλλουν, αλλά επιβάλλεται ό λαός, ό όποίος άπαραιτήτως έστω και στο πιό έλάχιστο ποσοστό παρίσταται στην λειτουργία, να λαμβάνη ένεργό μέρος σ' αυτή, με την ένθάρρυνσι και βοήθεια τοῦ ιερέως, όσο περισσότερο μπορεί και όσο καλλίτερα μπορεί.

Φ.

Δι' ό,τι άφορᾶ εις τόν «'Εφημέριον» άπευθυντέον :
 Πρὸς τήν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
 'Οδός Φιλοθέης 19, 'Αθήναι - Τηλέφ. 227.689.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ*

Δεκεμβρίου κα'.

Μνήμη τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου Μάρ-
τυρος τοῦ Χριστοῦ Θεμιστοκλέους.

ΕΝ ΤΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ

Μετὰ τὸν Προοιμιακόν, τὸ «Μακάριος ἀνὴρ». Εἰς
δὲ τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» ἰστώμεν στίχους στ', καὶ
ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Προεορτίους αἰνέσεις Χριστῶ προσάδοντες, τῷ ἡ-
κοντι τεθῆναι, ἐν σπηλαίῳ ἀφράστως, τὴν τοῦ
Θεμιστοκλέους τοῦ Ἀθλητοῦ, ἐορτάσωμεν ἄθλησιν·
ὅτι Θεὸν σαρκωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν, τὸν Χριστὸν λαμπρῶς
ἐκήρυξε.

Ωσπερ ἀστὴρ ἑωσφόρος προλάμπει σήμερον, τῇ τοῦ
Χριστοῦ γεννήσει, ἡ ἀγία σου μνήμη, θεόφρον
Θεμιστόκλεις καὶ δαδουχεῖ, πρὸς τὸν ἄδυτον Ἥλιον,
τῶν εὐσεβῶν τὰς καρδίας τὸν ἐξ Ἀγνῆς, ἐν σπηλαίῳ
ἀνατείλαντα.

Τρίϋλον δῶρον οἱ Μάγοι προσευτρεπίζονται, προσάξει
τῷ Σωτῆρι, γεννηθέντι ἀτρέπτως· σὺ δὲ Θεμι-
στόκλεις ὑπὲρ χρυσόν, σμύρναν ἅμα καὶ λίβανον, τούτῳ

* Ποιηθεῖσα ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ὑπὸ Γερασίου Μοναχοῦ Μι-
κραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
σίας, ἐκδίδεται ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ*

Δεκεμβρίου κα'.

Μνήμη τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου Μάρ-
τυρος τοῦ Χριστοῦ Θεμιστοκλέους.

ΕΝ Τῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Μετὰ τὸν Προοιμιακόν, τὸ «Μακάριος ἀνὴρ». Εἰς
δὲ τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» ἰστώμεν στίχους στ', καὶ
ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

ᾠχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγματῶν.

Προεορτίους αἰνέσεις Χριστῷ προσάδοντες, τῷ ἡ-
κοντι τεχθῆναι, ἐν σπηλαίῳ ἀφράστως, τὴν τοῦ
Θεμιστοκλέους τοῦ Ἀθλητοῦ, ἐορτάσωμεν ἄθλησιν·
ὅτι Θεὸν σαρκωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν, τὸν Χριστὸν λαμπρῶς
ἐκήρυξε.

Ωσπερ ἀστὴρ ἑωσφόρος προλάμπει σήμερον, τῇ τοῦ
Χριστοῦ γεννήσει, ἡ ἀγία σου μνήμη, θεόφρον
Θεμιστόκλεις καὶ δαδουχεῖ, πρὸς τὸν ἄδυτον Ἥλιον,
τῶν εὐσεβῶν τὰς καρδίας τὸν ἐξ Ἀγνῆς, ἐν σπηλαίῳ
ἀνατείλαντα.

Τρίυλον δῶρον οἱ Μάγοι προευτρεπίζονται, προσάξαι
τῷ Σωτῆρι, γεννηθέντι ἀτρέπτως· σὺ δὲ Θεμι-
στόκλεις ὑπὲρ χρυσόν, σμύρναν ἅμα καὶ λίβανον, τούτω

* Ποιηθεῖσα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μι-
κραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
σίας, ἐκδίδεται ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

προσήγαγες Μάρτυς ἀθλητικῶς, τῶν αἱμάτων σου τὴν πρόσχυσιν.

Προσόμοια ἕτερα. ᾠχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσι.

Ως ἀνδρείως διήνυσας, μαρτυρίου τὰ σκάμματα, τὸν Χριστὸν ἐδόξασας τῇ ἐνστάσει σου, ᾧ Θεμιστόκλεις μακάριε· ὡς ἄλλου γὰρ πάσχοντος, ἐκαρτέρησας στερεῶς, τὰς ποινὰς τῶν κολάσεων, καὶ τὸν θάνατον· διὰ τοῦτο ζωῆς τῆς ἀθανάτου, εὐκλεῶς κατηξιώθης, θαυμαστωθεὶς θεῖω Πνεύματι.

Εν τῷ ὄρει ὡς εὐρόν σε, ποιμνην ἄλογον νέμοντα, ὡς ὁ Ἄβελ πρότερον Μάρτυς ἐνδοξε, τῆς πρὸς Χριστὸν εὐσεβείας σε, χωρίσαι ἠθέλησαν, οἱ διώκοντες ἐχθροί· καὶ προθύμως εἰς θάνατον, σαυτὸν δέδωκας, τῇ τελείᾳ πτερούμενος ἀγάπη, ἀντὶ τοῦ Διοσκορίδους, ᾧ Θεμιστόκλεις πολύαθε.

Ανευδότῳ φρονήματι, ἐναθλῶν Μάρτυς ἐνδοξε, τῆς γαστροῦ ὑπέμεινας τὰ ραβδίσματα, καὶ τὴν ἐν ξύλῳ ἀνάρτησιν, Θεμιστόκλεις Ἄγιε, καὶ τριβόλων σιδηρῶν, τὴν ἀνύποιστον κάκωσιν· ἔθεν ἡμβλυνας, τοῦ Βελίαρ τὰ κέντρα καὶ τὰς στρέβλας, καὶ ἀνῆλθες νικηφόρος, πρὸς οὐρανῶν τὰ σκηνώματα.

Δόξα. ᾠχος πλ. β'.

Εν εὐσεβείᾳ νέμων τῇ ψυχῇ τὰ πρόσφορα, δοῦλος Χριστοῦ ἀνεδείχθης, ὡς ὁ Ἄβελ ὁ κλεινός, Θεμιστόκλεις θεόφρον· φερωνύμως γὰρ τῶν θείων θεσμῶν, φυλάττων τὴν ἀκρίβειαν, μαρτυρικοῦ κλέους κατετρέφης, νομίμως ἀγωνισάμενος, ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ· τοῖς μὴ ζητοῦσί σε γὰρ Μάρτυς, σαυτὸν δεδωκώς, λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπέδειξας, τῆς θείας ἀγάπης τὸν πλοῦτον.

Ἄλλ' ὡς ἔχων παρρησίαν, τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων, ἀπαύστως ἰκέτευε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός. Προεόρτιον.

Σπήλαιον εὐτρεπίζου· ἡ Ἄμνὰς γὰρ ἦκει, ἔμβρυον φέρουσα Χριστόν. Φάτνη δὲ ὑποδέχου, τὸν τῷ λόγῳ λύσαντα, τῆς ἀλόγου πράξεως, ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, μαρτυρεῖτε θαῦμα τὸ φρικτόν· καὶ Μάγοι ἐκ Περσίδος, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν, τῷ Βασιλεῖ προσάξατε, ὅτι ὄφθη Κύριος ἐκ Παρθένου Μητρός· ὃν περ καὶ κύψασα δουλικῶς, ἡ Μήτηρ προσεκύνησε, καὶ προσεφθέγγετο τῷ ἐν ἀγκάλαις αὐτῆς· Πῶς ἐνεσπάρης μοι ; ἢ πῶς μοι ἐνεφύης, ὁ λυτρωτῆς μου καὶ Θεός ;

Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. Γ' 1).

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄφηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται. Ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειπεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. Κρινοῦσιν Ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ, συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ

ἐν ἀγάπῃ προσμενεῦσιν αὐτῶ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. Ε' 15. ΣΤ' 1).

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασιλείον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήψεται πανοπλίαν, τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀπλοποιήσῃ τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα, δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήψεται ἄσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα, ὄξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὄργην εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσῃ αὐτῶ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας. Πορεύσονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται· καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσονται χάλαζαι. Ἀγανακτήσῃ κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως. Ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλιμηθήσῃ αὐτούς. Καὶ ἐρημώσῃ πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν Βασιλεῖς καὶ σύνετε· μάθετε δικαστὰὶ περάτων γῆς· ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις Ἐθνῶν. Ὅτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῶν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ Ὑψίστου.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. Δ' 7).

Δίκαιος, ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον, οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῶ

ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις· καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος Θεῶ γενόμενος, ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν, μετετέθη. Ἠρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. Βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες, καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Λιτήν, Ἰδιόμελα. Ἦχος α'.

Ως καλῶς ἀγωνισάμενος, Θεμιστόκλεις θεόφρον, τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως, ἐπαξίως ἐδέξω· τὸν γὰρ λόγον τοῦ Σωτῆρος πληρώσας, εὐθαρσῶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὠμολόγησας, ἐπὶ ἀπίστων ἐχθρῶν· καὶ ποικίλως δοκιμασθεὶς, ἐν τῇ καλῇ ὁμολογίᾳ, ἀθλητῆς περίδοξος, τῆς εὐσεβείας ὄφθης· Ἐν αὐτῇ καὶ ἡμᾶς συντήρησον, τοὺς ἐορτάζοντας τὴν μνήμην σου.

Ἦχος β'.

Αγάπη θεία καλλωπιζόμενος, ἐν ἀπλάστῳ ψυχῇ, ὑπὲρ Χριστοῦ ἀθλήσαι προείλου, Θεμιστόκλεις τρισμάκαρ· Μακάριος εἶ, ὅτι καιροῦ εὐθέτου λαβόμενος, τὰ πάντα ἠγήσω σκύβαλα, ἵνα Χριστὸν κερδήσῃς· ἀντὶ τοῦ θείου γὰρ Διοσκορίδους, σαυτὸν προθύμως δέδωκας, τοῖς ἀνόμοις διώκταις· καὶ θεοφρόνως ἀθλήσας, τῆς σῆς ἐφέσεως ἔστης, ἀπολαβὼν ὃν ἐπόθεις. Αὐτοῦ τυχεῖν ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς, μαρτυρικῇ πρεσβείᾳ σου.

ᾠχος γ'.

Ως ἀδάμας στερρός, ἐν ἀκαταπλήκτῳ ψυχῇ, τῶν αἰκισμῶν τὸ ἄλγος ἤνεγκας, Θεμιστόκλεις ἀήτητε· τὴν γὰρ θείαν ἐνδεδυμένος δύναμιν, κατὰ γαστρὸς σκληρῶς τυπτόμενος, τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν τὰς ὕψεις, τῇ σῆ καρτερίᾳ ἐρράπισας· καὶ τῶν ὀξέων ἡλῶν ταῖς τρώσεσι, τῶν ἀντικειμένων τὴν πλάνην κατέτρωσας. Ἄλλ' ὡς ἐν πᾶσι δοξάσας Χριστόν, καὶ διὰ πάντων θαυμαστωθεὶς, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα. ᾠχος δ'.

Θρηματικοῖς ποιμνίαις ἐνδιαπρέφας, ἀθλητικοῖς ἀγῶσι διέλαμψας, Θεμιστόκλεις Ἀθλητὰ μακάριε· τὴν καθαρὰν σου γὰρ ζωὴν, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἀμειβόμενος, πρὸς ὑπερτέραν δόξαν σε κέκληκε, καὶ τοῦ οἰκείου πάθους τὸ ποτήριον, πιεῖν σε ἤξιώσεν· ἀγίων γὰρ ἄθλων στάδιον ἤνυσας, καὶ ἐν αἵματι Μαρτύρων, πρὸς αὐτὸν ἐξεδήμησας, πρεσβεύων τοῦ σωθῆναι, τοὺς σὲ μακαρίζοντας.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός. Προεόρτιον.

Ησαΐα χόρευε, Λόγον Θεοῦ ὑπόδεξι· προφήτευσον τῇ Κόρῃ Μαριάμ, Βάτον πυρὶ καίεσθαι, καὶ μὴ καταφλέγεσθαι, τῇ αἴγλῃ τῆς Θεότητος· Βηθλεὲμ εὐτρεπίζου· ἀνοίγε πύλην ἢ Ἐδέμ, καὶ Μάγοι πορεύεσθε, ἰδεῖν τὴν σωτηρίαν, ἐν φάτνῃ σπαργανούμενον, ὃν ἀστὴρ ἐμήνυσεν, ἐπάνω τοῦ Σπηλαίου, ζωοδότην Κύριον, τὸν σώζοντα τὸ γένος ἡμῶν.

Εἰς τὸν Στίχον, Στιχηρὰ Προσόμοια.

ᾠχος δ'. Ὁ ἐξ Ὑψίστου κληθεὶς.

Ο τὸν Σωτῆρα λαμπρῶς ὁμολογήσας, ὅτε ἐναπέκρυψας, γνώμη θεόφρονι, Διοσκορίδην τὸν Μάρτυρα, ἐκ τῶν θελόντων, τοῦ συλλαβέσθαι τοῦτον μακά-

ριε, τότε προθυμότατα σαυτὸν παρέδωκας, πρὸς ἐθελούσιον θάνατον, ὑπὲρ τῆς πάντων, ζωῆς θεόφρον καὶ ἀναστάσεως, καὶ ἐναθλήσας ὡσπερ ἄσαρκος, Θεμιστόκλεις ἀξίως δεδόξασαι, ἱκετεύων ἀπαύστως, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει...

Νομεὺς ὑπάρχων θρεμμάτων Θεμιστόκλεις, πανσόφως ἐποίμανας, τοὺς λογισμοὺς τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τὸν φόβον τὸν ἐνθεον, καὶ ἐπὶ πόαν, τῶν προσταγμάτων τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ Ἄβελ μιμούμενος τὴν καθαρότητα, καὶ ὡς θυσίαν προσήγαγες, τελειοτάτην, σαυτὸν ἀγῶσι θείας ἀθλήσεως, τῷ πάντων Κτίστη καὶ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἰσχὺν παρασχόντι σοι ἄνωθεν. Ὅν ἱκέτευε σῶσαι, καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Στίχ. Πεφυτευμένος ἐν οἴκῳ Κυρίου...

Γνώμη τελεία καὶ σθένει οὐρανίῳ, ἀνδρείως ὑπέμεινας ὡς ἄλλου πάσχοντος, τῶν ῥαβδισμῶν τὸ ἐπίπονον, καὶ τὴν ἐν ξύλῳ, δεινὴν ἀνάρτησιν ἀξιάγαστε· ἐν ἡλοῖς ὀξέσι δὲ σκληρῶς συρόμενος, εἰς γῆν καθήλωσας Ἄγιε, τῇ σῇ ἀνδρείᾳ, τὸν παλαμναῖον ἐχθρὸν καὶ δόλιον, καὶ νικηφόρος ἀνελήλυθας, Θεμιστόκλεις πρὸς δόξαν τὴν ἄρρητον, ἱκετεύων σωθῆναι, τοὺς τιμῶντάς σου τὴν ἀθλήσιν.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ'.

Α'γάπη θεία πυρσευόμενος, μαρτυρικὴν ἐπεδείξω ἀνδρείαν, Θεμιστόκλεις Μάρτυς ἀήττητε· καὶ ἐν ἀθλήσει ἀριστεύσας, καὶ ἐν πᾶσι δόκιμος φανείς, ὑπὲρ τὰ δῶρα τῶν Μάγων, τὸ σὸν αἷμα προσήγαγες, τῷ ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντι, Χριστῷ τῷ Θεῷ, εἰς ἀνάπλασιν κόσμου, καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός. Προεόρτιον.

Υπόδεξαι Βηθλεέμ, τὴν τοῦ Θεοῦ Μητρόπολιν· φῶς γὰρ τὸ ἄδυτον, ἐπὶ σέ γεννηῆσαι ἤκει. Ἀγγελοὶ θαυμάσατε ἐν οὐρανῷ, ἄνθρωποι δοξάσατε ἐπὶ τῆς γῆς. Μάγοι ἐκ Περσίδος, τὸ τρισόκλειον δῶρον προσκομίσατε. Ποιμένες ἀγραυλοῦντες, τὸν τρισάγιον ὕμνον μελωδήσατε. Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν παντουργέτην.

«Νῦν ἀπολύεις», τὸ Τρισάγιον, καὶ τὸ Ἀπολυτίκιον.

ᾠχος δ'. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ὡς ἐναθλήσας ἀπτοήτῳ καρδίᾳ, κατηγωνίσω τὸν ἀρχέκακον ὄφιν, καὶ τὸν Χριστὸν ἐδόξασας τοῖς ἄθλοις σου· ὅθεν συνηρίθμησαι, τῶν Μαρτύρων τοῖς δήμοις, Θεμιστόκλεις ἔνδοξε, Ἀθλητὰ γενναιόφρον· μεθ' ὧν δυσώπει πάντοτε Χριστὸν, ἐλεθθῆναι τοὺς σὲ μακαρίζοντας.

Καὶ τὸ Προεόρτιον.

Ε'τοιμάζου Βηθλεέμ· ἠνοικταὶ πᾶσιν ἡ Ἐδέμ. Εὐ-
τρεπίζου Ἐφραθᾶ, ὅτι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἐν τῷ Σπηλαίῳ ἐξήνθησεν ἐκ τῆς Παρθένου. Παράδεισος καὶ γάρ, ἡ ἐκείνης γαστήρ, ἐδείχθη νοητός, ἐν ᾧ τὸ θεῖον φυτόν· ἐξ οὗ φαγόντες ζήσωμεν, οὐχὶ δὲ ὡς ὁ Ἀδάμ τεθνηξόμεθα. Χριστὸς γεννᾶται, τὴν πρὶν πεσοῦσαν, ἀναστήσων εἰκόνα.

Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ

Μετὰ τὴν α' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

ᾠχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Προλάμπει μυστικῶς, τοῦ Χριστοῦ τῇ γεννήσει, ἡ μνήμη σου στερόρέ, Ἀθλητὰ Θεμιστόκλεις, ἦν πόθῳ ἐορτάζοντες, τοὺς ἀγῶνάς σου μέλπομεν, δι' ὧν

μέτοχος, τῆς οὐρανῶν βασιλείας, ἀναδέδειξαι, ἧς καὶ ἡμᾶς κληρονόμους, λιταῖς σου ἀπέργασαι.

Προεόρτιον, ὅμοιον.

Α'τρέπτως δι' ἡμᾶς, νηπιάσας ὁ Λόγος, προέρχεται σαρκί, ἐν σπηλαίῳ τεχθῆναι, ἐκ Κόρης Θεόπαιδος, εἰς βροτῶν ἀναγέννησιν· δεῦτε ἅπαντες, ἐν καθαρά τῇ καρδίᾳ, ὑπαντήσωμεν, τῷ δι' ἡμᾶς ἐρχομένῳ, τεχθῆναι ὡς νήπιον.

Μετὰ τὴν β' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

ᾠχος δ'. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Ε'κουσίως σεαυτὸν, τοῖς συλλαβοῦσί σε σοφέ, παραδέδωκας ἀντί, Διοσκορίδους τοῦ κλεινοῦ, ὁμολογήσας τὴν κλῆσιν Χριστοῦ τὴν θείαν· ὅθεν χαλεπῶς, μαστιζόμενος, ἤσχυνας ἐχθρόν, τῇ εὐτολμίᾳ σου, καὶ τῶν τριβόλων ἐνέγκας τὴν ἄλγησιν, πρὸς λῆξιν ἄπονον ἔδραμες, καλῶς τελέσας, τὸ θεῖον σκάμμα, Θεμιστόκλεις θεόληπτε.

Προεόρτιον, ὅμοιον.

Ε'ν σπηλαίῳ Βηθλέεμ, ἀποτεχθῆναι ἐν σαρκί, ὁ προάναρχος Θεός, ἦκει ἐκ Κόρης τῆς ἀγνῆς, ἵνα τὸν ἄνθρωπον σώσῃ ἐκ τῆς κατάρας· γῆ καὶ οὐρανός, καταπλήττονται, τὴν ἄκραν καὶ φρικτὴν, αὐτοῦ ταπεινώσιν· ὅτι Θεὸς ὢν ἐκὼν σωσωμάτῳται, δι' ἀγαθότητα ἄμετρον. Ἄλλ' ὧ Οἰκτίρμον, δόξα τῇ θείᾳ, καὶ ἀπορρήτῳ κενώσει σου.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα.

ᾠχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Α"βελ τὸν δίκαιον, καλῶς μιμούμενος, νομεὺς γεγένησαι, προβάτων Ἄγιε, καὶ σεαυτὸν θῦμα δεκτόν, προσήγαγες τῷ Κυρίῳ, ἀνθραξίν ἀθλήσεως, θεολήπτῳ

φρονήματι· ἔθεν καὶ ἀπέλαβες, ἐπαξίως τὸν πόνων σου,
τὰ θεῖα Θεμιστόκλεις βραβεῖα, ὡς Μάρτυς Χριστοῦ
τῶν παθημάτων.

Προεόρτιον, ὅμοιον.

Η κτίσις ἅπασα, προευτρεπίζεται, καθυποδέξασθαι,
οἷά περ νήπιον, τὸν ἐν σπηλαίῳ Βηθλεέμ, ἐρχό-
μενον γεννηθῆναι, Βασιλέα Κύριον, καὶ Θεὸν πάσης
κτίσεως, κόσμον ἀναπλάττοντα, ἐκ φθορᾶς ὡς ἠυδό-
κησε, καὶ τούτῳ προεόρτιον αἶνον, φέρει ὡς προσφορὰν
ἀγίαν.

Τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου καὶ τὸ Προκείμενον.

Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, καὶ ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν
τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.

Στίχ. Πευτευμένος ἐν οἴκῳ Κυρίου...

Εὐαγγέλιον Μαρτυρικόν.

Ὁ Ν'. Δόξα. Ταῖς τοῦ Ἀθλοφόρου...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Ἰδιόμελον. Ἦχος β'.

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεός...

Α ἠθλητικὴν ἀνύσας πορείαν, εἰδωλικὴν ἀπάτην ἐξε-
φαύλισας, τοῖς στερροῖς ἀγῶσί σου, Θεμιστόκλεις
θεόφρον· ἔθεν Χριστὸς ὁ ἀθλοθέτης, ζωαρχικῇ χειρὶ
σε ἐδόξασε, τῇ ἀθανάτῳ δόξῃ· ᾧ πρέσβευε δεόμεθα,
ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Εἶτα οἱ Κανόνες, ὁ Προεόρτιος ἐκ τοῦ Μηναίου,
καὶ τοῦ Ἀγίου ὁ ἐξῆς, ἔχων τὴν δε Ἀκροστιχίδα·

Χάριν μοι δίδου ᾧ Θεμιστόκλεις. Γερασίμου.

᾿Ωδὴ α΄. ᾿Ηχος δ΄. Θαλάσσης, τὸ Ἐρυθραῖον.

Χορεύων, περὶ τὸν πάντων ἄνακτα, ὡς Μάρτυς ἔνθεος, σὺν Ἀσωμάτων τάξεσι σοφέ, Θεμιστόκλεις θεόληπτε, λόγον μοι δίδου μέλποντι, τῆς σῆς ἀθλήσεως τὰ σκάμματα.

Αγάπη, τῇ θεϊκῇ πτερούμενος, σαυτόν παρέδωκας, τοῖς τοῦ Χριστοῦ διώκταις ἀνδρικῶς, καὶ νομίμως ἠγώνισαι, καταβαλὼν τὸν τύραννον, τῇ ἀνενδότῳ καρτερίᾳ σου.

Ρῆμάτων, τῶν δυσσεβῶν ἠλόγησας, τοῦ ματαιόφρονος, ἐκπειρωμένου σε ἀπὸ Χριστοῦ, ἀποστῆσαι μακάριε, καὶ πίστιν τὴν σωτήριον, στόματι θείῳ ὠμολόγησας.

Θεοτοκίον.

Ιλέω, καὶ εὐμενεῖ σου ὄμματι, ἐπὶ τὴν κάκωσιν, τὴν τῆς ψυχῆς μου βλέψον Ἀγαθῇ, καὶ παθῶν με ἀπάλλαξον, τῶν χαλεπῶς θλιβόντων με, καὶ συνωθούντων πρὸς ἀπώλειαν.

᾿Ωδὴ γ΄. Οὐκ ἐν σοφίᾳ.

Νομὲς προβάτων, ὡς ὁ Ἄβελ ὁ δίκαιος πέφηνας, καὶ Μαρτύρων εὐκλεῶν, τὴν εὐκληρίαν ἐπλούτησας, ἀθλήσας στερῆρότατα, ὑπὲρ τοῦ Κτίστου σου.

Μετ' εὐφροσύνης, σεαυτὸν παραδέδωκας Ἄγιε, τοῖς ζητοῦσιν ἐμμανῶς, Διοσκορίδην τὸν Μάρτυρα, καὶ χαίρων ἠγώνισαι, ὑπὲρ τοῦ Κτίστου σου.

Ολον τὸν πόθον, πρὸς Χριστὸν Θεμιστόκλεις ἀνετεινας· ὅθεν ἔφερες στερῆρῶς, τῶν αἰκισμῶν τὸ ἐπώδυνον, πρὸς δόξαν τὴν ἄπονον, ἀποσκοπούμενος.

Θεοτοκίον.

Ι'δου ὡς ἔφη, Ἑσατίας Παρθένος προέρχεται, ἐν σπηλαίῳ τοῦ τεκεῖν, τὸν Ποιητὴν πάσης κτίσεως, σάρκα προσλαβόμενον, δι' ἀγαθότητα.

Κάθισμα. Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Α'νδρείως ὑπέμεινας, τοὺς σπαραγμοὺς τῆς σαρκός, καὶ πάσας ἐσπάραξας, τοῦ δυσμενοῦς τὰς βουλὰς, ὡς Μάρτυς ἀήττητος· πίστει γὰρ ἠνωμένος, τῇ αὐτῷ ἐλλάμψει, ἠθλησας θεοφρόνως, Θεμιστόκλεις τρισμάκαρ· ἐντεῦθεν τῶν οὐρανίων, στεφάνων ἠξίωσαι.

Προεόρτιον, ὅμοιον.

Ω'δὴν προεόρτιον, τῷ ἐρχομένῳ σαρκί, τεχθῆναι ὡς νήπιον, δι' εὐσπλαγχίαν πολλήν, πιστῶς ἀναμέλψωμεν· ἦκει γὰρ ὁ Δεσπότης, τὸν Ἀδὰμ ἀνασῶσαι· ὅθεν τούτου τὸν τόκον, ἀστήρ Μάγοις μηνύει, καὶ πάντες ὑπαντήσωμεν αὐτῷ, ἐν ἔργοις κρείττοσι.

ᾠδὴ δ'. Ἐπαρθέντα σε ἰδοῦσα.

Διδαχαῖς ταῖς ζωηφόροις λελαμπρυσμένος, ἐν θεαρέστοις πράξεσι, καὶ ἀμέμπτῳ βίῳ, ὠφθης σεμνυόμενος, καὶ χαίρων ἐχώρησας, πρὸς τὰ τῆς ἀθλήσεως σκάμματα.

Ι'ερεῖον ὡς ἀμώμητον προσηνέχθης, Θεμιστόκλεις Ἄγιε, καὶ τέλειον θῦμα, Χριστῷ τῷ παντάνακτι, ἀθλήσας ὡς ἄσαρκος, καὶ καταβαλὼν τὸν πολέμιον.

Διαγγέλλων τὴν Χριστώνυμον Μάρτυς κλῆσιν, τοῖς συλλαβέσθαι σπεύδουσι, τὸν Διοσκορίδην, ἀντὶ τούτου ἔσπευσας, θανεῖν προθυμότατα, θάνατον ζωῆς θείας πρόξενον.

Ομολογήσας ἐνώπιον τοῦ τυράννου, Χριστὸν τὸν πάντων Κύριον, Μάρτυς Θεμιστόκλεις, ἐτύφθη σκληρότατα, καὶ πόνους ὑπέμεινας, φίλτρῳ θεϊκῷ κουφιζόμενος.

Θεοτοκίον.

Υπερύμνητε Παρθένε δεδοξασμένη, πῶς τέξῃ ὡς νήπιον, τὸν Θεὸν τῶν ὄλων; πῶς γάλα θηλάσεις δέ, τὸν πάντα ἐκτρέφοντα; δόξα τῇ ἀρρήτῳ κυήσει σου.

ᾠδὴ ε΄. Σὺ Κυρίε μου φῶς.

Ως ἔχων τὸν Χριστόν, ἐν καρδίᾳ σου Ἅγιε, ὑπέμεινας τῆς γαστρὸς σου, ῥαβδισμοὺς ἀνυποίστους, αἰσχύνων τὸν ἀντίπαλον.

Θεὸν τὸν ἐν σαρκί, ἡμῖν ἐπιδημήσαντα, τοῖς ἀσεβέσι κηρύξας, σαρκὸς σου τὰς αἰκίας, ὑπέστης καρτερώτατα.

Εσύρθης ἀπηγῶς, ἐν τριβόλοις μακάριε, καὶ τοὺς τριβόλους τῆς πλάνης, ἀνέσπασας Θεμιστόκλεις, τῇ καρτερᾷ ἐνστάσει σου.

Θεοτοκίον.

Μὴ φλέξας σὴν νηδύν, πῦρ ὑπάρχων ὁ Κύριος, προέρχεται γεννηθῆναι, ἐξ ἀγνῶν σου αἱμάτων, σωματικῶς Πανάχραντε.

ᾠδὴ στ΄. Θύσω σοι.

Ισχυσας, ἐν ἀσθενείᾳ σαρκὸς ὡς ἀσώματος, ὑπενεγκεῖν Θεμιστόκλεις, τῶν πικρῶν βασάνων τὰς ἀλγηδόνας, οὐρανόθεν, δυναμούμενος σθένει τοῦ Πνεύματος

Σοφία, ἣν Χριστὸς ἀοράτως σοὶ δέδωκεν, ἐπὶ κριτῶν παρανόμων, τούτου ὁμολόγησας Θεμιστόκλεις, τὴν ἁγίαν, καὶ φρικτὴν ἐνανθρώπησιν Ἄγιε.

Τὸν νοῦν σου, πρὸς Χριστὸν ὀλικῶς ἔχων Ἄγιε, τιμωριῶν τὰς ὀδύνας, οὐκ ἠσθάνου Μάρτυς ἀλλ' εὐφροσύνας, τὸ σὸν πνεῦμα, ἐναπέθου χερσὶ τοῦ Κυρίου σου.

Θεοτοκίον.

Ο' Λόγος, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκ σοῦ σὰρξ γενόμενος, Θεογεννῆτορ Παρθένε, ὃ οὐκ ἦν προσέλαβεν ὃ ἦν μείνας, ὃν προέρχη, ἐν σπηλαίῳ γεννῆσαι ὡς ἄνθρωπον.

Κοντάκιον. Ἦχος γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, ὁμολογήσας ἀνδρείως, Θεμιστόκλεις Ἄγιε, μαρτυρικῶς ἠγωνίσω· πάσας γὰρ, σαρκὸς ἐνέγκας τὰς ἀλγηδόνας, εἴληφας, τῶν σῶν ἀγῶνων τὸ θεῖον γέρας, ἐκ χειρὸς τῆς τοῦ Κυρίου· ὃν ἐκδυσώπει, σωθῆναι πάντας ἡμᾶς.

Ὁ Οἶκος.

Θεμιστοκλέους τοῦ στερρόυ, ἡ φωτοφόρος μνήμη, προκαταγγέλλει μυστικῶς, ἀνατολὴν τὴν νοητὴν, τοῦ τῆς δικαιοσύνης Ἡλίου, τοῦ δι' εὐσπλαγχνίαν γεννηθῆναι σωματικῶς, ἐκ τῆς Ἀχράντου Παρθένου ἐρχομένου. Αὐτοῦ τὴν ἐν σαρκὶ παρουσίαν, κηρύξας οὗτος ἐναντίον ἀσεβούντων, στρατιώτης ἄριστος, καὶ ἀθλητῆς ἀήττητος, τῆς δόξης αὐτοῦ ἀνεδείχθη· παρ' οὗ τὰ γέρα τῶν καμάτων εἴληφώς, πρεσβεύει σωθῆναι πάντας ἡμᾶς.

Συναξάριον.

Τῆ κα' τοῦ αὐτοῦ μηνός, Μνήμη τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου Μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Θεμιστοκλέους.

Στίχ. Τὰς ἐκ σιδηρῶν ὀξέων ἤλων ζέσεις

Ὡς τις σιδηροῦς καρτερεῖς Θεμιστόκλεις.

Θεμιστοκλέους ἦτορ εἰκάδι πρώτη Θεῷ ἔστη.

Οὗτος ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Δεκίου, ἐκ Μύρων τῆς Λυκίας, ποιμὴν προβάτων ὑπάρχων. Τοῦ οὖν ἄρχοντος διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν κινήσαντος, καὶ τοῦ ἀγίου Διοσκορίδους ἐπιζητούν- μένου, ἐπεὶ πρὸς τὸ ὄρος κατέφυγεν, οἱ ζητοῦντες αὐτὸν εὐρο- νέμοντα τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ ἀνηρώτων περὶ τοῦ Διοσκορί- δους. Ὁ δέ, ἐκεῖνον μὲν ἀπέκρυψε, Μὴ εἰδέναι λέγων ἔνθα ἔστιν, ἑαυτὸν δὲ παρέδωκεν, ὁμολογήσας εἶναι Χριστιανόν. Καὶ τὸν Χριστὸν κηρύξας ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος Ἀσκληπιοῦ, καὶ παρρη- σιασάμενος, ἐτύφθη κατὰ γαστρός ἕως ἑρράγη· καὶ ἐπὶ ξύλου ἐκρεμάσθη. Εἶτα σύρεται ἐπὶ τριβόλων σιδηρῶν, ὑφ' ὧν ὅλον τὸ σῶμα περονούμενος, τῷ Θεῷ τὸ πνεῦμα παρέθετο.

Ταῖς αὐτοῦ πρεσβείαις Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ῥδὴ ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ.

Καταπαλαίσας, τῇ σῇ ἀνδρείᾳ τὸν ἀλάστορα, Μάρτυς Θεμιστόκλεις, εἴληφας ἐκ Χριστοῦ, τὸ βραβεῖον τῶν καμάτων σου, Εὐλογημένος εἶ, ὁ Θεός μου κραυ- γάζων καὶ Κύριος.

Λελαμπρυσμένος, μαρτυρικῶν ἀγώνων στίγμασι, Μάρ- τυς Θεμιστόκλεις, ἔδραμες ἐν χαρᾷ, πρὸς νυμφῶνα τὸν οὐράνιον, Εὐλογημένος εἶ, ὁ Θεός μου κραυγάζων καὶ Κύριος.

Επὶ τοῦ ξύλου, ἀναρτηθεὶς Μάρτυς ἀήττητε, πάθος ἐμιμήσω, τοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ, κρεμασθέντος ἀγαθότητι, ζωῆς τῷ ξύλῳ δέ, μετὰ τέλος παρέστης γηθόμενος.

Ιδὼν ὁ ἄρχων, τῆς καρτερίας σου τὸ εὔτονον, μάστιξι προστάττει, ξαίνεσθαι ἀπηνῶς, Θεμιστόκλεις τὴν κοιλίαν σου, Εὐλογημένος εἶ, ὁ Θεὸς μου βοῶντος καὶ Κύριος.

Θεοτοκίον.

Σαρκὶ τεχθῆναι, ἐκ τῆς γαστροῦ σου ὁ Ὑπέρθεος, ἤκει δι' εὐσπλαγχνίαν, Παρθένε· ὄν ὡς βροτόν, διαθρέφεις τῷ σῶ γάλακτι· ὦ μεγαλείων σου ! τίς οὖν Κόρη ὑμνήσει τὴν δόξαν σου.

ᾠδὴ η΄. Χειῖρας ἐκπετάσας.

Γνώμη ἀηττήτω καὶ σπουδῇ, ἐνθέω ἔδραμες, πρὸς τὰ παλαίσματα, τὰ τῆς ἀθλήσεως Ἅγιε, τὴν ἰσχὺν ἔχων τὴν ἄνωθεν, ἐνδυναμοῦσάν σε στερεῶς, καὶ ψάλλειν πείθουσάν· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Ενώπιον ἄρχοντος δεινοῦ, στερεῶ φρονήματι, καθωμολόγησας, Χριστοῦ τὸ ἅγιον ὄνομα, Θεμιστόκλεις παναοίδιμε, καὶ μαστιζόμενος σκληρῶς, χαίρων ἐκραύγαζες· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Ράβδοις τὴν γαστέρα σου ξανθεὶς, πᾶσιν ὑπέδειξας, τὴν πρὸς τὸν Κύριον, ἐν σοὶ τελείαν ἀγάπησιν, Θεμιστόκλεις καὶ ἀνάνευσιν, πρὸς ὃν θεόφρον ἀφορῶν, ψάλλων ἐκραύγαζες· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Θεοτοκίον.

Α'σπόρως συνέλαβες Χριστόν, τὸν πάντων Κύριον, δι' ἀγαθότητα, Θεοχαρίτωτε Δέσποινα, ὃν καὶ τέξῃ οἷα νήπιον, ἐν τῷ σπηλαίῳ Βηθλεέμ, τὸν ἀπερίληπτον· ὅθεν πάντες, ὑμνολογοῦμεν Παρθένε τὴν δόξαν σου.

ᾠδὴ θ'. Λίθος ἀχειρότμητος.

Συρεῖς ἀπηνῶς Θεμιστόκλεις, ἐπὶ ὀξέων Μάρτυς ἡλῶν, κρίσει δικαστῶν παρανόμων, τὸν σὸν ἀγῶνα χαίρων ἐτέλεσας, καὶ πρὸς τὸ φῶς τὸ ἄφραστον, τῆς αἰωνίου δόξης ἔδραμες.

Ι'σχὺν ἐνδυσάμενος θείαν, τὸν ἰσχυρὸν ἐν τῇ κακίᾳ, δράκοντα κατέβαλες Μάρτυς, ἀθλητικοῖς σου ἀνδραγαθήμασι, καὶ νίκης τὸ διάδημα, παρὰ Χριστοῦ ἀξίως ἔλαβες.

Μύρων σε ἡ πόλις Κυρίῳ, τῷ ἐν σπηλαίῳ τικτομένῳ, οἷά περ πανεύσομον μύρον, ἐν εὐφροσύνῃ Μάρτυς προσήγαγε, καὶ προσφορὰν εὐπρόδεκτον, τῷ Ζωοδότῃ καὶ Οἰκτίρμονι.

Οἱ ἀθλητικοί σου ἀγῶνες, ὡς δῶρα θεῖα Θεμιστόκλεις, τῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ τεχθέντι, ἐκ τῆς Ἀχράντου Κόρης προσήχθησαν· ὅθεν ὡς δῶρον πρόσδεξαι, κάμοῦ τὴν αἴνεσιν καὶ σῶσόν με.

Θεοτοκίον.

Υ'ψίστου ἀνάκτορον θεῖον, πῶς μικρὸν σπήλαιον ὑπέρχῃ, Κεχαριτωμένη Παρθένε; Πῶς ἐν αὐτῷ δὲ τέξῃ τὸν Κύριον, τὸν μηδαμοῦ χωρούμενον, καὶ χωρητὸν ἐν σοὶ γενόμενον;

Ἐξαποστειλάριον. Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις.

Μαρτυρικοὺς ἀγῶνας, ἀνύσας Μάρτυς ἀνδρικῶς, κατή-
σχυνας τὸν Βελίαρ, τῇ σῇ λαμπρᾷ ὑπομονῇ, ὧ
Θεμιστόκλεις θεόφρον· διό σε ὑμνολογοῦμεν.

Προεόρτιον, ὅμοιον.

Ηθεοτόκος Κόρη, ἐν τῷ σπηλαίῳ Βηθλεέμ, προ-
έρχεται Χριστὸν τέξαι, σωματωθέντα δι' ἡμᾶς,
προῦπαντήσωμεν ταύτη, ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.

Εἰς τοὺς Ἀ Ἴ ν ο υ ς.

Ἰστῶμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια
τοῦ Ἀγίου Μάρτυρος.

Ἦχος πλ. β'. Αἱ Ἀγγελικαί.

Τῶν ἀθλητικῶν, παλαισμάτων σου ἡ μνήμη, οἶά περ
ἀστήρ, προανέτειλε τῷ κόσμῳ, τὴν τοῦ Χριστοῦ
ἀγίαν, προκηρύττουσα γέννησιν, Μάρτυς Θεμιστόκλεις
Ἀθλοφόρε· ἦν ἐπιτελοῦντες ἐκβοῶμεν, πιστῶς ἅπαν-
τες· ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, Χριστὸς παραγίνεται.

Εἴδωκας σαυτὸν, ἐκουσίως Θεμιστόκλεις, ἀντὶ τοῦ
κλεινοῦ, Ἀθλητοῦ Διοσκορίδους, Χριστοῦ τῇ ἀγα-
πήσει, πρὸς ἀγῶνας καὶ σκάμματα, οὓς καὶ θεοφρόνως
διαθλήσας, τὰς ὑπὲρ λόγον ἀντιδόσεις, λαμπρῶς εἴληφας,
ὡς στρατιώτης ἀληθῆς, Χριστοῦ τοῦ Παντάνακτος.

Ηχθης ἀπηνῶς, ἐκ τοῦ ὄρους Θεμιστόκλεις, καὶ τῷ
δικαστῇ, τῷ τῆς πλάνης ἀπτοήτως, παρέστης
Ἀθλοφόρε, καὶ Χριστὸν ὠμολόγησας, Κύριον πάντων
καὶ Δεσπότην, σάρκα δι' ἡμᾶς ἀνειληφότα, καὶ ἐξ
Ἀγνῆς σπεύδοντα, ἐν τῷ σπηλαίῳ Βηθλεέμ, τεχνῆσαι
δι' ἔλεος.

Η νεγκας σκληράς, μαστιγώσεις άνενδότως, γνώμη δὲ στερῶ, ἐπὶ ζύλου ἀνηρητήτης, ἐπὶ ὀξέων ἤλων, ὡς ἐσύρθης δὲ Ἄγιε, ταῖς χερσὶ παρέθου τοῦ Κυρίου, τὴν σὴν ψυχὴν ἠγλαϊσμένην, λαμπροῖς στίγμασι, τῶν πολυτρόπων αἰκισμῶν, δι' ὧν τεθαυμάστωσαι.

Δόξα. Ἦχος β'.

Τὴν παντευχίαν ἀναλαβὼν τῆς πίστεως, τῷ ἐχθρῷ συνεπλάκῃς στερῶ, καὶ τοῦτον κατὰ κράτος ὄλεσας, Θεμιστόκλεις τρισμάκαρ· διὰ μαρτυρικῶν γὰρ καμάτων, ἠκολούθησας Χριστῷ, καὶ στρατιώτης αὐτοῦ δόκιμος, ἀνεδείχθης Ἀθλητά. Ὅθεν Μαρτύρων συνὼν τοῖς δήμοις, σὺν αὐτοῖς ἰκέτευε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός. Προεόρτιον.

Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, τὸ κατὰ σάρκα πολίτευμα, φαιδρῶς εὐτρέπισον τὸ θεῖον Σπήλαιον, ἐν ᾧ Χριστὸς σαρκὶ τίκεται, ἐξ ἀπειράνδρου ἁγίας Παρθένου, εἰς τὸ σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

Δοξολογία μεγάλη καὶ Ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν.

Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ Κανόνος τοῦ Ἁγίου ἢ γ' καὶ στ' Ὁδῆ.

Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγέλιον τῆς β' Σεπτεμβρίου.

Κοινωνικόν. «Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον...»

Μεγαλυνάριον.

Η ἠθλησας νομίμως ὑπὲρ Χριστοῦ, Μάρτυς Θεμιστόκλεις, καὶ κατέβαλες τὸν ἐχθρόν· ὅθεν ἡμᾶς ρῦσαι, τῆς τούτου ἐπηρείας, καὶ πάσης ἄλλης βλάβης, τῇ ἀντιλήψει σου.

Δίστιχον.

Θεμιστόκλεις πρόσδεξαι τοῦτον τὸν ὕμνον
Ὅν περ σοι Γεράσιμος ἐκ πόθου φέρει.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

“Τῆ Ἐλπίδι Χαίροντες...,,

Ἡ ἐλπίδα εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς λέξεις καὶ τὶς ψυχικὲς πραγματικότητες, ποὺ προσέλαβαν μέσα στὸν χριστιανισμό ξεχωριστὰ σπουδαῖο περιεχόμενο. Τὴν τόσο γυκεία, ἱερὴ καὶ σημαντικὴ αὐτὴ λέξι καὶ πραγματικότητα οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι δὲν τὴν εἶχαν τιμήσει. Οἱ φιλόσοφοι καὶ συγγραφεῖς τοὺς δὲν καταριθμοῦσαν τὴν ἐλπίδα ἀνάμεσα στὶς ἀρετές. Κι’ ὅταν τὴν ἀνάφερναν, κατὰ τὶς περισσότερες περιπτώσεις τὸ ἔκαναν γιὰ νὰ σημάνουν τὴν ἀβάσιμη, τὴν ἐπιπόλαιη, τὴ νοσηρὴ ἀποκαρδοκία. Λέγει ὁ ὁ Σοφοκλῆς στὴν τραγωδίᾳ του «Αἴας»:

Οὐκ ἄν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτόν,
ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.

Ἡ ἐλπίδα βρῆκε τὸ περιεχόμενο καὶ τὶς διαστάσεις της μέσα στὸν χριστιανισμό, στὴν ἀληθινὴ καὶ τέλεια θρησκεία, ποὺ προετοιμάσθηκε μὲ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Ἡ ἐλπίδα, ἐδῶ, τοποθετεῖται πολὺ ψηλά. Συνδέεται ὄχι μόνο μὲ τὸν ἄνθρωπο στὸ ἀνώτερο ἐπίπεδο τοῦ βιώματός του, τὸ θρησκευτικὸ, ἀλλὰ ἀπ’ εὐθείας καὶ μὲ τὸν Θεό, τοῦ Ὁποίου γίνεται ἄμεση προσηγορία. Ὁ ψαλμωδὸς ἀναφωνεῖ: «Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου», ἀπευθυνόμενος στὸν Κύριο. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολή, τὸν ὀνομάζει «Θεὸ τῆς ἐλπίδος». Στὴ δὲ Α’ πρὸς Τιμόθεο ἐξειδικεύει τὴν προσηγορίαν κι’ ἀναφορικὰ μὲ τὸ δεῦτερο πρόσωπο τῆς Ἀγίας Τριάδος στὴ φράσι: «Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς τῆς ἐλπίδος».

Ἐπάρχουν δύο λογίων ἐλπίδες. Ὅσες στηρίζονται στοὺς ἀνθρώπους κι’ ὅσες στηρίζονται στὸν Θεό. Τρέφει κι’ ὁ ἀσεβὴς δικές του ἐλπίδες. Εἶναι ἐλπίδες ποὺ δὲν ἀποβλέπουν στὸν «Θεὸ τῆς ἐλπίδος», τῆς ἀληθινῆς, δὲν ἐμπνέονται ἀπ’ Αὐτὸν κι’ ἐξυπηρετοῦν σκοποὺς κι’ ὀφέλη ἀντιστρατευόμενα τὸ πανάγιο θέλημά Του. Κάθε τέτοια ἐλπίδα εἶναι μιὰ ἐλπίδα στὸ κενό. Ὀλοτέλα φρούδη. Τὰ τέλη της εἶναι ἡ ὀριστικὴ διάψευσις, ὁ θάνατος. «Ἐλπίς ἀσεβοῦς ἀπολεῖται», διαβάζουμε στὸν Ἰώβ. Ὁ δὲ προφήτης Ἰερεμίας διακηρύττει μὲ συγκλονιστικὴ ὠμότητα: «Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ’ ἄνθρωπον». Καὶ προσθέτει: «Εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος, ὃς πέποιθεν ἐπὶ τῷ Κυρίῳ καὶ ἔσται Κύριος ἡ ἐλπίς αὐτοῦ».

Ὁποῖος στηρίζει τὴν ἐλπίδα του στοὺς ἀνθρώπους κι’ ὄχι στὸν Θεὸ εἶναι «ἐπικατάρατος». Τελεῖ κάτω ἀπὸ κατάρρα. Θὰ δια-

ψευσθῆ παταγωδῶς καὶ κατὰ τραγικὸν τρόπον ἀπὸ τὰ πράγματα. Ἡ ἐλπίδα του στηρίζεται στὸ τίποτε.

Ἄπειναντίας, «εὐλογημένος» εἶναι ὁποῖος ἐλπίζει στὸν Κύριο. Ἡ ἐλπίδα του ἀπευθύνεται στὸν Παντοδύναμο, Πάνσοφο καὶ Πανάγαθο Θεό. Ἀπευθύνεται στὸν ὄντως ὄντα, ποῦ ἔχει ὅλη τὴ διάθεσι, ὅλους τοὺς τρόπους κι' ὅλη τὴν ἰσχύ γιὰ νὰ ἀνταποκριθῆ σ' αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, νὰ τὴν δικαιώσῃ, νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ.

«Ἐλπίσατε ἐπὶ Κύριον», σαλπίζει ὁ ψαλμωδός. Αὐτὸ τὸ ὠραῖο, δυναμικὸ κι' ἐξυψωτικὸ φαινόμενο τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς—ἡ ἐλπίδα—εἶναι τέτοιο μὲ κάθε πληρότητα καὶ καθαρότητα, μονάχα ὅταν ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν πίστι στὸν Θεό, μονάχα ὅταν εἶναι προσανατολισμένο στὸν Θεό.

Ὁ ἄνθρωπος, μέσα στὶς θλίψεις καὶ τὶς ἀγωνίες του, καλλιεργεῖ τὴν ἐλπίδα. Εἶναι ὀλότελα φυσικὸ νὰ ἐλπίζει ὅτι θὰ βγῆ ἀπ' αὐτές, γιὰτὶ ἔχει μέσα του βαθειὰ τὴ συναίσθησι ὅτι δὲν εἶναι καμωμένος γιὰ τὴν ἀπώλεια, ὅτι ὁ προορισμὸς του εἶναι ἡ χαρὰ κι' ἡ ζωή. Ἀλλὰ σημασία ἔχει ὄχι ἀπλῶς τὸ νὰ ἐλπίζει. Σημασία ἔχει πρὸς τὰ ποῦ νὰ ἐλπίζει, σὲ ποιὸν νὰ στρέψῃ τὴν ἐλπίδα του, σὲ ποιὸν νὰ τὴν ἀποθέτῃ. Ἄν τὴ στρέψῃ καὶ τὴν ἀποθέσῃ στὸν ὁμοίό του, εἶναι μιὰ ἐλπίδα ἄστοχη, χωρὶς ἀληθινὸ ἀποτέλεσμα. Γιὰτὶ ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔχει σχετικὴ καὶ περιορισμένη δύναμι γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν ὁμοίό του. Δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ προσφέρῃ τὴν πραγματικὴ συμπαράστασι κι' ἱκανοποιήσῃ, ποῦ ἡ ἐλπίδα ριζωμένη στὶς βαθύτερες ἐφέσεις τῆς ψυχῆς, ζητεῖ. Αὐτὴ ἡ προσφορὰ μπορεῖ νὰ προέλθῃ μονάχα ἀπὸ τὸν Θεό, τὸν «Θεὸ τῆς ἐλπίδας». Σ' Αὐτὸν ἀνήκει ἡ ἐλπίδα.

«Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν». Εἶναι ὁ πιὸ γνωστὸς ἀπὸ τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ Θεοῦ, ποῦ μᾶς δίνει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἀλλὰ ὑπάρχει κι' ὁ ἄλλος, ἡ προσηγορία «Θεὸς τῆς ἐλπίδος», κατὰ τὸν Παῦλο, ἢ τὸ «ἔσται Κύριος ἡ ἐλπίς αὐτοῦ», τοῦ Ἱερεμίας. Ἄς προσέξουμε αὐτὸν τὸν δεῦτερο ὀρισμὸ τοῦ Θεοῦ κι' ἄς τὸν τυπώσουμε μέσα στὴ διάνοια καὶ τὴν καρδιά μας ὅπως καὶ τὸν πρῶτο. Τοὺς συνδέει ὁ Παῦλος σὲ μιὰ φράσι του, στὴν Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολή: «Ἡ ἀγάπη πάντα ἐλπίζει». Ἐχει τὸν Θεὸ μέσα του ὁποῖος ἀγαπᾷ κι' ἐλπίζει. Κι' ὁ ἴδιος ἀπόστολος, στὴν τριάδα τῶν ὑψίστων ἰδιοτήτων τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ, καταλέγει τὴν ἀγάπη, τὴν ἐλπίδα, τὴν πίστι. Ὁ ἀναγεννημένος, λοιπόν, ἐν Χριστῶ ἄνθρωπος ἔχει ἓνα ἀπὸ τὰ κορυφαῖα γνωρίσματά του τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεό. Πῶς εἶναι αὐτὴ ἡ ἐλπίδα, ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα; Πάλι ὁ πρῦτανις τῶν ἀποστόλων, ὁ Μακάριος Παῦλος ἔρχεται νὰ μᾶς δείξῃ τὸ γνήσιο πρόσωπό της, ὅπως φαίνεται μέσα στὴ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ.

Στὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολῆς (κεφ. 1β'), ὅπου παρατάσσοντας εὐγλωττα ζεύγη οὐσιαστικοῦ καὶ μετοχῆς, ἢ ἐπιθέτου, παρέχει σὲ ἀδρὲς γραμμὲς τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, λέγει ὅτι οἱ πιστοὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι, μεταξύ ἄλλων,, «τῇ ἐλπίδι χαίροντες». Ἡ ἐλπίδα τους στὸν Θεὸ εἶναι πρόξενος χαρᾶς, ἔχει πρόσωπο ἰλαρό. Ἡ ἐλπίδα εἶναι τὸ χαμόγελο τῆς πίστεως. Ἄν καὶ γεννιέται μέσα στὶς θλίψεις καὶ τὶς δοκιμασίες καὶ μέσα σ' αὐτὲς ἐπιτελεῖ τὸν προορισμὸ τῆς, εἶναι μακρὰ ἀπὸ κάθε συνοφρῶσι καὶ σύσπασι. Αὐτὴ δίνει φῶς, εἰρήνη, χαρὰ στὸν πιστό. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παραλληλίζοντας τὸν ἀποστολικὸ στίχο, λέγει κάπου ὅτι οἱ χριστιανοὶ εἶναι «τῇ ἐλπίδι πτερούμενοι». (Βλ. τὴν παραπομπὴ στὸ βιβλίον τοῦ Γεωργ. Γρατσέα, Βιβλικά Μελετήματα, Ἀθήναι 1966, σ. 22, ἀπὸ ὅπου εἶναι τεκμηριωμένο τὸ παρὸν ἀρθρίδιον).

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Πρόσληψις υἱῶν Ἐφημερίων ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς

Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινοῖ ὅτι κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1966-67 θέλει προσλάβει 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικὸν Β' ἐξαταξίου Γυμνασίου, μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν κλπ. νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς Βασ. Σοφίας 74, Ἀθήναι, τηλ. 712-194.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰ δ ε σ. Ν. Κ., Μακεδονίαν. Διὰ τὴν ἐξαγορὰν προϋπηρεσίας πρέπει νὰ ὑποβάλετε αἰτήσιν εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε., μέσῳ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας. Εἰς τὴν αἰτήσιν σας πρέπει σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ ὑποβάλετε καὶ τὰ ἐγγράφα τὰ ἀποδεικνύοντα τὴν προϋπηρεσίαν σας. Σχετικῶς μὲ τὴν προϋπηρεσίαν σας ὡς γραμματέως Κοινότητος, σχετικὰ στοιχεῖα θὰ ἀναζητήσετε ἀπὸ τὴν Νομαρχίαν, ἐφ' ὅσον ὡς γράφετε, τὰ ἀρχεῖα τῆς Κοινότητος ἐκάγησαν. Πέραν τοῦ χρόνου προϋπηρεσίας σας ὡς Γραμματέως δὲν δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε καὶ ἄλλον χρόνον, μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς ὑπηρεσίαν εἰς Δημόσιον ἢ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, διότι ἡ ἐξαγορὰ ἀφορᾷ εἰς προϋπηρεσίαν καὶ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐξαγορὰ χρόνου. Τὰ ζητηθέντα τεύ-

χη σῶς ἀπεστάλησαν ταχ/κῶς. Τὸ νέον βιβλίον θὰ τὸ ζητήσετε ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας.—**Ἱ. Νάδον Παναγίας** «Ρόδον τὸ Ἀμάραντον» Πειραϊκῆ-Πειραιᾶ. Ἐνεγράφητε.—**Αἰδεσ.** Καϊμακάμη Νικόλα. Δημήτριον Βόλου. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—**Αἰδεσιμ.** Μπαράκον Κων/νον. Ἄνω Σουδαναίτικα Κ. Ἀγαίας Πατρῶν. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.—**Μοναχὴν Εὐγενίαν Βαλλιανάτου.** Περαιτᾶτα Κεφαλληνίας. Ἐλήφθη ἡ συνδρομὴ σας διὰ τὸ ἔτος 1966. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αἰδεσ.** Μπαμπίλην Χαράλαμπον, Ἱερὸν Νάδον Ἀγίου Δημητρίου Μπραχαμίου Ἀθηνῶν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—**Κύριον Ἡλ. Κολοκυθᾶν** ὁδὸς Λαρίσης 18. Ἄγιοι Ἀνάργυροι. Ἀθηνῶν Ἐνεγράφητε.—**Κύριον Νικόλαον Τστροῦν** ὁδὸς Κονταρέλλια 151. Βόλου. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1-1-66 μέχρι τοῦδε κυκλοφορήσαντα τεύχη.—**Αἰδεσιμολογιώτατον Ζουμπούρην Εὐάγγ.** ὁδὸς Μαιάνδρου 43. Νέαν Ἰωνίαν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. — **Herin. Apostolidis Efstratios.** Holbeinstr. 47. 899 Lindau. Deutschland. Ἐνεγράφητε.—**Ἱερὸν Νάδον Ἀγίου Γεωργίου Ν. Μουδανίων Χαλκιδικῆς.** Σῶς ἀπαντήσαμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.—**Κύριον Ζήσην Τζιαμούρταν,** Καθηγητὴν, Μάρκον Καρδίτσης.— Ἐστάλησαν ἅπαντα τὰ ζητηθέντα τεύχη.—**Ἐφημέριον Σαμ. Π.** Οἱ ἔγγραφοι κληρικοὶ κληρονομοῦνται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, μὴ ὑφισταμένης οὐδεμιᾶς ἀπὸ τούτου παρεκκλίσεως. Ἡ σύνταξις δὲν μεταβιβάζεται εἰς πρόσωπα τῆς οἰκογενείας τοῦ θανόντος συνταξιούχου, τὰ ὅποια οὗτος ὑποδεικνύει διὰ διαθήκης, ἀλλὰ εἰς τὰ κατὰ νόμον δικαιοῦχα πρόσωπα. Εἰς τὴν ἰδικήν σας περίπτωσιν δὲν ὑφίσταται κἄν θέμα, ἀφοῦ ἅπαντα τὰ θήλεα τέκνα σας εἶναι ἔγγραφα, καὶ ἐπομένως οὐδὲν τούτων θὰ δικαιωθῆ συντάξεως. Τὰ ζητηθέντα τεύχη ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Διὰ τὴν ἐπὶ λειτολογικῷ θέματος ἀπορίαν σας θὰ λάβετε ἀπάντησιν ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ συνεργάτου μας ἐν καιρῷ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδόση Σπεράντσα, Δέηση στὴν Παναγία (ποίημα).—**Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου,** Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Ἡ ἐν Χριστῷ ζωή.—**Φώτη Κόντογλου** (†), Ἡ Παρθένος.—**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου,** Θεριὰ λόγια πρὸς τοὺς γονεῖς γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τους.—**Ἀπόδοση Ἀνθίμου Θεολογίτη.**—**Δημητρίου Σ. Φερούση,** Ραδιόφωνο καὶ Ὁρθοδοξία.—**Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη,** Ἱεροκλήρυκος τῆς Ἱ. Ἀρχ. πῆς Ἀθηνῶν, «Τὴν παρακαταθήκην...».—**Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου,** Πλειότερον καὶ καθαρώτερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας.— **Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ μελέτη** τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης.** «Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου». Ἀπόδοση **Θεοδόση Σπεράντσα.**—**Βασ. Ἡλιάδη,** Ἡ κυριαρχοῦσα μορφή τῆς Παναγίας ὡς παρηγορία καὶ ἐλπίς τῶν ἀσθενούντων. Σημαντικὴ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κλήρου εἰς τὰ Νοσοκομεῖα.—**Φιλοθέου Ἀδολεσχίας** μέρος πέμπτον. Ψυχοφειεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον», ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρει.** Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα.**—**Φ.** Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες.—**Ἀκολουθία** τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μάρτυρος **Θεμιστοκλέους,** ποιηθεῖσα ὑπὸ **Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου,** Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.— **Βασ. Μουστάκη,** «Τῆ ἐλπίδι χαίροντες».—**Εἰδήσεις.**—**Ἀλληλογραφία.**—